

et ei eucharistia non negetur: carebit tamen
 ecclesiastica sepultura: cui textus ibidem satis
 consonat. Et idem potest dici de eo qui non
 semel confitetur in anno: ut extra de pe. et
 re. c. omnis. Secundo vero generaliter om-
 nibus notorijs peccatoribus: et hoc ideo:
 quia manifeste demonstrat se non penitere:
 xcv. di. c. illud: ubi subdit: nam non penite-
 ti illud scilicet chrysuma vel oleum extreme unctio-
 nis fundi non potest: quia genus est sacri: nam
 quibus reliqua sacra negantur: quod unum genus
 putatur posse precedi: hec ibi: et. xiiij. q. ij. c. pro
 obeuntibus: in fi. et de conse. di. ij. p. dilecti-
 one. Tertio autem dissidentibus. i. pauperum
 oppressoribus: manifestis raptoribus: pub-
 licis usurarijs: et meretricibus que large dicitur
 excorcommunicati: in quantum eorum oblationes
 ad altare non recipiuntur. Quarto notorijs
 fornicatoribus: ut extra de coha. cle. et mu.
 c. vestra. Quinto sacrilegium committenti-
 bus: ut. xvij. q. iij. c. miroz. Sexto cum quis
 recipit ecclesiam de manu laici: et sic eam tenet
 ut expressum patet. xvij. q. vij. si quis deinceps
 ar. ad idem: extra de elec. c. quisquis. Septi-
 mo secundum quosdam utentibus in bello iniu-
 sto contra christianos arte balistariorum seu
 sagittariorum: extra de sagit. c. artem. Octavo
 simoniacis: ut extra. eo. c. tanta. Nono cum
 quis communicat cum excorcommunicato maiori
 excorcommunicatio: non tamen in crimine: sed de
 hoc latius postea videbitur. Sciendum tamen
 secundum Hostium. et Innocentium. quod in predictis casibus que-
 libet a proprio sacerdote absolvi potest: et di-
 co proprium secundum Hostium. Item qui potest illum
 absolvere a peccato: nec obstat si idem sacer-
 dos excorcommunicatus sit minori excorcommuni-
 catione saltem ipso iure: ut quod extra de sen.
 ex. c. duobus: vide etiam glo. que arguit per
 et contra. idem etiam tenet Tho. in. iij. di.
 xvij. Secundo queri potest: utrum senten-
 tia per iudicem ex iniusta causa lata ligat: per
 fertim cum dicat Grego. et habetur. xj. q. iij.
 c. sententia pastoris siue iusta siue iniusta
 fuerit semper timenda est. Ad cuius respon-
 sionem primo sciendum: quod sententia dicitur ini-
 iusta quando non servatur ordo: vel quando non sub-
 est causa vel saltem rationabilis causa fulminandi:
 vel cum intentione mala et non zelo iusticie per-
 ferat: et de his pulchre persequitur. xj. q. iij. c.
 episcopus aut presbiter. si ergo: et. c. non solum. si cum
 ergo: vide si placet. Dicendum secundum Jo. cald.
 quod si in tali iniusta excorcommunicatione reperitur abi-
 litas tam ex parte excorcommunicantis quam ex parte excor-
 municati: et cessat erroris expressio: tunc

bene ligat sententia: nam multa fieri non de-
 berent: que tamen facta effectum aliquem ha-
 bent. Fateor quod nullus iniuste debet excor-
 municari: et ideo faciens est in culpa penam
 meretur. xj. q. iij. c. temerarium. nihilominus
 taliter excorcommunicatus est ligatus: ut dicto
 c. inia pastoris. eo. ti. c. episcopi si. de off. dele. c.
 cum contingat: de sen. ex. c. per tuas. c. sa-
 cro: ubi de hoc: quod ideo procedit ut ecclesie
 claves in maiori reverentia habeantur. xj. q.
 iij. c. nemo contemnat: et ut per meritum obedi-
 tie homo spiritualiter crescat: eo. ti. c. quid
 ergo: ubi et si proferens peccet: tamen parens iuste
 facit. xiiij. q. j. quid culpatur: in fi. et non contem-
 nendo meretur: sicque talis sententia est anime disci-
 plina: ut. xvij. q. iij. c. notandum: in fi. et de
 sen. ex. li. vj. c. j. dicitur esse medicina anime:
 nam ex quo sic paret ecclesie clavibus: licet sit
 ligatus apud ecclesiam militantem non tamen
 apud deum vel ecclesiam triumphantem: ut de
 resti. spo. c. litteras: et de sen. ex. c. inquisitio-
 ni: verumtamen contemendo ligaretur etiam apud
 deum: ut dicto. si cum ergo: pareat igitur humili-
 ter et ecclesie sancte deferat obedientiam et re-
 verentiam: iuxta quod dicitur. xix. di. c. in me-
 moriam. Sicut Franci. de zab. tenet quod talis sen-
 tentia ligat ut canon dicit dicto. c. sententia
 pas. Nam cum non solum inia iniusta excorcom-
 municationis sed etiam quelibet alia ex iniusta causa
 ligat et transit in rem iudicatum: ut de re iudi. c.
 cum inter: nam et absolutio ab excorcommunicatione ex
 iusta causa tenet: ut de sen. ex. li. vj. c. venera-
 bilibus. si ubi: par autem est potestas ligandi et solu-
 di: ut de ma. et obe. c. cum inferior: et in glo. et
 de sen. ex. c. sacro: ibi est casus aptus quod ex
 comunicatio lata in non contumacem que est
 excorcommunicatio ex iniusta causa indiget ab-
 solutione. Tertio queri potest: utrum igitur
 excorcommunicatio lata ex falsa causa ligat: ut di-
 cendo: excorcommunico te quia furtum fecisti et fal-
 sum est. Ad hoc respondet glo. in. c. ex parte: de
 offi. ord. quod talis excorcommunicatio tenet: licet
 absolutio ex causa falsa nisi rata non teneat
 cuius ratio est: quia utrobique simul anime. Hinc
 excorcommunicatio et si iniusta sit non tamen est contem-
 nenda: ne ex contemptu quis ligetur: et excorcom-
 munitio est medicina anime si non contemnitur: quia potest non
 nocet iniuste excorcommunicanti quam excorcommunicato si non con-
 temnit: alia ratio potest assignari quare non
 potest absolutio ex falsa causa: quia fuit excor-
 catus per certa causa: et omnis res per quascumque causas
 nascitur: per easdem dissolvi debet: ut de reg. iur.
 omnis res: si de illa causa nulla facta est mentio:
 remanet ergo et eius effectus: hec ibidem iter

alia. Tñ Franci. de zab. Frinz tenet in sua repetitione: de sen. ex. i. c. ppendim: dicēs q̄ oīs dispositio ex falsa cā vitia: qñ cau/ sa ē ad equata effectui: ita q̄ disponēs ces/ sante cā nō erat dispositur. L. de falsa cau/ sa adiecta legato. l. j. vbi casus ē notabilis: ⁊ sic vult q̄ excōicatio lata ex falsa cā nō te/ net: qñ excōicās si sciūisset cām nō eē verā nō fuisset eū excōicaturus: dicta tñ glo. cō/ muniter tenet: ⁊ tō dicunt Inno. Hosti. et/ Guil. q̄ tutius ē dicere q̄ talis excōicatio tenet: vt. xi. q. iij. c. j. ⁊. c. si ep̄s: qz nō est er/ roz intolerabilis exp̄ssus: ⁊ licet cā sit fal/ sa nō ē tamē ip̄sibilis: vnde p̄sulendū ē: q̄ ad cautelā absoluat q̄ ad forū iudiciale licet q̄ ad deū ligat⁹ nō ē: nisi forte ligaret⁹ ex p̄ceptu. Pro quo sciendū fm Jo. an. de sen. ex. li. vj. in. c. dilecto sup verbo contem/ ptus: q̄ q̄nq̄ modis excōicatio p̄temnit. Primo qñ excōicatus accumulatur culpam culpe. Secūdo qñ ex certa scia eccliam intrat etiā quādo nō dicit diuinū officiu. xxiiij. q. iij. c. clericus. xxv. di. c. j. circa prin. nisi fuerit cā predicatiōis q̄ audita exeat: vt de sen. ex. c. responso: vel nisi solum transeat p̄ eccliam qñ nō fiunt diuina. Tertio qñ nō intrat eccliaz s̄ ad valuas audit diuinū officiu qd̄ est p̄tra iura: extra de pe. ⁊ re. c. q̄ in te. de sen. ex. c. p̄mittimus: de priuile. c. q̄ nō: vnde clerici s̄ patiētes puniuntur vt extra de cleri. excō. c. illud dominus. ⁊. illud aut. Quarto quādo nimis dormit in sentētia sic ligat⁹: vt de sen. ex. c. p̄ tuas. ⁊. verū in alijs: ⁊ maxime vltra annū. xi. q. iij. c. rursus: ⁊. c. q̄cunq̄: hec ille. Quarto q̄ ri pōt: vtrū igif sentētia excōicatiōis que nulla est liget. s. quādo in agente vl̄ patien/ te nō ē abilitas ferendi sniam vel sustinen/ di. Ad hoc dicendū q̄ nō: qd̄ primo p̄tz in agente: qz forte nō ē iudex illius in quē tu/ lit sniam: ⁊ sic diocesan⁹ nō pōt ferre ī fra/ trē minorē aliquā censurā: vt patet in ser/ mone p̄cedenti: ⁊ ideo dicit. xi. q. iij. c. j. q̄ sententia pastoris siue iusta siue iniusta est timenda: vel si iudex illius est: tamē iuris/ dictionē illam exercere nō potest: vnde ex/ cōicatus excōicatione maiorē nō excōicat. vt. xxiiij. q. j. c. audiui: ⁊ sic loquit. c. cui est. xi. q. iij. vbi sentētia lata fuit ab hereti/ co: qui iurisdictionē nō habet: nec etiā lai/ cus: vt. xcvj. di. c. bene quidez. Secūdo ve/ ro patet in patiente inabili: vt pote cum is in quem sententia fertur est talis q̄ delin/ quere non potest: vt infans furiosus vel si

miles vsum rōnis nō habentes: si hoc est notorium vt notauit Inno. de sen. ex. c. ro/ mana. s̄. in vniuersitatē. li. vj: vel saltē hu/ iusmodi sententia nō est capax: sicut infide/ lis vel sarracenus: sic enī nō est de corpore ecclie. ij. q. j. c. multi. de diuoz. c. gaudem⁹.

Ad maiorē tamē euidentiam Jo. an. lib. vj. de sen. ex. in. c. presentī. diuersos casus exprimit in quibus excōmunicatio nulla est. Primus est quādo post appellationē legitimā excōmunicatio fertur: tunc enim nulla ē: vt de offi. dele. c. cum p̄tingat: sal/ uo qd̄ dicitur li. vj. de sen. ex. c. licet. Secū/ dus est quādo sentētia p̄tinet intolerabi/ lē errorez: vt de sen. excom. li. vj. venerabi/ lem: ⁊ ratio est fm eundē Jo. vbi supra: qz cuz excōmunicat⁹ quis eo q̄ facit quod bo/ num ē: vl̄ nō facit qd̄ malum est: si ecclesia vellet talem sententiam ligare cuz appare/ at ex forma sententia q̄ subdit⁹ nō debebat parere: videret p̄ p̄sequens p̄ctm̄ de sibi q̄ p̄staret approbare vt licitū: ⁊ s̄ dicere non/ esset bene catholicū: ⁊ hi duo casus habē/ tur: extra de sen. ex. c. per tuas. Tertio qñ quis excōmunicaret excōmunicatiōe ma/ iori illos qui excōmunicato cōmunicarent nō in crimine sed in locutione ⁊ in alijs ca/ sibus in quibus incurrit minor excōmuni/ catio: talis enim sentētia nō valet nisi tri/ na monitione p̄missa vel vna pro tribus ⁊ nisi admonēdi nominatim exprimentur vt li. vj. c. statuimus. c. p̄stitutionē. c. statu/ tum. Quarto quādo iudex nō erat is q̄ tulit sententiā saltem eius in quē tulit: vt de consue. c. iij. ⁊ de priuile. c. cum olim. Quintus cū a suo iudice profertur sed ex/ cōmunicato: vt. xxiiij. q. j. c. audiui. c. aperte. Sextus cum a delegato quis excō/ municatur p̄tra delegantis intentionē: vt extra de preben. c. si. vbi plane de hoc. Se/ ptimus quādo fertur excōmunicatio con/ tra priuilegium: vt eē de excels. prela. c. sa/ ne. Similiter si prelati excedunt numeruz euectionū in visitando tūc excōicatio non tenet de quo lucide patet eē d̄ censibus. c. cū apls. ⁊ de excels. prela. c. cū ad q̄rundā. Octauus cū ab intruso vl̄ a iurisdictione suspēso quis excōicat⁹: vt. xij. q. ij. c. aliena/ tiōes. Non⁹ qñ fert⁹ a violāte interdicitū ho/ minis: vt p̄z exp̄ssū d̄ excels. prela. c. tāta. De/ cim⁹ qñ fert⁹ a delegato ipetrato ab excōi/ cato ī cāu n̄ p̄missa. vt li. vj. d̄ resc̄p. c. j. An/ decimus quādo p̄lati interdicerent subdi/ tis suis: ne superiorib⁹ vl̄ legatis seu inq̄/

fitoribus statum exponant ecclesiarum suarum
 vel monasteriorum: et de hoc ferrent senten-
 tiam excommunicationis: ut li. vj. offi. ord.
 c. quia plerique. Quinto propterea queri potest
 que requiruntur in absolutione ab excommu-
 nicatione maiori. Ad hoc dicendum quod quat-
 tuor requiruntur principaliter. Primum est
 ut excommunicatus prius iuret stare manda-
 tis ecclesie: ut extra de sen. excom. c. ex te-
 noze: quod tamen iuramentum non est de substancia
 absolutionis. eo. ff. cum desideres: ideo si
 omittat quod tamen fieri non debet: nihilomi-
 nus tenet absolutio. Quod si querit que man-
 data debent absoluto fieri que iuravit: dicitur
 quod si excommunicatus erat a canone: prin-
 cipaliter iniungendum est ei quod contra eun-
 dem canonem nunquam veniat: ut incendiario
 quod nunquam incendat: percussori clerici quod nunquam
 percussat: et sic de aliis: ut. xxij. q. vi. c. pessima.
 Secundum est quod si fuit excommunicatus pro
 notoria in aliquo offensa: tunc absolui non
 debet nisi prius sufficiens emenda prestet:
 pro occulta vero offensa vel contumacia suf-
 ficit iuratoria cautio: ubi nulle petuntur ex-
 pense vel satisfactio damni: sed ubi petuntur
 expense: non debet absolui nisi satisfaciat: et
 peccat qui tales absoluit: sed ab excommuni-
 catione absolutus sit: si saltem satisfacere poterit:
 quod si non poterit tunc similiter non debet
 absolui nisi recepta ab ea idonea cautione: quod
 satisfaciet si ad pinguiorem fortunam pue-
 nerit: ut extra de ver. signi. c. ex parte. et extra
 de solu. c. odoardus: dicta autem cautio erit
 pignoratitia vel fideiussoria que dicitur
 idonea: quam si prestare non potest saltim
 prestet iuratoriam: et sic absolutio non est ei
 deneganda: ut. xxvj. q. vj. c. si presbyter. Ter-
 tium quod absoluat per eum qui tulit senten-
 tiam vel per eius superiorem aut alium cui
 commisit: et hoc cum psalmo et oratione et ver-
 beribus: et postea subiungat: absoluo te a
 tali sententia excommunicationis: ut de sen. ex-
 com. a nobis. Quod si fuerit excommunicatus
 ab uno iudice quidem sed propter plures cau-
 sas sed una sententia: et tunc si plures intende-
 bat ferre sententias tot erunt etiam absolutio-
 nes quot cause: secundum huiusmodi. de mo. laud. in
 cle. grauis: de sen. excom. Si vero propter omnes
 causas intendebat ferre unam sententiam: tunc
 sufficit una absolutio: dummodo omnes cau-
 se sint expresse: aliter enim non sufficit si est du-
 bium: tunc ad iudicem est recurrendum: hec de
 sen. ex. c. cum pro causa. Si vero pluribus sen-
 tentiis eum excommunicauit intendens eum

pluribus ligare sententiis tunc ut dictum est plu-
 res absolutiones sunt necessarie: si una tamen:
 ut dicendo excommunico anathematizo etc.
 tunc una sufficit absolutio. Si proinde liga-
 tus est a pluribus iudicibus: et omnes habent
 unam iurisdictionem tunc valet quod fit ab uno
 et una absolutio: dummodo tamen ab aliis
 potestatem habeat: quod si diuersas habet iuris-
 dictiones: tunc erunt tot absolutiones quot
 excommunicationes: hec huiusmodi. ibidem in alia:
 et si celauerit unam ex causis propter quas
 erat excommunicatus: erit absolutio subrepticia
 nec tenebit: ut de sen. excom. c. officij. Quar-
 tum denique est: quod post absolutionem excommu-
 nicatus absoluto faciat mandata iusta et ra-
 tionabilia: aliter enim appellare potest: ut extra
 de pactis. c. si. et de appel. c. ut debet: in ex-
 communicatione tamen minori casum exprimat
 excommunicatus sacerdoti proprio et sic se fa-
 ciat absolui specialiter ab eadem: et intelligi-
 tur proprius sacerdos curatus vel dioce-
 sanus aut alius quam de licentia eorum est electus:
 nec requiritur iuratoria cautio: ut de sen. ex-
 com. c. nup: circa si. Porro defunctus ab-
 solui debet hoc modo: si fuerit sepultus in ci-
 miterio non exhumabitur corpus sed sepulchrum
 verberabitur: ut fit circa viuos: ut. d. c. a no-
 bis: et talis absolutio valet secundum huiusmodi. ut se-
 peliat in loco sacro: vel ut sepultus non ex-
 humetur et ore ac celebretur pro eo: et licet in
 mortis articulo potest absolui quilibet excom-
 municatus a simplici sacerdote: ut de sen.
 excom. c. non est dubium: et de sepul. c. prochi-
 ano: tamen mortuus absolui non potest nisi ab
 eo qui poterat eum sanum absoluere: ut patet
 in dicto. c. a nobis. Et iterum sed excommuni-
 catus potest etiam inuitus absolui ab excommu-
 nicatione: sicut inuitus poterat excommuni-
 cari: imo etiam manente controuersia potest ali-
 quis excommunicationem etiam iuste latam discre-
 te remittere: si illius saluti viderit expedi-
 re secundum Tho. in. liij. di. xvij. Idem Alb. Ta-
 men mortuus absolui non potest nisi in eius
 morte signa contritionis apparuissent: ut di-
 cto. c. a nobis: et in glo. Sexto denique queri
 potest utrum absolutionem extorquens pro vim
 vel pro metu: beneficium absolutionis conse-
 quitur. Ad hoc respondet Grego. x. put. consti-
 tuit in concilio generali lugdunensi. et habet
 in. vj. de his que vi vel metu causa fiunt:
 dicens: absolutionis beneficium ab excommu-
 nicationis sententia vel quacumque reuocatione
 ipsius aut suspensionis seu etiam interdicti
 pro vim vel metu extorta: penitus constitutionis

auctoritate oīno viribus euacuamus. Ne autē sine vindicta violētīe excrescat audacia malignandi: eos qui absolutiōem siue reuocationē huiusmodi vi vel metu extorsierint: excōmunicationis sentētīe decernimus subiācere: hoc tibi: ex q̄bus ptz q̄ absolutiōē extorquens est excōmunicatus ip̄o iure: s̄ fm̄ Jo. an. a suo ordinario p̄t̄ absolui: q̄d̄ fm̄ Jo. an. in nouella intelligēdum est tam de muliere q̄ de viro: lz dicat̄ textus eos: dicit̄ insup̄ glo. sup̄ illo verbo: extorsierint: q̄ si quis metum intulit sed tū iudex eum absoluere voluit: tūc absolutiōē extorquēs non manet excōmunicat⁹: quia verba sūt intelligēda cū effectu: similit̄er si absolūendus nō intulit s̄ alius: non erit excōmunicat⁹: secus tū si mādauit vel eius noīe factuz ratū habuit: dicit̄ deniq̄ sup̄ eadē vltima glo. q̄ p̄ vanum metuz ilatum non incurrit q̄s hanc penā: qz talis metus non inducit restitutionē: nec pprie metus appellatur. Unde quis metus dicatur iustus vel vanus: notat̄ eo. ti. cuz dilecti: et vt cōmuniter dicunt doctores hoc arbitrio boni viri relinquēdū ē: fm̄ Jo. an. in nouella. Ad laudē dei.

De p̄uilegijs clericorū coniugatorū et non cōiugatorū: et de octo excōmunicationib⁹ seculares clericos p̄cernētib⁹: Sermo XIII

Non occides. Exo.

h xx. Expediti vteunq̄ de sentētīa excōmunicatiōis in generali: iā ad p̄ticularia st̄ilum cōuertentes. Primo duximus breuiter p̄sequi excōmunicationes statum clericalē p̄cernētes. Ad cui⁹ euidentīā primo queri p̄t̄ q̄ sūt emunitatis p̄uilegia clericorū a iure p̄stita. Ad hoc breuiter dicendū est p̄ distinctionē aut enī clericī sunt coniugati aut nō: quia clericī p̄imā tonsuram habētes vel etiam minores ordines p̄t̄ si voluerit p̄trahere et clericalit̄um deserere. Si ergo sūt coniugati gaudēt p̄uilegio duplici: si tūc cum vnica et virgine p̄traxerint: et alia que requirunt̄ ad clericatū nō omiserint: que p̄uilegia ponuntur in. vj. de cle. coniuga. c. vno. Primus est q̄ verberans illū incidit in excōmunicatiōē: que ponit̄. xvij. q. iij. c. si quis suadente. Secundū est q̄ a iudice seculari nō p̄t̄ p̄ criminibus cōueniri vel p̄demnari ciui

liter vel criminaliter: vel etiam puniri: vt dicto. c. vno. li. vj. alioq̄n facientes cōtrarium incidunt in eandē excōmunicatiōē sicut violantes aliorū clericorū p̄uilegia. Terūtāmē hec p̄uilegia p̄dicti p̄dunt in sex casibus. Primus est si tonsurā et vestes clericales nō deserunt: vt dicto. c. vno. li. vj. Secundus autē si bigami fuerint accipiētes duas vxores aut vnā corruptam: vt li. vj. de biga. c. vno: et videbit̄ latius inferius. Tertius si actū clericatū cōtrarium exercuerint: vt si militauerint: vt de cler. non resi. c. vl. et in glo. de sen. excō. c. in audientia. Quartus si etiam tonsuram et vestes deferentes carnificū vel macellatorū aut tabernariorū artem exercent et mortali tertio non desistunt: siue ea reassumūt: p̄dunt oīno p̄uilegium: si coniugati: sin autem in rebus tūc: et si oīno incedunt vt laici: p̄dunt etiam in p̄sonis q̄diu hec agūt: vt in cle. de vi. et hone. cle. c. dio. Quint⁹ si infra annuz artem ioculatorū imitantes etiam non ammoniti nō dimittūt: vel si m̄nori tēpore admoniti non desistūt vt li. vj. de vi. et hone. cle. c. clerici. Sextus si immiscēt se tyrānidi et enormitati etiaz si nō sūt admoniti p̄uilegiū p̄dūt: vt de sen. excō. c. cum non ab homīe: possūt tamē portare arma ex iusta causa: vt si transeūt per loca piculosa p̄pter timorē hostiū vel latronuz lz p̄cutere non debeant nisi vim vi repellēdo. Septimus quādo p̄pter crimen aliq̄d degradati sunt: vt de ver. signi. c. nouim⁹: vbi plane de hoc. Si vero clericī non sunt coniugati tunc gaudent triplici p̄uilegio: q̄ p̄uilegia dicunt̄ emunitates: ab e q̄d̄ ē extra: et munera: q̄si extra munera: ē enī emunitas q̄dam libertas cōpetens ecclesijs p̄sonis et reb⁹ ad eos spectantib⁹. P̄t̄mū ergo p̄uilegiū est circa emunitatez p̄sone habens tria capla. Primuz consistit circa imunitatem canonis. xvij. q. iij. si q̄s suadente: q̄ si eum p̄cutiens temere sit excōmunicatus: etiam si volūtarie se verberibus subiicit: vt de sen. excō. p̄tingit. j. et idem ē de intruso in vincula: vt eo. ti. c. nuper: nisi in casu qui tangit li. vj. de elec. c. vbi periculū: et fm̄ quosdā i casu qui ponitur d̄ iureiur. in. c. ex rescripto: istud tamē p̄uilegiū cessat in mult⁹ casibus etiā ip̄o al̄s p̄uilegiū retinente. Primus si p̄lat⁹ ecclesiasticus eū capit p̄ se vel p̄ alium: vt de sen. excō. c. vt fame: et eo. ti. li. vj. c. clericos. Secundus si turbās officii diuinū ab

habere officium in ecclesia siue de facto siue de iure moderate percutit: ut eo. ti. c. veniens: et istud moderate repetitum intelligitur in quatuor casibus sequentibus. Tertium si dominus familiarem moderate percutit. Quartum si magister causa discipline suum discipulum: de quibus latius inferius videbitur. Quintum si propinquus propinquum clericum tamen inferioris gradus: eo. ti. c. cum voluntate. Sextum si turpiter inuenit cum matre sorore filia uxore etc. ut eo. ti. c. si homo. h. nec ille. Septimum si probabiliter ignorabat eum clericum: ut dicto. c. si homo. Octavum si in ioco: ut eo. ti. c. j. Nonum vim vi repellendo: ut eo. ti. c. ex tenore: et de homicidio. c. significasti. ij. omnes hi casus notantur in dicto. c. cum voluntate: in glo. penult. Decimum si amens furiosus vel dormiens percutit: ut in cle. vna: de homicidio. Undecimum si negotiationibus se immiscet: ut de cohabit. cle. et mu. ex lris. Secundum proinde capitulum consistit circa immunitatem rerum clericorum non coniugati: quod scilicet a tali clerico pedagum pro eius persona vel guidagium non exigantur: ut li. vj. de censibus: quibus: unde singularis persona privilegium hoc violans excommunicatur: villa ciuitas vel vniuersitas subiacet interdicto: ut dicto. c. quibus: et in cle. de immu. ecc. et de censibus. c. presentibus. Tertium capitulum est de pena imponendi clericis collectas aut alia onera personalia: aliter si moniti non desistunt sunt excommunicati: de immu. ecc. non minus: c. si aduersus: et eo. ti. li. vj. c. vlti. ut infra patebit. Secundum privilegium consistit circa immunitatem rerum ecclesiarum: scilicet quod in ipsas vel pro ipsis talliis vel exactionibus non grauatur: nec ipsorum prouentuum pars aliqua subtrahatur: nec aliqua onera per communitates vel dominos imponantur: ut de immu. ecc. c. non minus. c. si aduersus: et eodem. ti. li. vj. c. vlti. et idem est de rebus clericorum vrbibus deputatis non mercimonij causa delatur: ut dictum est: verumtamen non defenditur clericus a patrie statutis in bonis propriis tertio monitus se negotiationibus immiscens. Tertium privilegium consistit circa immunitatem fori vel iudicij: scilicet quod clericus in sacris vel in minoribus: incedens in habitu et tonsura coram iudice seculari trahi non potest civiliter vel criminaliter: nec puniri per iudicem civilem: ut. xj. q. j. c. j. et. ij. et. c. continua: de foro compe. c. j. et. ij. nec tali privilegio renunciari potest ex pacto. xj. q. j. c. ista inoluta. c. placuit: de foro compe. c. si diligenti: nisi deliquerit immiscendo se tyrannidi et enormitati: tunc enim seruatur illud capitulum: cum non ab ho-

mine: de iudicijs: vide pulchrum processum quod etiam procedit si factus incorrigibilis defert habitum et tonsuram: ut de sen. excō. c. prope dimimus. Notandum tamen quod hoc privilegium clericale omnino perditur in tribus casibus sine monitione priua: et tribus cum monitione priua. Primus casus est quando clericus est degradatus: quia tunc traditur iudici seculari puniendus: ut dicto. c. nouimus: et de heret. c. ad abolendam. Forma vero degradationis ponitur li. vj. de penis. c. degradatio: ubi plane de hoc. Secundus si per annum exercet artem goliardi vel bufonis vel ioculatoris licet habitum et tonsuram deferat: ut li. vj. de vi. et hone. cle. clerici. Tertius quam habitu et tonsura dimissis se publice seuis immiscet: et dico seuis: quod distinguitur inter crimina enormia leuia et mediocria: quod distinctio probatur dicto. c. prope dimimus: de sen. ex. c. in audientia. c. cum non ab homine: et licet circa hec multa scripta sunt: tamen conclusio est quod in enormibus non est necessaria monitio: in mediocribus autem et leuibus sic. Crimine autem dicitur seuum quod sine graui scandalo tolerari non potest: de sen. ex. c. cum illo: et maxime quod secundum leges corporalis pena debetur: similiter criminis publicitas persone qualitas contra quam infamia perseuerantia et similia seueritatem habent iudicare: ut dicto. c. cum illo: ubi Jo. an. de renu. c. nisi cum pridem: super glo. ex loco isto enumerat. xxij. crimina que dicuntur graua. Preterea primus casus ex tribus ubi requiritur priua monitio est: quando clericus se immiscet non enormibus sed mediocribus vel leuibus licet tonsura dimissa habitum deferat laicalem: ut de vi. et hone. cle. c. ex lris. Secundus si artem goliardi vel ioculatoris infra spacium anni monitus non dimittit: ut eo. ti. li. vj. c. vno: ubi dicitur quod carebit omni privilegio clericali: et ideo tale verberans non incidit in canonem secundum Jo. an. et archid. licet etiam sit clericus in sacris. Tertius si officium carnificum et macellorum publice et personaliter exercet: tertioque monitus infra terminum non cessat: vel officium reassumit: ut in cle. j. de vi. et hone. cle. in dictis casibus ipso iure omne privilegium amittit: de percutiente homo clericum ad se defendendum videbitur infra. Secundo principaliter quod potest quod sunt excommunicationes percipientes statutum ecclesiasticum: quod incidunt transgressores ipso iure. Ad hoc dicendum quod prima excommunicatio est de iudicibus: et habetur li. vj. de iudi. in. c. mulieres: ubi dicitur quod ex quacumque causa in iure non expressa non sunt

in iudicio psonaliter trahende: sed si neces-
sarium est eaz testimoniū in causa: mittet
iudex interdum ad eas expensis pducen-
tis: alioquin iudex fraudulenter vel ficto
modo vadens vt eam occasione tali visita-
re possit: et ideo eaz in testem noiari iussit:
est excōmunicatus: et intelligit pprie de
iudice ecclesiastico. Dicit tamē Jo. an. i no-
uella: q̄ in eum casū quo fieret talis fictio
in iure ciuili inter laicos non videt quare
non sit locus huic pene in iudice laico: sed
plus dicit: q̄ pars vel eius pcurator: lz lai-
ci si p̄ciparēt huic fictioni: puto nominā-
do mulierem in testem ad hunc finem: ex-
cōmunicati essent ex p̄cipio: vt d̄ sen. ex-
cō. c. nup: ep̄s tamen absoluere potest hāc
excōmunicationē: quia papa sibi nō refer-
uat. Secūda vero ē de p̄seruatorib⁹ p̄uile-
gioꝝ que ponit li. vj. de offi. delega. in. c.
hac p̄stitutione. s. pars vero: vbi dicit: q̄
si pars pcuraret q̄ p̄seruatores de alijs q̄
de manifestis iniurijs et violētis sciēter se
intromitterēt: seu ad alia que ad iudicialē
indaginē exigunt suaz extenderēt potesta-
tem: eo ip̄o cōseruatores p̄ vnū annū ab of-
ficio sūt suspensi et pars que pcurauit sen-
tentiā excōmunicatiōis incidit: a qua non
pōt absolui: nisi indebite fatigato p̄us de
expensis satisfaciāt: et tūc fm̄ Jo. mo. et ar-
chid. absolui pōt ab ep̄o. Dicit etiam Jo.
an. q̄ si tertius non p̄cipando in hoc p̄ti-
hec pcuraret hac pena ligatus non esset:
p̄ eo q̄ in textu dicit pars: vtrūq̄ autē iu-
dex qui p̄cipare videt crimini dānato:
etiā excōmunicatus ē: remittit Jo. an. ad
c. cōtingit. j. de sen. excō. Tertia p̄inde est
de inquisitorib⁹ heretice p̄auitat: et ē du-
plex. Prima que ponit in cle. j. de hereti-
cis: circa finem: vbi determinat de eis de
linquētib⁹ in tali officio inquisitiōis: siue
in faciendo siue in omittendo: et si ep̄i sunt
vel supiores: triennio suspendunt ab offi-
cio: alij vero sententiā excōmunicatiōis in-
currunt p̄ solum romanū pontificē absol-
uendi. hic textus. Unde vt dicit in glosa:
nota q̄ duo requirunt ad hāc penam: scz
q̄ fiat p̄tra iusticiam et p̄tra p̄scientiam: et
similē penam incurrūt qui vexant inquisi-
tores quo quomodo sup hoc: quod glosat
p̄au. vt incitationib⁹ fideiussoriōib⁹ et fili-
bus: et dicit Matth. q̄ si quis offendit ali-
quē de familia ep̄i vl̄ inquisitoris q̄ iuerat
ad capiendū hereticū: nō tamē animo im-
pediendi officii vel iuuandi hereticū: sed

pp̄ter inimicitias vel aliam causā: nō pōt
dici quod impediāt officii: poterit tamen
p̄tra eum p̄cedi tanq̄ contra cōturbatorē
officij: fm̄ ea que notat Inno. in. c. j. de of-
fic. dele. in glo. magna: circa p̄n. Ceterū p̄
eo q̄ dicit in textu q̄ si odij gratie vl̄ amo-
ris lucri aut comodi tēporalis obtentu p̄
iusticiam et p̄scientiam suaz obmiserint cō-
tra quēlibet p̄cedere vbi fuerit p̄cedēdū:
subinfert glo. q̄ si ex alia causa obmiserint:
non habet locum pena ī eisdē: vnde om̄is
hereticus lz etiam omnino occult⁹ est excō-
municatus ip̄o iure vt eo. ti. c. ad abolen-
dam: et c. excōmunicam⁹: et hoc sentit glo.
hic: et ideo tenet Jo. an. xxiiij. q. j. in sūma:
idem Hoff. et Bay. in sūmis. Secūda vero
sentētia pontif in cle. ij. de heret. vbi ponit
tur q̄ nullus inquisitor eē poterit nisi .xl.
annū etatis attigerit: et ne p̄textu officij in-
quisitiōis q̄busuis modis illicit⁹ pecuniā
extorqueant: nec sciēter ob delictū clerico-
rū ecclesiaz bona fisco etiam ecclesie appli-
care p̄sumant: q̄ si secus in his vel eoꝝ al-
tero fecerint: excōmunicati sūt ip̄o facto:
non absoluēdi nisi satisfactiōe p̄missa his
a quib⁹ extorserint: nullis p̄uilegijs seu re-
missionibus sup hoc valitur: dicit glo. q̄
hic nō p̄hibetur imponi pena pecuniaria
sed p̄hibet illicitas exactiones: secus ē de
licitis: et hoc vult l̄ra que dicit: extorqueāt
quod sonat vitiū violentie vel fraudis: et
sic secus si iuste cōdemnent: caueant tamē
ne imbursent quia reputaret extorsio: sed
dent pauperib⁹ vel applicēt officio inquisi-
tionis. Dicit etiam glosa q̄ bona clericorū
pp̄ria pp̄ter heresim p̄fiscari possūt: et ad-
dit glo. sup verbo pecuniā: q̄ nomie pecu-
nie intelligit q̄d cūq̄ extimabile comodū:
idem p̄au. et Benze. j. q. j. c. quicqd. c. sūt
nōnulli. Qu autē debet p̄cedere ante abso-
lutionē satisfactio: intelligit glo. si habeāt
vnde satisfaciāt: et tūc absolui possunt ab
ordinario: si tamen bona iuste fuerint cō-
fiscata et hereticus postea conuerteret ad
fidem: non sunt eidem ex debito restituen-
da nisi de gratia fm̄ Matth. eo. ti. et in. c.
vergentis. in fine. Quarta autē est de p̄-
latis instituentibus heredes hereticos: q̄
ponitur extra de heret. c. si quis ep̄iscop⁹:
vbi dicit p̄cilium africanū: q̄ ep̄s hereti-
cos siue extraneos siue p̄sanguineos insti-
tuens heredes excōscatus ē: et hoc intelli-
git d̄ quilibet clerico: vt p̄z ibidē i. c. sequē-
ti: et intelligit de bonis pp̄rijs: qz de bo-

nis ecclesie testari non potest. Quinta preterea est de p̄latis per terras vagantibus: et ponitur in extrauagani. vt prelatorum: vbi excommunicat p̄latis qui latenter habitu transformato recedunt ab ecclesijs suis: et interdiciunt ad curiam veniunt: et illicēciati recedunt: et receptatores eorum scienter: et idem habet in extrauagani. si decedat: vbi excommunicat eos etiam si patriarchali dignitate fulgeant: sed quis eos absoluet ignorat. Sexta est de sequestratione fructuum et ponitur in clemē. vna. de sequestra. poss. §. si quis: vnde sequestra beneficii per ordinarium loci vna sententia in possessorio vel petitorio in curia contra eum qui triennio non possedit promulgata: et impediens vel sequestrans vel occupans fructus est excommunicatus: et si de litigatoribus est: cadit de iure suo: et fm̄ Pau. de liza: hoc verbum impedire intelligitur hic de facto: secus si de iure: puta allegando sententiam non esse latam: et dicit glo. q̄ sub hoc verbo si quis: pertinetur etiam episcopus: nec possunt absolui nisi fructus restituantur vel extimatione: et tunc absoluantur ab ordinario: nec etiam remissio partis aduerse iuuaret: quia predicti fructus non sunt in libera dispositione partis aduerse: eo quod sunt bona ecclesie: et hoc sentit Franciscus. de zab. qui dicit: quod in eo quod non fit absolutio nisi prius amoto impedimento: contra illos qui in electionibus matrimonijs vel alijs quibuslibet negocijs volūtate et maliciose impedimenta proponunt: quod non possunt absolui nisi interesse restituat si possunt et impedimenta remoueri faciunt: et credit Radundus confessores maxime discretos et litteratos errare si alii istos absoluant. Denique dicit glo. in verbo nullatenus et omnes scribentes super eodem quod ordinarius hunc absolute potest. Septima denique est de studentibus legentibus vel audientibus leges vel physicam: que ponitur in. c. sup specula. §. qz vero: extra ne cle. vel mo. Ad cuius euidenciam sciendum: quod seculares clerici accedere possunt ad theologia vel ad canones tam audiendo quam legendo et studendo: vt dicit §. quia vero: et idem est de artibus seu naturalibus. Si vero ad leges aut ad physicam audiendas legendas vel studendas accedunt: tunc si non sunt presbyteri vel beneficiati: sine metu constitutionis huius. id est sine pena excommunicationis legere possunt et studere. Si vero presbyteri sunt licet non beneficiati: incidunt in canone: nisi infra du-

os menses desistant: aut licet desistant ad tempus: tamen iterum in eis audire legere vel studere incipiunt: quia sic fieret fraus legi: quod vitandum est fm̄ Hosti. et Job. an. Si vero non sunt presbyteri sed beneficiati: tunc non incidunt canone nisi habuerint dignitates vel personatus seu ecclesias plebanias sub se capellas habentes in quibus instituunt clerici perpetui: nec convenientes ab ipsis amoueri absque causa rationabili: imo vult ibidem glo. quod intelligi debet textus de omnibus ecclesijs curam animarum habentibus: quia maior est ratio de habentibus curam animarum quam de personatibus nullam curam habentibus: presertim cum is qui ad curam animarum eligitur: ad ordinem sacerdotij promoueri obligatur: alioquin eadem ecclesia ipso iure priuatus est: vt de pben. c. extirpande. §. qz vero: et dicit Hosti. vicarius perpetuum ecclesie curate hac constitutione constringitur. Addit insuper glo. penult. in dicto. c. sup specula. et Inno. ac Hosti. quod auctoritate canonis huius excommunicati absolui possunt a quolibet episcopo tam domiciliij quam studij: tutius tamen est quod tamen absolui possunt ab episcopo domiciliij. Octauo potest addi quedam excommunicatio licet sit particularis: que ponitur extra de loca. et duc. j. c. quod scilicet excommunicati sunt magistri et scholares Bononie qui ante tempus conductionis aliorum magistrorum vel scholarium hospitia conducunt sine ipsorum consensu: ex quo patet quod non obligarent conducentes ante tempus hospitia per scholares non habitata: et lz Hostien. dicat quod hac excommunicatione ligantur etiam alibi studentes: tamen Hoff. Inno. Abbas et Ja. an. tenent contrarium dicentes esse localem vt verba sonant: verum tamen fm̄ quosdam valent ad alia studia tanquam preceptum: licet non ratione penes scilicet excommunicationis: possunt autem huiusmodi excommunicati ab ordinario absolui: ex quo enim papa sibi non reseruat absolutionem: episcopo concedere videtur: vt de sen. excō. c. nup. c. penult. eo. ti. in glo. penult. De nona vero excommunicatione scilicet illorum qui inducunt alios ad vouendum et voto eligendum sepulturam: videbitur in sermone sequenti: quia est sententia communis religiosorum et clericis secularibus. Ad laudem dei.

De vndecim excommunicationibus que concernunt statum religiosorum: tam possidentium quam medicantium: Ser. XIII

Non occides Exo.

n xx. **A**sis de excommunicationibus que concernunt solum clericos seculares: iam ordine debito persequendum est de his que religiosorum statum comprehendunt tam possidentium quam mendicantium. Pro quo sciendum quod prima excommunicatio est de apostatis: que ponitur in vi. ne cleri. vel mo. ut periculosa: ubi dicitur: quod si tacite vel expresse professus quacunque religionem in scholis vel alibi temere sue religionis habitum dimittit: est excommunicatus ipso facto: dicit ibi glo. quod si ex causa dimittit habitum: puta propter timorem non est excommunicatus: et Jo. an. in nouella non putat esse de mente legislatoris: quod monachus in cella dimittens habitum vel dum in occulto balneum intrat aut in lecto sine habitu iacet: ligetur hac excommunicatione: sed quando se prospectibus hominum exhibet sine habitu: in habitu laicali vel secularis clerici sine iusta causa: tunc ligetur: quantomagis si ex turpi causa: ut eundo ad lupanar: et ad hoc facit principium capituli quod vult eorum vagationibus prouidere: ubi Hein. boye: in. c. propterea: de apostatis dicitur: quod ibi est argumentum quod omnis apostata religionis est excommunicatus. Idem archid. Jo. an. et Hosti. Nec ab ista excommunicatione excusatur religiosus curatur ecclesie prochialis si dimittit habitum: secundum Jo. cald. in quodam additione: in isto. c. super verbo aliquis: nec mirum cum Bull. de modo. laud. in cle. ij. de ceteris: super verbo presumunt: dicat quod istud. c. ut periculosa etiam locum habet in episcopo religioso si dimittit habitum: huius tamen excommunicationis absolutionem papa sibi non reservat. Secunda excommunicatio est de religiosorum studia litterarum accedentibus sine licentia: que ponitur in dicto. c. ut periculosa: ubi dicitur: quod religiosus sine licentia sui prelati cuius consilio sui uentus accedens ad studia litterarum est excommunicatus ipso facto: et dicit glo. super verbo: a suo prelato: quod episcopus sine licentia abbatis vel locum tenentis qui prius suus prelati dicitur: hanc licentiam dare non potest: imo nihilominus incurreret illam excommunicationem: et est eadem excommunicatio cum precedenti. Tertia excommunicatio est de doctoribus tales religiosos: et habetur in. d. c. ut periculosa: ubi subditur: doctores siue magistri qui religiosos suo habitu dimisso leges vel physica audientes scienter docere aut in scholis suis retinere presumpserint: eorum

simili sint sententia innodati: ubi glo. arguens quod doctor non est excommunicatus si religiosus non dimisit habitum: postea tenet contrarium: et hoc placet archid. et dicit Jo. an. hoc teneas saltem postquam monachus canonem incidit: ut sic saltem excommunicato communicet in crimine super quo obligatus est et remittit ad. c. contingit: de sen. excom. Quod si monachus talis scholas exire noluerit: dicit glo. quod doctor exeat scholas: sicut fit quando excommunicatus intrat ecclesiam: huius etiam absolutionem papa sibi non reservauit. Quarta excommunicatio est de studentibus physica vel leges: et ponitur extra ne cle. vel mo. c. non magno: ubi dicitur scilicet turonen. quod religiosi professi exeuntes ad audiendum leges vel physica: nisi infra duos menses ad claustrum redeant: excommunicati sunt: et in nulla causa patrocinari possunt: et in choro capitulo et ceteris erunt ultimi nec sine dispensatione pape possunt promoueri: et additur eod. ti. c. super specula: quod eorum excommunicatio per ordinarios locorum debet publicari. Hic tamen est controversia inter doctores: nam quidam tenent quod quicquid religiosi in scholis audire incipiunt: et si semel audiant legant vel student: ipso facto omnes penas incurrunt: hoc Hosti. in dicto. c. super specula: et hoc est securius propter obscuritatem. c. huius: super specula. Alii vero ut Vincen. Hoff. Inno. et archid. dicunt: quod talis habet duos menses infra quos illas penas evitare potest: quod si talis non exit sed in claustrum suo audit legit vel studet leges vel physica: tunc similiter est duplex opinio: dicit Inno. in dicto. c. non magno: quod simili modo incidunt canonem. Idem tenet Hosti. dicens: quod licet non ligetur ista institutione quo ad verba tamen quo ad mentem legislatoris bene ligatur: quia finalis causa huius institutionis esse videtur: quod iste scientie religiosi non congruit: et hec opinio tutior est: ideo contrariam opinionem gratia breuitatis omitto. Concludit tamen Jo. an. quod a lectione auditu et principali studio prohibentur: quod quidam declarant dicentes: quod si studens in legibus hoc facit principaliter causa illas sciendi tunc ligatur: si autem sed solum in quantum facere possunt ad noticiam canonum: hoc facere potest nec canonem incidit: sed quia physica ad cognitionem alterius scientie non multum facere potest: ideo religiosus eam studens indistincte ligatur: hanc tamen absolutionem sibi papa non reservauit: nisi quantum ad promotionem: ut in:

dictis. c. nō magno: et sup specula. fm Mo/
 sti. Spe. et Jo. an. Quinta excomunica/
 tio est de religiosis discurretib⁹ que ponit^r
 in cle. de sta. mo. c. ne in agro. s. qz vero nō
 nllū monachoz sic accepim⁹ suauū iugo re/
 gularis abseruātie obiecto iterdū pprijs
 relictis monasterijs: se in eis secure mora/
 ri non posse fingētes: vel alio colore q̄sito
 p curias p̄ncipum euagādo discurrunt: et
 nisi a p̄lat^r eoz petita pensio vel subuētio
 assignet^r eisdem: p̄spirantes in illos eisqz
 p̄ditionē vel alia grauiā imponētes: eos
 capi v̄l incarcerari: ipoz monasteria cōbu/
 ri p̄curāt: et iterdū ipoz monasterioz bo/
 na in totū v̄l in p̄tē non modicā occupare
 p̄sumūt et. et hos excoīcat ipso facto: si ad
 curias se p̄ferūt: vt p̄lat^r aut mōasterijs
 suis damnū inferāt: et fm glo. habet locuz
 tā in canonic^r regularib⁹ q̄ monachis: nō
 tñ i his q̄ administrationē aliquā habēt: et
 addit glo. q̄ duo requirūt ad hāc excoīca/
 tionem scz q̄ curiā intrauerint et aīm dānā/
 di monasteriū v̄l p̄latū habuerint: nec pu/
 tat ponderandū h̄re licētiā vel nō h̄re: cuz
 h̄ in textu nō repetat^r: hinc ē q̄ etiā de licē/
 tia p̄lat^r curiā intrās: s̄ ad hoc intras ē li/
 gat^r: ex solo q̄ exitu claustrī ob hāc causā
 non ligat^r. Nō si curiā intrauit hoc animo
 sed damnū non intulit: vel quia forte non
 potuit v̄l penituit: dicit glo. q̄ nihilomin⁹
 est ligatus. Idem dicit Paulus. Hāc etiā
 excomunicationis absolutionez sibi papa
 non reseruauit. Sexta excomunicatio ē
 de monachis arma tenentib⁹: et ponit^r i di/
 cto. c. ne in agro. s. quia vero: vbi subdit^r:
 p̄fate quoqz sentētie mōachos infra septa
 monasterioz sine licentia abbatum suozū
 arma tenentes decreuimus subiacere: et
 potest prior hanc licentiaz dare qui ē loco
 abbat^r: ar. ne sede va. c. j. et de sta. mona.
 c. monachi: nec fm Paul. sufficit petere li/
 centiam nisi obtineat^r: vt de elec. c. si reli/
 giosus: et li. vj. s̄ testa. c. si religiosus: et ad/
 dunt Paul. et Henze. q̄ hoc verbum tenen/
 tes: denotat tēporis cōtinationē: vt sic te/
 nere sit cum effectu. ff. de ver. sig. l. nomē.
 s. tenere. Nō si tenet eadez extra monaste/
 rium: non habet in eo locum hec pena fm
 glo. et Guil. qui addit si etiam monach⁹ te/
 neat in alieno monasterio nō suo: quia lit/
 tera loquens septa monasterij: debet intel/
 ligi de pprio monasterio: q̄uis autez non
 sit locus pene si tenet ea extra septa mona/
 sterij: tamē hoc non licet hec tamē senten-

tia non includit canonicos regulares fm
 veriozem opintonem quā tenet Benzelin⁹
 cuius ratio est: quia in hac excomunicati/
 one non addidit de canonicis sicut in pri/
 ma: nec debet fieri extētio huius pene ad
 non suos terminos: licet ipi anime videat^r
 esse fauorabilis. Hic primo queri potest
 vtz indistincte verū sit: q̄ non licet mona/
 nacho tenere arma sine licentia sui abbat^r
 p̄sertim cum p̄tingere potest magnū peri/
 culum: quia si abbas odio capitali mona/
 chum p̄sequat^r: potest eū p̄cutere: vulnera/
 re et interficere: nec se posset monachus de/
 fendere vim vi repellendo: q̄d tamē est de
 iure naturali: vt de resti. spo. c. olim. j. et in
 cle. pastoralis: s̄ re iudi. Ad hoc respōdet
 Guil. q̄ sic ille tex. debet intelligi: q̄ abba/
 tis licētia debet peti: si tamē talis est erga
 suos monachos q̄ ab eo sit licentia postu/
 lāda: nam si talis esset q̄ eius p̄fortiū esset
 intolerabile: vt quia parit p̄tumeltiam cre/
 atoris: v̄l quia subditis iniungit intolera/
 bilia: vel quia monachos odio capitali p̄/
 sequit^r: tunc sine licētia eius possūt mona/
 chi arma assumere: si nō potest alijs reme/
 dijs succurri: vt de appel. c. de priore: s̄ ho/
 micid. c. significasti: et in dicta cle. pastorā/
 lis. Secūdo queri potest: q̄d p̄ arma de/
 bet intelligi: cum armoz appellatio videat^r
 esse generalis: ita q̄ cōphendit etiā la/
 pides. Ad hoc respōdet glo. q̄ hoc v̄bum
 arma nō sumit^r hic ita latissime: hinc dicit
 Paul. q̄ h̄ loquit^r de armis militarib⁹: nō
 clericoz que sunt lachryme: vt. xxij. q. vi.
 c. cōuenior: vbi subdit Ambro. Lachryme
 mee mea arma sūt: talia enī munimēta sūt
 sacerdotis: aliter nec debeo nec possum re/
 sistere: et q̄ hoc itelligi debet de armis que
 sunt ad vsum pugne: alis si in camera vel i/
 fra septa monasterij mōachus lapides ha/
 beat ad alium certum vsum vel cultellum
 antiquū p̄ coquina: v̄l q̄d simile: nō ē loc⁹
 huic pene: secus si lapides habeat iuxta fa/
 nuam ad vsum pugne: vidēdū tñ est ex for/
 ma: modo et alijs circūstantijs: an talia te/
 neat vt arma offensibilia seu defensibilia:
 vt sunt ea que cōmuniter ad inuadēdū vel
 defendēdū arma dicunt^r: cui p̄cor. Guil.
 dicens: q̄ h̄ cōphendunt^r arma: et hoc fm
 h̄ iudicare debet: q̄ tñ p̄ecture non sūt ne/
 cessarie i noi^r et maiorib⁹ armis: vt lācis:
 gladijs: balist^r et silib⁹: sed Henze. dicit q̄
 non fuit mens p̄ditoris si monach⁹ teneat
 lapides vel fustes q̄ sit loc⁹ huic pene: nā

videt dixisse de illis armis que communiter arma dicunt inuastōis: sicut sunt gladij: lancee et similes: ac arma defensionis sicut galee lorice et similes: quia etiā talia arma ad defensionem quādoq; habentē faciunt audaciorē ad malū: hec ille: tutius tamē ē ab omnib; abstinere. Septima excomunicatio est de simoniace receptis in religione: que ponit in exuagani. Urbani pape: que incipit: ne i vinea: vbi p̄cipit ne a psonis q̄buscunq; volentib; ingredi eorū religiones ecclesias monasteria domos seu loca: in earū receptiōe aut ante vel post q̄cūq; pastus prandia siue cenas pecunias seu localia aut res alias etiam ad ecclesiasticū seu quēuis aliū pium vsū deputata seu deputanda decetero directe vel indirecte petere vel exigere quocunq; modo p̄sumāt: illa dūtaxat recepturi que pure et spōte oī pactione cessante dare voluerunt: q̄ si sec̄ egerint: si p̄sone singulares extiterint tam dantes q̄ recipiētes h̄mōi excomunicatio nis: si vero capla vel cōuentus fuerint suspensionis sentētijs eoīp̄o decreuim; subiacere: a quibus p̄terq; in mortis articulo absolui nequeāt absq; sedis aplice licētia speciali: hoc ibi: p̄ter alias penas i iure taxatas: vt ex eo. ti. quoniā simoniaca. et. c. ex insinuatiōe: de quib; postea lat̄ videbis. Et dicit Hein. boyc: in. c. post trāssatiōnē: de renun. q̄ solus papa dispensat cū recepto simoniace i religione tā in ordinibus q̄ in beneficio q̄ in religione v̄ loco.

Octaua excomunicatio ē de electiōe abbatisse v̄ priorisse: vbi p̄ priorissam monasterium gubernat q̄ ponit li. vj. de elec. in c. indēnitatibus: qd. c. tractat de electione abbatisse: vbi subditur. §. postremo: hī q̄s ad dirigendas in h̄mōi electionib; moniales easdem deinceps cōtigerit euocari: ab his p̄sus abstineant p̄ que inter eas sup faciendis ip̄s electiōib; oriri possit discordia: vel exorta nutriri: als eoīp̄o excomunicatio nis sentētie se nouerint subiacere: huius autē absolutionē sibi papa nō reseruauit. Nonā est de monialib; que canonicē nuncupant: et ponit in clemē: attēdētes: de sta. mo. vbi subdit. §. statum;. Illas quoq; mulieres que vulgo dicūt canonicē seculares: ac vt seculares canonici vltam ducunt: non renūciantes p̄prio nec p̄fessionem aliā facientes p̄ locorū ordinarios si exempte non fuerint sua: si vero exempte fuerint antoritate aplice p̄cipim;

visitari: p̄ hoc tñ non intendentes earū statum regulā seu ordinez approbare: et infra p̄cipit visitatores duob; notarijs et duab; psonis sue ecclesie quattuorq; viris alijs honestis esse cōtētos. In fine vero cōcludit: q̄ si qui visitatores in p̄missis v̄ ali; quo p̄missorū impedire p̄sumpserint: nisi moniti resipiscant: eoīp̄o sentētiā excomunicatio nis incidunt: dicit hic glo. q̄ moniti anteq; impedire inciplāt: si post impediunt non ligant: qd̄ etiam sentit Paulus et Henze. naz quia monitio fieri debeat vt resipiscant: oportet intelligi q̄ iam impediunt et maxime fm Henze. quia h̄ agit de pena incurrenda: vbi stricta interpretatio fieri debet. Ad hoc li. vj. i reg. iur. in penis benignior est interpretatio faciēda: vñ putat glo. q̄ necesse sit impedimentū p̄cedere et monitiōnē sequi: vt sit locus huic pene: hoc dicit: quia vidit platos scribentes quandoq; monialib; q̄ parent se certa die ad recipiendum visitatiōnē ip̄orū: et in eisdem litteris faciunt monitiōnē: q̄ nullus impediāt: talis enī monitio fieri debet vt desistat ab illato impedimēto vt sit locus huic pene: et addit Paul. q̄ sufficit monitio generalis: quia non dicit tex. q̄ nominatim moneri debeant: et idez tenet Henze. qui dicit q̄ possibile est q̄ impediētū nomina visitatores ignorent et sic non possunt facile nominatim moneri: p̄ter qd̄ posset hec p̄uisio plus debito differri qd̄ est vitādum: dicit tamē glo. vl. q̄ ordinari; potest absoluere ligatos hac sentētia: et idē Henze. p. c. aduersus: de imu. eccle. ex quo papa sibi non reseruat. Decima excomunicatio est de religiosis violātib; interdictū: que ponit in clemē. ex frequētib; de sen. excō. vbi sumatim habet: q̄ religiosi etiaz exempti violantes interdictū positū p̄ se dem apostolicā vel ordinariū loci v̄ generalē cessationē diuinorū factā p̄ puinciale p̄ciliū vel eū q̄ hoc potuit seruata p̄ cathedralem vel matricē ecclesiam loci: excomunicati sunt ip̄o facto: non obstantib; p̄uul legijs cōsuetudinib; cōventionib; et statutis: et dicit glo. q̄ loquitur hic de omnib; religiosis siue mendicantib; siue non: siue exemptis siue non: clerici tamē seculares fm glo. non ligant hac sentētia: et idē dicit Paul. quia pene sunt restringēde. Cuius ratio est fm Huil. laud. quia multis grassantibus opus est exemplo: p̄ qd̄ vult dicere q̄ religiosi magis in hoc delinquebāt

¶ Ideo magis restringi debeant. Preterea p hoc qd dicit in tex. nō obstantibus oblectis qbuscūq; dicit glo. q remouent omnes obiectus p quos allegaret nullitas sententie interdicti. imo fm Pau. & Mat. remouet obiectus iniusticie: vnde sententia interdicti etiā iniusta seruāda est: sicut & sententia excommunicationis: & tales obiectus dicunt excusatiōes fucate, & friuole: quibus religiosi se voluerit excusare: & exemplificant Pau. & Henzel: vt quia dicebāt se super hoc hēre priuilegia: que tamen in hoc sibi nō psunt vt hic in fine: vel dicebāt se appellasse: cū tamē talis appellatio nō suspendat interdictū: d̄ appel. c. adhuc: vel iniam iniustā vl nullā vl interdictū nō esse generale vl aliquid sile. Fratibus in super minoribus phibet in cle. cū ex eo. d̄ sen. ex. ne tēpore interdicti fratres & sorores tertij ordinis recipiāt ad diuina: si sec̄ fecerint excoicati sunt ip̄o facto: sed post satisfactiōē absolui possunt a diocesano auctoritate tñ aplica: vt dicit tex. Ad maiorem autē euidentia sciendū q matrix ecclia dicit maior & baptismalis: qz sicut mat̄ generat sic & illa regenerat p baptismū: etiaz si talis matrix ecclia subest religiosis. Dicit tamē glo. q cum eadē debet interdictū seruare: qz & tunc locū habet hec cle. & idē putat Fran. vnde q̄d̄m celebrat officium diuinū in ecclia: nō est locus huic pene: fm glo. & idem Pau. qui ait q cum i ecclia cathedrali matrici seruatur interdictū vl nō seruatur: hoc presumitur fieri de voluntate prelati & capituli: qz tacendo videtur facere. xvj. dis. c. facientis. ¶ Si interdicta puincie vel diocef: in aliqbus ecclis matricibus seruāt interdictū: & in aliqbus nō: tunc fm Pau. in locis in quib⁹ seruatur ē locus huic pene in alijs nō: si tamē matrix ecclia ē sita in terra nō interdicta & plures alie ecclie in loco interdicto: ac nulla pncipalior sed qlibet baptizat: et aliq seruant interdictū: aliq nō: tūc fm glo. nō est loc⁹ huic pene: qz deficiūt mens & verba: & fm Aluar. si positū interdictus nō seruaret ab ecclia matrice nō esset loc⁹ huic pene: qz hic attendis obseruatiā facti & fm glo. q̄d̄m religiosi ignorant ignorantia phabili nō ligant. ¶ Undecima excoicatio ē de decimis que est quadruplex que ponitur in cle. de deci. c. religiosi: q̄cunq; noualium aut alias decimas ecclie debitas ad eos ex aliqua causa legitima nō spe

ctantes appropiare sibi psumperint: aut acq̄sitis fraudibus siue coloribus usurpare: ecce prima excoicatio: sequit: seu qui de animalibus familiarium & pastorū suorum vel aliorū animalia sua propterea gregibus ipsorum imiscentiū: ecce secūda excoicatio: sequitur. Seu qui de animalibus q̄ in fraudem eccliarum in pluribus locis emunt emptaq; tradunt venditorib⁹ vl alijs ab ip̄is tenenda: ecce tertia excoicatio: sequitur. Seu qui de terris quas tradūt alijs excolendas decimā solui ecclis nō permiserint aut probibuerint: nisi post requisitionem per eos quorum intererit sup hoc eis factam a premissis destiterint infra mēse: aut si de eis his q usurpare cōtra premissa vl recinere psumperint: infra duos mēses damnificatis ecclis emendā non fecerint cōpetentē: suspēsi sunt ab officijs ad ministratiōib⁹ & beneficijs ac talia nō habentes excoicati sunt: nec possunt releuari nisi prius satisfecerit: horū tamē declarationē breuitati p̄sulēs studio lectori relinquo. Ad laudē dei.

De sex vltimis excoicatiōibus
statum religiosorum concernenti
bus: Sermo xv

¶ Non occides Exo.

n. xx. Excoicationes statū religiosorum principaliter p̄cernētes psequēdo. ¶ Primo queri potest: ex quo in cle. ne in agro de sta. mo. §. quia vero: prohibetur monachis egredi monasteria sine suorum superiorū licentia: vtrū ex causa possint eijci de monasterio. Ad hoc respōdet Matth. qz p quocunq; crimine non d̄z monachus eijci: sed in carceribus monasterij detineri: vt patet. xxvij. q. j. c. ipudicas: et c. si quis sacro. & in hoc nota de ip̄o monasterio qd dicitur carcer monachis malis: bonis autē suauē iugum: vt patet in dicto c. ne in agro: in glo. super verbo suau: unde licet monachus deponat nō tamen debet eijci de monasterio. sed hoc operabitur eius depositio qz nō recipiet prebendam in monasterio: nec habedit vocē in capitulo: monachus tamē remanebit: vt dicit Inno. de sumo. in. c. dilectus: si tamē abbas & monachi euz expellunt sine causa: tunc bona que monasterio contulit retinere non possunt. Debent igitur eū recipere i monasterio vel carcere: ac de necessarijs puidere.

vt patet extra de regularibus. c. si. et si no-
lunt hoc facere tunc ipsi vel diocesanus po-
net eum in alio monasterio: et illud monaste-
rium habebit bona illius: vt. eo. c. et ex de re-
nun. c. iij. et si tali monacho victualia dene-
gantur: potest super his agere et restitutionem
petere: vt de rescrip. c. cum dilecta. d. accusa.
c. olim restituit tamē potius officio iudicis
quā iure actionis: nō enim habere potest actio-
nem nomine proprio cum nō habeat proprium:
xij. q. j. c. nō dicatis: de sepul. c. si. li. vj. pot-
est etiā petere se restitui ad claustrum salua or-
dinis disciplina: licet etiā sibi accipere de
bonis monasterij si abbas ei denegat expen-
sas: vt dicto. c. olim. et c. ex parte. Et si queri-
tur: quid iuris si quis se transfert de vno mo-
nasterio in aliud. Ad hoc dicendum quod in. c.
quod a te: ex de de. coniuga. ponunt diuerse
opiniones doctorum: nam si religionem vnā
ingressus infra annum probationis se trans-
fert ad aliud monasterium: tunc omnia recu-
peraret: vt de regula. c. statum. et c. is qui.
li. vj. et c. bene filium. in glo. iij. eo. li. Ste-
phano talis ingressus exiit post professionem
vel annum probationis: tunc secundum Hostium. Jo-
annem. et Hein. boyce: si cum licentia superioris
exiit recuperat bona sua: ne monasterio
secundo sit onerosus. Si vero sine licentia
saltem postulata: tunc imputet sibi qui re-
cessit et qui eum recepit: quia fieri nō debu-
it: vt de regula. c. licet: et ideo bona sua sibi
nō reddunt: sufficit enim petere licentiam
vt ibidem dicit glo. dicit tamen glo. in di-
cto. c. quod a te. quod monacho recedente quo-
cumque modo a suo monasterio in aliud ar-
tioris vite: restituntur ei bona sua vt illa
transferat secundo monasterio ad quod tran-
sit. Alij vero vt Accur. et Brixienf. tenent
quod debet habere solum vsufructum: et etiam
Hostium. in summa: licet contrarium teneat in
lectura: De ceteris autē gratia breuitatis
supersedeo. Duodecima igitur excommu-
nicatio statum religiosorum discernens est
de religiosis sine licentia secularibus sacra-
menta ministrantibus: que ponitur in de.
de priuil. c. religiosi: qui clericis aut laicis
sacramentum vinctionis extreme vel eucha-
ristie ministrare matrimoniaue solēnizare
nō habita super his parrochialis presbyte-
ri licentia speciali: aut qui excommunicatos
a canone preterquam in casibus a iure expres-
sis vel per priuilegia sedis apostolice con-
cessis eisdem vel a sententijs per statuta pro-
uincialia aut synodalia promulgatis seu vt

eorum verbis vtamur a pena et a culpa ab-
soluere quem presumserint: excommunicatio-
nis incurrunt sententiam ipso facto per sedem dum-
taxat apostolicam absoluendi: vnde ponun-
tur ibi. vj. excommunicationes: vt per intuētā.
Dicit autē hic glo. quod hec constitutio locum
nō habet in clericis secularibus propter ver-
bum religiosi. Idem Paul. Stephano. Sēze.
qui dicit quod de religiosis hō disponit quod fre-
quentius in hoc excedebat: et intelligitur
hec de. de omnibus religiosis dummodo
sint religionis approbate: vt dicit Land.
Idem lopus: alii enim nō sunt proprie reli-
giosi: vt de reli. do. c. vlt. et c. vno. lib. vj. et
de voto. c. vno. e. li. sed quoniam is qui est re-
ligiosus nō approbate est religiosus et hic ge-
neraliter loquitur de omnibus religiosis: tō-
tius in dubio tenendum est quod locum habet in quibus-
libetque religiosis: et idem sentit Petrus
de stagno: presertim cum et locum habeat in re-
ligioso nouitio sic lopus tenet: arg. de sen-
ex. c. religioso: li. vj. nam tpe nouiciatus gau-
det priuilegio canonis: si quis suadente: tan-
quam religiosus: vt per. xvij. q. iij. c. si quis sua-
dente: et ideo debet etiā sentire onus: vt de
censi. cle. j. et est regula iuris in vj. qui sen-
tit onus sentire debet comodum et e converso:
refert tamē Petrus de stagno. quendam cardina-
lem tenuisse quod si religiosus ministrat religio-
sis: nō est locus huic pene: cum de ipsis non
caueat male tamē faciunt si ministrant reli-
giosis alterius religionis: secus autē si eius-
dem: vt in de. ne in agro: d. sta. mo. §. sane. j.
Lopus tamen dicit quod verbum clericis locum ha-
bet de clericis secularibus et regularibus:
quod est tutius: et quod hoc verbum laicis locum ha-
bet in omnibus tamen secularibus quam religiosis:
per. xvj. q. j. c. generaliter loquitur de mo-
nachis etiā qui nō sunt clerici sed puri laici:
quos dicunt religiosi: vt de rebus eccl.
nō alie. c. si. Preterea si parrochiano dicit
se habere licentiam sui curati: videtur di-
cere glo. quod religiosus parrochiano credere
potest licet hoc nō esset tutum in foro ptem-
tioso: quia si prelatus vellet facere religio-
sum publicari excommunicatum et curatus
negaret licentiam esse datam: tunc nō po-
terit religiosus se tueri: verū tamē si parro-
chianus profiteretur se dixisse religioso quod ha-
bebat licentiam curati nō erit procedendum
contra religiosum ad penam de qua hic: quod
nō dicitur ministrasse sacramentum in ptem-
ptum sacerdotis parrochialis: cuius tamen
hec clemens. solum respiciat contemptum: P

hoc in littera dicit: presumpserit. Et si obijcitur quod religiosus ignorans penam hanc licet alius sit bone vite: et ministrans eucharistiam sine licentia non tamen in contemptu curati: penam hanc incidit: nec excusatur per ignorantiam iuris: quia regula iuris est in. vj. ignorantia facti non iuris excusat. Ad hoc dicendum quod Francis. de zab. contra rium consuluit per hanc regulam in verbo presumpserit. que notat dolum et temeritatem ministrantis: unde licet ignorantia iuris non excuset tamen quando ex conjecturis probabilibus perpenditur quod quis ignoravit excusatur secundum notata: de iustis. c. ij. unde sicut miles armate militie excusatur ab ignorantia iuris. L. de iur. et fac. igno. l. j. sic et hunc excusare possumus: precipue in foro penitentiali in quo credendum est asserenti se ignorasse: tutum tamen est quod ad cautelam petat absolutionem. Preterea quod dicit in tex. isto de excommunicatis a canone intelligitur secundum Lauo. quod ad omnes siue sint religiosi eiusdem ordinis siue alterius: siue sint laici siue clerici siue mulieres: cum sit eadem ratio: ut de iustis. c. translator et intelligitur de maiori excommunicatione non minori: ut de sen. excom. c. si quis: et c. nuper: cui concor. Lapus: intelligitur etiam de quocumque canone a papa promulgato: secundum glo. in verbo quocumque. idem Paulus et Lauo: nam ille per excellentiam dicitur canon: hinc etiam subiicit de excommunicatis per statuta synodalia vel provincialia: non tamen est idem de excommunicatis per sententiam hominis si sic absoluantur: ut vult ibidem glo. ut non fiat extensio ad casum non expressum. Idem Lau. Pau. et Henze. Et ex hoc infertur quod in excommunicatis per sententiam pape non est locus huic pene: quod tenet Lauo. quia si voluisset de hoc intelligi expressisset: verumtamen licet tex. dicat de habentibus potestate absoluedi per privilegia sedis apostolice: tamen secundum Pau. sufficit quod habeant a dioec. quo ad casus eidem commissos: quia tunc absoluit tanquam ei delegatus vel vicem gerens: Quod autem hic dicitur de sententiis latis per statuta provincialia vel synodalia: hoc etiam intelligitur secundum Lau. de sententiis latis per statuta legatorum: de quibus de offi. lega. c. si. et intelligit tex. tamen de sententiis excommunicationis. Hic queri potest: utrum religiosus absolvens interfectores clericum non ab excommunicatione quam incurrit per canonem si quis suadente. xvij. q. iij. sed a peccato incur

rat hanc penam. Ad hoc respondet Lau. quod non: quia aliud est absoluere a peccato homicidii et aliud absoluere ab excommunicatione: frequenter enim aliqui absoluuntur ab excommunicatione manente peccato: ut de testi. c. veniens. ij. in fine: sicut etiam excommunicatus et irregularis absoluitur ab excommunicatione manente irregularitate: ut de senten. excom. c. cum illorum: quia irregularitas est potius macula quam peccatum: potest igitur tolli peccatum ab eo qui de tali peccato potest absoluere: remanente tamen propria macula: alioquin si hoc etiam intellexisset de peccato expressisset sicut expressit de excommunicatione: ut de deci. verum: tamen quia excommunicatus admitti non debet ad sacramentum penitentie super illo in quo est excommunicatus: antequam ab excommunicatione sit absolutus: cum sit extra ecclesiam vniuersalem: extra quam nullus saluat: ut de sum. trini. c. j. §. vna. Ideo si talem admittit ignoranter: quia probabiliter ignorat illum excommunicatum: ut quia fuit excommunicatus per statutum synodale quod ignorare licet. de consti. c. j. lib. vj. et sic excusatur: aut non est probabilis ignorantia: ut quia fuit excommunicatus a canone quem confessus ignorare non licet: et tunc videtur velle Lauo. quod quis confessor peccet absoluedo a peccato: non tamen incidit in hanc penam. Henze. autem expresse dicit quod talis hanc penam non incidit: licet grauiter peccet quando scienter absoluit: vel si non fuit ignorantia probabilis quia decepit peccatorem et seipsum: eo quod talis absolutio illi non prodest: et hos religiosos hanc penam incidentes: solus papa absoluit: verumtamen ab eis taliter sacramenta suscipientes non incidunt in canonem tanquam participantes in crimine: quia tunc illud de participatione locum habet quando fit participatio post actum damnatum et non in ipso actu. Tredecima excommunicatio est de religiosis retrahentibus a decimis persoluendis: et ponuntur due excommunicationes: in clem. de penis l. c. cupientes. Prima est de his qui aliquid proferre presumunt in sermone suis vel alibi: ut audientes a solutione decimarum retrahunt ipso facto sunt excommunicati. Secunda est qui scienter postponunt confitentibus conscientiam facere de soluendis decimis: et illi tandem manent suspensi ipso facto: donec conscientiam fecerint: si commode facultatem habuerint hoc ipsius eis dicendi: exinde excommunicationis in-

curfuri ſententiã ſi hac negligentia nõ purgata predicare p̄ſumpſerint: ſed hec pena nõ extendit̄ ad religioſos monaſteriorum vel eccliarum decimas percipientiũ: p̄ma aut̄ excõmunicatio nõ ſolũ cõprehendit̄ religioſos mēdicantes ſed etiã nõ mendicãtes: vt dicit glo. ⁊ idem Paul. p̄ hoc q̄ ſubditur in tex. omnibus religioſis: quĩs in vj. de decimis. c. j. loq̄tur t̄m̄ de predicato- ribus ⁊ minoribus. Præterea dicit Paul. q̄ duo requirunt̄ ad hoc q̄ ſit loc⁹ huic pe- ne. Primum eſt q̄ taliã dicat̄ p̄ q̄ retrahant aliquos a ſolutione decimarũ debitarũ ec- cleſijs. Secundũ q̄ dicant hac intentione: ſe- cus enĩ ſi alia intentione: vñ ſi nõ eẽnt ecclē- ſijs debite ſed alijs quocunq; modo: ſm̄ q̄ audiẽtes q̄ retrahunt̄ ſunt obligati ad ſo- lutionẽ decimarũ: vnde ſi talia dicunt̄ audiẽ- tibus nõ obligati nõ eſt locus huic pene. Quãtũ aut̄ ad ſecũdã excõmunicationem di- cit Paul. q̄ ſi religioſi reperiant̄ ī p̄feſſione quosdã decimas retinẽtes nõ abſoluẽt: eo q̄ ſunt in p̄tinuo mortali: vt de decimis. c. prohibemus: nec tolli poteſt pct̄m̄ niſi re- ſtituatur ablatũ ſi ⁊ quando reſtituere po- teſt: prius igitur q̄ abſoluant de ſolutiõẽ decimarũ debita cautionẽ recipiãt. Deci- ma quarta excõmunicatio eſt de religioſis men- dicantibus: ⁊ ponit̄ in. vj. c. vno. de exceſ. pla. vbi prohibet̄ ne quocunq; de p̄dictis in quocunq; loco ad habitandũ domos vñ lo- ca quocunq; de nouo recipere ſeu hactenus recepta mutare: aut ea venditiõis permuta- tionis donatiõis aut cuiuſuis alienatio- nis titulo quocunq; in alios trãſſerre preſu- mant: abſq; ſedis aplice licẽtia ſp̄ali ple- nã ⁊ exp̄ſſam faciente de p̄hibitiõẽ hmõĩ mentionẽ: q̄ ſi ſec⁹ egerint per. c. cupiẽtes. in cle. de penis: ſũt ipſo facto excõmunica- ti: excipiunt̄ tamẽ in dicto. c. vno. de exceſ. pla. in. vj. hĩ qui de ſuorum ſupiorũ licẽtia vitã ducunt heremiticã: q̄ in locis remot̄ vbi nõ eſt hoĩm habitatio de p̄p̄inquo acq̄- rere p̄nt ⁊ mutare tales habitaciones Et ſi q̄rit̄: q̄d d̄r nouũ: r̄ñdet Paul. q̄ nouũ re- ſpectu p̄ncipij: d̄r illud q̄d nunq̄ fuit. vñ q. j. c. nõ aut̄. ⁊. viij. q. j. nec nouũ: ⁊ d̄r b. ſig. c. q̄d p̄ nouale: ⁊ ſic ſumit̄ hic nouum. Quãdoq; vero d̄r nouum q̄d fuit ſi poſtea eẽ deſijt ⁊ nũc renouat̄: ⁊ ſic nõ accipit̄ hic quia nõ prohibent̄ loca deſtructa reficere ſed ſolũ noua loca nõ acquirere que nunq̄ fuerunt ad hoc deputata: quod Paul⁹ di- cit verum: niſi locus deſierit eẽ in eoꝝ do-

minio ⁊ habitacione ⁊ poſtea ex nouo iure illũ acquirãt: ar. de renũ. c. quod inter: hĩ- tus ſententiã abſolutionem ſibi papa non reſeruauit. Quintadecima excõmunica- tio eſt de aſſumentib⁹ nouã religionẽ vel habitũ noue religionis: ⁊ ponit̄ in. vj. de reli. domi. c. vno. vbi dicit̄ diſtinctius in hĩ- bẽdo ne aliquis d̄ cetero nouũ ordinẽ aut religionẽ inueniat: vel habitũ noue religi- onis aſſumat: contra facientes aut̄ ſenten- tiã excõmunicationis incurrũt. Pro quo ſciendũ q̄ hic prohibet̄ nouã regulã facere ⁊ ſm̄ illã profiteri: ⁊ etiã prohibet̄ nouum habitũ facere q̄d intelligit̄ Jo. an. in pluri- bus ſimul ⁊ in eodem collegio habitanti- bus ⁊ eandem religionẽ profitẽtibus: al̄s ſingularis perſona nõ inueniens ſectas et ſeorſum habitans nouũ habitũ ſibi poſſet induere. Hic etiam notandũ eſt q̄ clerici ⁊ laici licitum eſt in cõmuni viuere vñ de laboribus ſicut fratrea zuollis ⁊ danã- trie: aut de elemoſynis ſicut in vrbe roma: ⁊ alibi quidẽ faciunt: qui vulgo dicuntur apoſtoli: dũmodo nouã religionẽ aut no- uũ religionis habitũ nõ aſſumãt: nõ enim cenſendi ſunt religioſi: ſed potius ſũt cleri- ci vñ laici ſeculares qui viuunt in cõgrega- tione cauſa religionis id eſt pij operis q̄d licet: vt. ff. de collegijs illi. l. j. ſ. ſed religio- nis: ⁊ Barto. in. l. fi. ibidem. Idẽ cõcluſit Fran. de zab. padue. qui addit: Nec ergo ſunt prohibendi ſed permittendi ſicut per- mittunt̄ plures alie cõgregatiões que nõ ſapiunt impietatẽ: vt extra de eccl. edificã. vbi permittitur leproſis cohabitantibus edificare eccliam ⁊ habere ſacerdotẽ: ⁊ di- cta. l. j. de collegijs illicitis. Ceterum Jo. xxij. in quadam extrauaganti: que incipit ſancta romana: condemnat quosdã qui ſe religioſos aſſerebant: ⁊ ſequi ordinẽ peni- tentie minorum fratru: ⁊ excõmunicat̄ ep̄i- ſcopos ⁊ eorum ſuperiores ⁊ alios p̄latos quocunq; qui predictis ritum viuendi ⁊ habitũ p̄ter ſp̄alem licentiaz ſedis apoſto- lice p̄ceſſerint: non tamẽ reſeruat̄ ſibi pa- pa abſolutionem. Sedecima excõmuni- catio eſt de ſtatu beguinarũ: que ponitur in cle. j. de relig. domi. vbi mulieres ſtatũ beguinarũ ſectantes ⁊ de nouo aſſumẽtes ac religioſi in hac d̄tes auxilium: p̄ſilium vel fauorem ſunt ipſo facto excõmunicati: papa tamen abſolutionem ſibi nõ reſerua- uit: verũtamen Jo. h. xxij. per extrauagã. ſuam que incipit: recta ratio concedit be-

gñis simul habitantib⁹ q̄ vitā ducunt ho-
nestam ⁊ ecclias deuote frequētāt ⁊ curio-
sitate disputādī nō vsurpāt: vt possint li-
bere ac inuicem p̄uersari declarans tales
sub p̄hibitione istī⁹ cle. nō includi: sed po-
tius tales per. s̄. sane aperte excludi: vnde
⁊ ep̄s Cameracē. impetrauit ad Johānē
papā q̄ beguine que viuūt honeste ī dio. c.
cameracē. nō includunt sub ista cle. put
habetur in q̄dam bulla que incipit. Cū au-
tem nuper. Decimaseptima excōicatio ē
religiosis matrimoniū p̄trahentibus que
ponit in cle. eos. de p̄sanguini. ⁊ affi. vbi
religiosos ⁊ religiosas excōmunicat qui tī
more diuino postposito in animarū suarum
periculum matrimonia p̄trahunt: precipi-
ens eccliarum p̄latis vt tam diu tales de-
nuncient seu denunciari faciant excōmuni-
catos donec errorem suū p̄gnoscentes ab-
inuites sepeñt ⁊ absolutiōis beneficiū ob-
tinere mereant: hoc ibi. Ad si q̄ritur q̄s
hic dicit religiosus in quo potest eē locus
huic pene. Ad hoc respōdet glo. in verbo
religiosos: q̄ omnis p̄fessus expresse v̄l ta-
cite religionē approbatā: vt d̄ voto. c. vno.
li. vj. q̄ intelligit etiam glo. si p̄fessio illa
tacita v̄l expresse nō obligat illi religioni s̄
religiōi ī genere. Idē Lau. p̄dau. ⁊ Henze.
⁊ addit pau. q̄ si quis p̄fecte dixerit: volo
p̄trahere tecū matrimoniū: haberet locus
p̄ pena tam in religioso q̄ etiā in p̄trahen-
te scilicet cū religioso: nam l̄ in tex. signā-
ter exprimit de p̄trahentib⁹ cū monialib⁹
intelligit etiam de p̄fessis sororibus ⁊ de
quibuscunq̄ alijs religiosis ī religionē ap-
probata p̄fessis: immo dicit ⁊ concludit
Fran. de spon. c. ex litteris: q̄ etiam p̄ illa
verba volo p̄trahere tecum: inducitur ma-
trimonium si p̄cessit p̄tractus de cōtrahen-
do: quia nō nulla sunt verba formalia ma-
trimonij: sufficit enim quoquomodo con-
sensus exprimat: vt de spon. c. j. ⁊ c. tue.
Additur etiam ibidem alia excōmunica-
tio de clericis in sacris ordinibus p̄stitu-
tis matrimonia p̄trahentibus: que obligā-
tur eodem modo sicut religiosi. Et si queri-
tur qui dicantur hī sacri ordines. Ad b̄ di-
cendum fm glo. ⁊ paulum q̄ sacri ordines
h̄ accipiuntur strictē sc̄z pro subdiaconatu
⁊ supra: nam large quilibet ordo dicitur sa-
cer: vt de filijs p̄sby. c. j. ⁊ q̄uis p̄les sint
ordines: dicit tamē p̄dau. q̄ ordo dicitur
vnum sacramentum rōne vnius forme: ⁊ sic
vides q̄ hic p̄sideratur votum solenne per-

professionem v̄l sacri ordinis receptionem
cui annexum est votum castitatis solenne
nō autem hic p̄sideratur votum simplex:
deniq̄ dicit glo. penultima q̄ ab ista excō-
municatione potest absolvere episcopus.
Idem Lau. nisi forte post excōmunicati-
onem incurrisset irregularitatem: nam
ab irregularitate nō absoluit episcop⁹: vt
de cleri. excōmunica. c. liij. vbi de hoc: debz
etiam absolutionem satisfactio p̄cedere:
sicut in manifesta offensa: ⁊ dicit Henze. q̄
ista offensio sc̄z cohabitationis mutue non
poterat esse nō manifesta: ⁊ sic erat notori-
um actus permanentis. Vnde fm p̄dau. ta-
les in recognitione erroris se separantes:
debent ab inuicem se abiurare: vt qui cle.
v̄l vo. c. ij. sicut etiam fit in reconciliatione
separatorum: vt. xxxv. q. vj. vbi ponit for-
ma iuramētī: ⁊ c. p̄cedenti ponit casus.
Ad laudē dei omnipotentis.

De excōmunicationib⁹ que cō-
cōtingūt circa materiam de sepul-
turis mortuorum: Sermo XVI

Non occides. ^{Opere} ^{p̄cium}

n presentī sermone p̄sequendas
duximus excōmunicationes cir-
ca materiam de sepulturis mor-
tuorum ab ecclasticis sanctionib⁹ emana-
natas. Quarū prima est de religiosis et
clericis secularibus ad vouendum de eli-
genda sepultura alios inducentibus: que
ponitur in cle. cupientes: de penis vbi di-
citur. s̄. sane temerarios violatores consti-
tutionis illius sc̄z. c. j. de sepul. li. vj. que re-
ligiosis ⁊ clericis secularibus prohibet ne
aliquis ad vouendū iurandū v̄l fide inter-
posita seu al̄s promittēduz inducant: vt se-
pulturam apud eorū ecclias eligant: vel
iam electam v̄lterius nō imutent: similem
sententiam pena in dicta constitutione cō-
tenta in suo perdurante robore incurrere
volumus ipso facto ab aliquo a sede apo-
stolica p̄ter q̄ in mortis articulo nullate-
nus absoluendos: nullis p̄uilegijs aut
statutis cuiuscunq̄ tenoris existant in cō-
trarium super his valituris: hoc ibi: vbi
dicit glo. super verbo similem sententiam
q̄ hoc intelligit de sententia excōmunica-
tionis: q̄ si voluisset referre ad omnia pe-
nalis ibidem cōtenta dixisset in plurali si-
miles penas: relique enim dicunt pene: s̄.

excōicationem vocauit sententiam. Et dicunt *Laud.* et *Senze.* q̄ si religiosi quocūq̄ quesito colore tales inducūt ad p̄mittēdū r̄c. est locus huic pene siue fuerit directe siue indirecte publice vel occulte per se v̄l per alium: et idē de clericis secularibus dicit tamē *Lapus:* q̄ ex sola inductione nō incidūt canonē nisi inductio habeat effectus: vt quia inductus fecit illud ad quod induxerunt eum: dicunt enim intelligi verba cum effectu: maxime in hoc casu in quo agitur de spiritali pena per constitutionem imponenda: nec etiam incidunt ex inductione ad eligendū sepulturam: dūmodo fiat citra votum iuramentū v̄l p̄missus. Unde religiosus v̄l clericus secularis ab infirmo vel sano requisitus v̄l nō requisitus de eligenda sepultura: secure consulere potest: si in sua ecclesia v̄l cōuentu plura suffragia habiturus esset. Q̄ sibi sit vtilius ibidem sepeliri q̄ alibi: arg. ad hoc extra de sepulturis. c. fraternitatem: nec incurrat penam nisi obligatio vel promissio aliqua interueniat: vt dicit textus l. vj. de sepulturis. c. animarū: et in dicto. c. cupiētes quia nullus obligatur ex cōsilio nisi fraudulento vt li. vj. de reg. iur. c. nullus: p̄t ergo dicere consulo vobis hoc pro salute anime vestre faciatis tamē libere q̄cquid decreueritis: nolo enim q̄ b̄ mihi promittatis. Secunda excōmunicatio ē de sepeliētib⁹ hereticos que ponit lib. vj. de heretico. c. quicūq̄ hereticos credētes receptatores defensores v̄l fautores eorū scienter presumpserint ecclesiastice tradere sepulturusq̄ ad satisfactionē idoneam excōmunicatiōis sentētie se nouerint subiacere: nec ab solutionis beneficiū mereānt: nisi proprijs manibus publice extumulent et projiciant huiusmodi corpora dānatoꝝ: et locus ille p̄petua careat sepultura. hoc ibi. Ad cui⁹ euidentiā dicit *Jo. an.* in nouel. q̄ hi sunt credētes qui ore p̄prio dicūt se credere ip̄orum erroribus: et tales iudicant hereticos: eo. ti. excōmunicam⁹. ij. de v̄bo. sig. c. super quibusdā: vel s̄m *Zachinū* in tractatu suo de heres. credētes dicunt qui verbis v̄l factis ostendūt se credere errorib⁹ hereticorū scz verbis detegens in hoc intentiones sue volūtatis: aut faciēs id in quo satis exprimit credulitas erroris: vt quia eisdem adheret aut ad eorum p̄dicationem vadit ad quā si iuerit vltra q̄ semel censet hereticus: cum par crimen et par culpa sit pro-

hibita discere et docere: vt. *L. d. mathem.* l. culpa: et ex binario actu videtur trahi crimen ad cōsuetudinē: et idem est de his qui studēt vel tenēt libros hereticorū nisi statim illos destruāt: similiter qui eis reuerentiā exhibent s̄m mores suos: v̄l ab eis recipiunt p̄solationē v̄l cōmunionē v̄l man⁹ impositionē aut similia: que pertinet ad rit⁹ eorum: dicunt etiam credētes: vt eo. ti. li. vj. c. filij: q̄ parti p̄ca cū heretic⁹ iudicānt vt e. ti. c. penl. q̄. fi. Receptores vero hereticorū dicunt illi s̄m *Jo. an.* qui scienter hereticos recipiūt in suis domib⁹ et eos occultant: vt sic manus inquisitoris euadāt: vt ff. de receptator. l. j. et ij. *L. de his q̄ latro.* ocul. l. j. vbi dicit q̄ grauius punit q̄ scienter receptat et associat fugientes q̄ q̄ solum latitantem occultat: et s̄m *Zachi.* sufficit q̄ semel eos receptat: vt li. vj. de penis. c. felicitis: si tamē receptatus erat cōsanguineus receptantis mitior erit pena: quia p̄sumit hoc facere sanguinis affectione potius q̄ cōtemptu fidei. Defensores p̄inde hereticorū dicunt q̄ v̄l publice defendūt errorem eorū et hi dicunt heretici manifesti: de verbo. sig. c. super quibusdā: imo dicunt heresiarche. xxlij. q. ij. c. qui aliorū: et tales sunt peiores hereticis: vt dicit ibidem v̄l etiam qui defendunt hereticū ne capiat: puniatur r̄c. et hoc directe v̄l indirecte per se v̄l per alios qualitercūq̄: tales non damnant p̄ hereticis quibus insurgat cōtra eos heresis suspitio propter quā ē eis indicenda purgatio. Fautores autem s̄m *Zachi.* dicunt tribus modis. Primo omissione v̄l negligētia scz nō puniendo cū potestatem habeant et hereticos puniendos agnoscant: v̄l negligēdo. ij. q. vij. c. negligere cū posset perturbare peruersos nihil aliud ē q̄ fauere: vel etiā nō iudicādo cui⁹ ad hoc teneant. Secūdo cooperatiōe et facto visitando sustentando ad euadendum auxiliū vel fauorē prestando. Tertio consilio et verboꝝ prolatiōe scz excessus excusando p̄ eis intercedēdo: deniq̄ ab excōmunicatiōe p̄dicta p̄t ep̄s absoluere: q̄ papa sibi nō reseruauit. Tertia excōmunicatio est de sepeliētib⁹ tēpore interdicti v̄l publice excōmunicatos: noiatim interdictos et manifestos vsurarios: que ponit in cle. de sepul. in. c. eos qui p̄prie temeritatis audacia de functorū corpora nō sine cōtēptu clauium ecclesie in cimiterijs interdicti tpe in casib⁹ nō p̄cessis a iure v̄l excōmunicatos publi-

ce aut noīatī interdictos vī vsurarios mā
nifestos scienter sepelire p̄sumpserint: de/
cernim⁹ ip̄o facto excommunicationis sentē
tie subiacerē: a qua nullatenus absoluantē
nisi prius ad arbitriū dīo. epi eis quibus
per p̄missa fuerit iniuria irrogata satisfā/
ctionē exhibuerint cōpetentē: nullo eis cir
ca p̄missa exemptionis vel quouis alio
p̄uilegio sub quacūq; forma verborum
p̄cesso aliquo aliter suffragante: hoc ibi: et
sic fm glo. hec sententia includit quoscuq;
q; etiam religiosos cuiuscūq; p̄fessionis
Idem Laud. et Henze. quia littera loquit̄
Indistincte: etiam feminas fm eosdem cō/
p̄bēdit: ar. xvij. q. iij. c. iij. c. si q̄s suadē/
te. et de sen. ex. c. mulieris: dicunt em̄ q; in
istis constitutionibus iuris cōmunis etiā
penalib⁹ masculinū p̄cipit femininū pro/
pter auctoritatez p̄ditoris: et quia fiunt cū
magna maturitate: vnde p̄sumit̄ q; nihil ī
liquū contineat: et idem dicit Laud. de in/
stitutionib⁹ factis per p̄latos eccliarū: p̄
quibus etiam p̄sumitur q; nihil īliquū cō/
tineant: secus tamē dicit de statutis princi
pum seculariū: que frequenter odiose pro/
mulgant̄: vnde in talibus odiosis mascu/
linū nō cōcipit femininū sed in favorabili/
bus sic: femininū nunq; p̄cipit masculinū
quia p̄tra naturam esset quā ars quantuz
potest imitat̄. De illo autem verbo ex con/
temptu dicit Henze: q; ex contemptu etiaz
als nō ligandus ligatur: vt de cler. ex. c. si
celebrat: et dicit Stephanus q; p̄temnere ē
mandatū nō curare: vt. xj. q. iij. excellentis
simus: et q; ecclesie potestas nō est p̄temnē
da: eo. ti. nō cōtemnat: et q; tunc ex contem
ptu quis transgredit̄ quando voluntas
eius subijci rēnuīt ordinationi legis: et p̄/
cedit ad faciendum cōtra legem agit: quā/
do autem propter causas particularē indu
citur: nō dicitur ex contemptu facere: nisi
ex eadem causa delictum frequenter itere/
tur: et q; non facile dispensatur cum eo qui
contemnit: et ideo in litteris de stilo curie
solet apponi clausula: dūmodo nō in con/
temptum clauium: nec excusatur q̄s d̄ mā/
dato sui prelati sepelit contra de. istam: qz
cum sit hic prohibitum nō tenetur obedi
re prelato et posset illi condicere: vt. xj. q. iij.
c. si domin⁹. c. nō semper. c. iulian⁹. de tēp.
or. c. ad aures. Preterea super verbo ci/
miterijs: dicit glo. q; si talis sepelitur in lo
co priuato: non est locus huic pene: etiam
si locus ille sit contiguus cimiterio et vide

tur velle glo. q; oportet locum esse deputa
tum cimiterio et benedictum. Dicit tamen:
Stephanus sufficere: q; locus sit deputa
tus sepulture etiam si nō sit benedict⁹: als
enim illuderent iura: cum multa sint loca
sepulture deputata q̄ tñ nō sūt bñdicta et ī
tellige loca deputata ad sepeliendū corpa
eorū q; nō sūt excoīcati etc. Argumētum est
de ecclesia non consecrata que gaudet im/
munitate eo q; ibi diuina celebrant̄: vt eo.
ti. c. j. et de conse. eccle. vī alta. c. si. nō enim
potest negari quin sit cimiteriū ex quo de/
putatum est sepulture ergo locus est huic
littere: et hoc verum est si diu reputatū est
pro cimiterio: quia tunc p̄sumendū vide
tur q; fuit benedictum nisi constaret cōtra
rium: nō enim dicitur proprie cimiterium
nisi proter benedictionem: vnde Jo. an. su
per hanc de. dicit q; cimiterium est locus
ad vsum cimiterij per episcopum benedi
ctus: vt de conse. di. j. c. nemo. concor. Jo.
calō. et Job. de lig. et hoc oportet fateri q;
tum ad penam excommunicationis h̄ impo
sitam que maxima ē. Et nota q; licet regu
lariter episcopus se nō debet intrmittere
de loco exempto: vt de offi. ordi. c. graue. et
sic loquitur Inno. de priuil. c. ad hec: tamē
h̄ sibi permittit̄ quo ad potestatem et penā
de qua hic. Ad maiorē tamen euidentiā
in hoc. c. sunt quattuor excommunicationes
distincte. Prima est de his q; in cimiterijs
tempore interdicti sepeliunt corpora defū
ctorum in casibus a iure non concessis: de
quo queri potest: an qd̄ hic dicitur de iter
dicto procedit siue sit generale siue specia
le. Ad hoc respōdet Laud. q; dūmodo pro
cedat a clauē siue h̄ fiat a iure vī ab homie:
vt de excels. prela. c. tanta. de p̄suetu. c. cum
inter: de elec. c. vbi periculū: secus tamen
dicit in casu qui ponit̄ de offi. ordi. c. si ca
nonici. c. quīs. in. vj. et c. q; translationez:
de tempo. ordi. Item. c. is qui. de sen. excō.
in. vj. et extra d̄ sta. regula. c. super quodā.
c. monachi. et in glo. quia talia interdicta
non procedunt a clauē. Idem Paulus et
Henze. Et si queris qui sunt casus a iure
concessi. Respondet glo. Primus ē quan
do agitur de sepultura clerici qui serua
uit interdictum: nam tali tempore interdi
cti sepultura conceditur cum silentio: ta
men et sine pulsatione campanę: vt in. c. q;
in te: de pe. et re. Secundus est in priuile
giat̄ circa p̄frēs: de quib⁹. i. c. vt p̄uilegia:
extra de priuil. De tertio vero casu dubiuz
x iij

est an scz in quatuor festis anni in quibus tempore interdicti possunt alta voce diuina celebrari pulsatis campanis et ianuis apertis: vt habetur in. c. alma mater: de sc ex. in. vj. possint etiā mortui sepeliri: glo. tenet hic qd nō licet tunc mortuos in cimiterio sepeliri: quous multotiens fuerit contrariū obseruātū. Et hoc bene pbat. c. cuz et plantare. §. qd sit: de priuil. et p. §. vlt. in. c. alma: nā pagraph^o illē qui diebus illis participationem diuinorū cōcedit loquitur de audiendis officiis nō de sacramētis. Idez tenet Idau. et Henze. et hoc est tutius: quia d iure tēpore interdicti prohibentur celebrari diuina et sepultura ac pferri sacramēta: a quo iure recedi nō debet nisi quaten^o reperitur exceptū: et idem tenet Jo. de lig. i. tractatu suo de eccliaſtico interdicto licet Jo. cal. contrariū teneat. Et si quis an hec pena locū habebit si illi de loco interdicto sepeliunt aliquē ex locū interdictū existentem de loco interdicto. Ad hoc rōdet Idau. qd si locus est interdict^o ppter delictū dñi terre: tūc nō habet locū: secus aut si ppter delictū populū: vt li. vj. de sen. ex. si inia: tñ qd ad casū hui^o cle. nō sufficit qd sit de loco interdicto nisi noiatim sit interdict^o. Secunda vero excōicatio ē de his qd publice excōmunicatos sepeliunt. Et si qritur de quibus excōicatis hic loqitur. Rōdet glo. qd de excōicatis tā ab hoīe qd a iure: dūmodo maiori excōicatione nō aut minori. Idē Lau. Henze. et Idau. ratio ē: qz nomie excōicationis intelligit^o de maiori inia: de sen. excō. c. si quē: vel quia minor excōicatio nō sic iſficat sicut maior: quia taliter excōmunicato nō phibet^o pticipari sic excōicatio excōicatione maiori: dicto. c. excellentissim^o. Adic cōiter dicitur qd excōicatio nō trāsit ad tertiam personā. Per talē insup sepulturam factam de excōicatio excōicationi minori nō indiget ecclia recōciliatiōe: et addit h glo. sup verbo publice: qd h iudicabit^o ex qualitate fori scz multitudine vl paucitate officialiū et astantiū: vtrū excōicatio dicenda sit publica vl publica: ita qd in hoc rei veritas pōderat^o: vt qd ad hūc casum videat^o an psumant^o sepelientes scire vl saltē sit casus qd sit eis imputandū si ignorarūt qd publice sciebat^o: als posset eē occultus licet p iudicē in banco corā duob^o vl trib^o pmulgata fuit: ad h mouet mens et rō iuris qd est pōderanda verbis: et sic nō est loc^o hui^o pene: qz nō psumit^o sciuisse fm glo. Idau. et

Stepha. Idem Henze. qd addit qd etiā si sciuisset nō est locus huic pene: qd nō debz extendi nisi ad publice excōicatu. Sepelient^o tñ occulte excōicatu maiori excōmunicatio ne semp incidit minorē excōicationē: quia cui nō excōicamus viuo nec cōicare lz mortuo: vt dicit glo. in. c. ad h. de priuil. et idē Hein. boye: e. c. Si vero publice excōicatu scienter sepelit in cimiterio: incidit maiorē excōicationē vt hic. Tertia pinde excōicatio est ptra sepelientes noiatim interdictos: qd excōmunicati sūt: de qua queri potest qd dicatur noiatim interdictos. Ad h respondet Lau. qd is noiatim interdictus dicit^o qui in sentētia nominatim est expressus: per id qd notat Inno. de preben. c. i. lateranē. dicit etiā qd talis expressa noatio requiritur etiā de his quorū culpa vl fraudē latū est interdictum: et de his qd prebuerunt auxilium vl fauorem: de sen. ex. c. vl. li. vj. qd si notoriū est de fautorib^o qui dederūt occasionem interdicto nō tamē erit locus huic pene: qz non sunt nominatim interdicti: etiā si in sentētia fuisset quis interdictus cum fautoribus suis: quia nō ex eo qd notorie fauent dicunt^o nominatim interdicti: ar. de cle. ex. proposuit: cuz hec cōstitutio sit penalī que restringenda est: vt li. vj. de elec. c. statutū. Quarta deniqz excōmunicatio est qua sepelientes vsurarios excōmunicantur. De quo queri potest quis sit vsurarius manifest^o: dicit h Mattheus qd manifesti dicunt^o vsurarij qui ex libris eorū cōuinci possunt: vt in cle. vna. de vsur. vl si coram sacerdote confitetur: qui quo ad hoc est eius iudex: sed addit Job. an. li. vj. de vsur. c. quāqz. qd in hoc casu necessarij sunt testes quod placet Jo. de lig. quia confessio in foro penitentiali nō facit rem notoriam. Archidia. in dicto. c. dicit qd quantum ad illud. c. sufficerent argumenta cum fama de vsuris. c. cum in dioce. ibi si cum alijs argumentis maxime si tenet altare paratum dicitur manifestus vsurarius: et nota in. c. j. et ij. de vsur lib. vj. qd omnes predicti velut manifesti vsurarij carere debent ecclesiastica sepultura: nisi cauisent de restituendo vsuras fm formam decretalis: quāqz de vsuris: in. vj. et hoc per se vel per alium habentem speciale mandatum ad cauendum: quia vt dicitur in reg. iur. Qui per alium facit est per inde ac si faciat per seipsum. Adic queri potest: an portantes predictorum corpora ad se

pulturam et cōcunitates sepulchrorū foditētes fabricantes aperientes: et prelati clerici et ministri ecclesiarū in quibus sepeliunt non prohibentes et cereos cruces ac similia portantes hic sint similiter excommunicati. Ad hoc respondet Jo. cal. q. si cum diuino officio sepultus est: pculdubio videtur q. omnes p̄dicti dicta excommunicationis pena ligantur: quia hoc casu sunt oīno p̄ticipes criminis siue coopatores: ad hoc d. sen. ex cō. c. nup. c. si concubine. Si tamen sine diuino officio sepultus est etiam ī cimiterio: licet tutius sit dicere p̄dictos omnes eē ligatos: tamē licet trepido credo istos nō ligari dicta pena: sed quia videntur generaliter cōtemnere prohibitionem: arbitraria pena puniri poterunt etiam p̄ iudicem ecclesiasticum: vt de offi. dele. c. d. causis. Stephanus autē dicit hunc casum non dubiū euz p̄ticipent sepelientibus et sic in crimine dā nato. Dicit tamen Frā. de zab. post multa scripta doctorū: et putat q. hic soli sepelientes vel hoc fieri faciētes sunt excommunicati: et p̄ sepelientibus intelligo eos q. actualiter mortuū humo vel tumulo cōdunt: vt dicit in glo. Lapis tenet cum Step̄ha. et dicit Imola q. hec pars videtur verior: aliter enī posset illud p̄sens cōstitutio q. scz oīa funeralia pompose expedirent et q. tandē vnus solus ribaldus vel vllis p̄sona sepeliret euz: deniq. omnes p̄dictas sententias absoluerē pōt ordinarius post debitaz satisfactionē: eo q. non est absolutio reseruatā: vt de rebus eccle. nō ali. cle. j. vbi de h̄: et dicit glo. q. si sepulti sūt publice excommunicati vel nominatim interdicti vel vsurarij manifesti: p̄tra dictam prohibitionem debent exhumari si possūt corpora discerni: verūtamen alius sepultus tēpore interdicti nō est exhumandus: p̄sertim post relaxatū interdictū: quia si nō esset ibidem sepultus: tūc post interdictū laxatum sepeliri deberet: ergo a fortiori sepultus nō exhumabitur nisi manifeste decessisset impenitens: si militer fm̄ Inno. Pau. Guil. et Step̄ha. durante adhuc interdicto exhumandus ē.

Ultima excommunicatio de hac materia ponit in quadā extrauagan. Bonifa. viij. que incipit: detestande feritatis: cuius mentionem facit Jo. an. in. c. eos: de sen. excō. in nouel. et alij doc. sup rubrica de sepul. in qua papa excommunicat omnes etiam si pontificali dignitate fulgeāt: qui corpa defunctorum tā inhumaniter et crudeliter p̄tra-

etabant vel p̄tractari faciant scz exenterando dimēbrando decoquendo vel similia faciendo vt ossa transferant alibi sepeliēda: sed debent ad tempus tradi sepulture vt ī cineratis corporib⁹ ossa transferant vel cū corpore debent ossa transferri: et est casus pape reseruatus: huic tamen pene loc⁹ nō est: si talis decesserit in locis vbi nō viget cultus catholice fidei: nec etiam in loc⁹ vicinis vbi posset trāsserri corpus ad sepeliendum. Ad laudem dei.

De excommunicatione in generali quā quis icurri potest p̄ violentā iniectiōem man⁹ in clericū vel religiosam p̄sonam: Sermo xvii

Non occides. Exo.

xx. Congruē satis nunc vidēdū est de excommunicationib⁹ q̄s q̄s incidit iniiciens manū violentā in clericū vel religiosum. Et primo de excommunicatione que ponit. xvij. q. iij. c. si quis suadente diabolo: huius sacrilegij vitiū incurrit: q. in clericum vel monachum violentas man⁹ iniecerit: anathemat⁹ subiaceat vinculo: et nullus episcopoz illum p̄sumat absoluerē nisi mort⁹ urgente periculo: h̄ ibi.

Ad cuius euidentia queri potest que requirunt ad hoc vt quis canonē istum incurrat. Ad hoc dicendū: q. quattuor requirunt. Primo q. clericus p̄cussus p̄uilegiū non amisit clericale: de quo p̄t̄ supra. Hinc enī verberans clericum degradatus et curie seculari tradit⁹: non incidit in hūc canonem: quia fm̄ Hosti. talis nō retinet p̄uilegiū clericale: vt de iudi. c. cum non ab homie: secus tamē si non sit tradit⁹ q̄uis degradatus: vt. lxxxj. di. c. dictū: nam ibi dicit q. talis depositus debet clericali ter viuere: vnde credit Jo. an. in. c. degradatio: d. penis: li. vj. q. verbaliter depositus et degradatus retinet p̄uilegiū clericale: sed actualiter degradatus et curie seculari traditus clericali p̄uilegio nō gaudet et simile dicēdū de clerico heretico manifeste curie seculari tradito: fm̄ Inno. Jo. an. Ain. et Alsten. Addit insup Jo. de de lig. in suo tractatu de censu. ecclī. q. p̄cussus clericū non baptizatū ad ordines p̄ motum nō ē excommunicatus. Cuius ratio est: q. nō baptizatus nō recipit characterē ordinis: cum baptisim⁹ sit ianua oīm sacra-

mentoz: vt de p̄sby. non hap. p totuz: pcutiens tamē p saltū p̄motum incidit i cano- nem: cui⁹ ratio ē: quia talis recipit chara- cterem rōnē cuius ei competit emunitas: vt in. c. j. de clef. p sal. p̄mo. Et nota q̄ fm canonistas sūt nouem ordines: verberās igit̄ quēcūq; habentē vnum de illis ordi- nibus: etiam laicū illiteratū sacrū ordinē recipientē hunc canonem incidit: vt notat Hein. boyc: in. c. vt fame: de sen. excom. ve- rūtamen verberans clericuz p̄motum ad ordines coactione absoluta nō incidit ca- nonem: vt notat de baptis. c. maiores. Si vero coactione cōditionali: tunc etiam nō gaudet priuilegio clericali nisi tacite vl̄ ex- p̄resse p̄motionem ratificauerit: et tūc etiā continere tenet si ad sacrum ordinem pro- motus est: vt no. in. c. vbi dicitur. lxxiiij. di. Similiter verberās fratres tertij ordi- nis de simplici regula non sunt excōmuni- cati fm Job. an. in. c. cum ex eo. de sen. ex. in cle. et ideo fm Jo. cald. quia non sunt p- sone ecclesiastice stricte et pprie loquendo: quia nec sunt clerici nec religiosi: cuz non sunt p̄fessi religionis p̄ sedem apostolicā approbate: nec p̄mittunt p̄tinentiam obe- dientiā regularē nec paupertatē sed est qui- dam modus viuendi approbat⁹: et hoc ē ve- rum nisi habeāt aliqua priuilegia aposto- lica: tunc enī iudicandū est ex tenore illoz vt de priuil. c. porro: et c. recepimus: hinc dicit Fran. de zab. q̄ si sunt astricti ordini p̄petuo: sic q̄ nō possunt egredi: censendi sūt ecclesiastice p̄sone tanq̄ p̄petuo depu- tati ad p̄ium vsum: vt in cle. vna: de deci. i. fi. et de priuil. c. p̄ exceptionē: li. vj. Als q̄ habeant in aliquib⁹ certum modum viuē- di: hoc non imutat naturaz persone quin- censeāt laici. Similiter verberās canonici- cam secularem fm doctores in cle. attēdē- tes. §. illas quoq; de sta. mo. non est excō- municatus eo q̄ viuūt vt seculares nec re- nūciant pprio nec p̄fessionem regularē fa- ciunt: nec statum nec religionē habent ap- probatū: licz ab episcopis visitari possunt siue sint exempte siue non: multomin⁹ ver- berās beguinā excōmunicatus est fm do- cto. in cle. de reli. do. §. p̄dictis vero: verū- tamē verberās donatū vel oblatū cū effe- ctu: vt quia effectualiter se et sua donauit alicui religioni approbate: iuxta clemē. j. d̄ deci. mutato habitu seculari lz ex toto nō habeat habitum illius religionis: incidit hunc canonē: quia tales gaudent eodem

priuilegio sicut religiosi veri: vt dicto. c. p̄ exceptionem: et ibi Job. an. in nouel. et idē dicit Hein. boyc: in dicta cle. j. si tamen de- derint tm̄ partē bonozuz partem sibi refer- uantes tunc non gaudent eodem priuile- gio. Deniq; licz nouicius in religione ap- probata non sit religiosus effectualiter do- nec tacite vel expresse sit p̄fessus: tamen il- lum verberans est excōmunicatus: vt est tex. in cle. in. c. religioso: de sen. excom. li. vj. nec obsistit q̄ ad seculum redire posset quia idem est in clerico seculari in minori- bus ordinibus p̄stituto. Secundo prin- cipaliter requirit q̄ sit factū: quia sola vo- luntas sine effectū subsequēte non sufficit vt quis incidat hunc cononez. Hinc dicit Ray. q̄ eleuans pugnam: gladium: bastā vel baculum sup caput clerici volens eum pcutere: non tamen pcutiēs: non est excō- municatus: cuius ratio est: quia canō iste requirit ad illationē pene dolosam volun- tatem: quod p̄bat cum dicit diabolo insti- gante et factum cōsummatum: nec sufficit at- temptatio: vnde dicit Job. an. q̄ p̄ solam attemptationē nullus icidit nisi ad actus cōsumationem puenerit: similiter fm In- no. in. c. nup. ij. de sen. excom. compellens clericum p̄ metum vt sibi aliquid det: vel de fundo exeat: nō est excōmunicat⁹: quia non fit iniectio manuū in clericum nec in- res illi adherentes qd̄ canon iste requirit qd̄ Jo. de ligna. credit verū: si metus tm̄ ē verbalis non realis per p̄tractum p̄sone: verūtamen si quis clerico metum ingerat: adeo q̄ se p̄cipitat in aquaz vel aliud cui- dens periculum vt euadat: tunc fm Ray. Hoff. et Hosti. ē excōmunicatus: secus aut̄ si clericus fugiēdo ledat. Hic queri pōt de intellectu excōmunicationis que ponit̄ in. c. si quis: de sen. excom. li. vj. vbi di- citur. Cum quis absq; tuo mandato ma- nus intecerit in clericum tuo nomie violē- tas: si hoc ratum habueris: excōmunicati- onē latam a canone incūctanter incurris: cum ratihabitio retrahat et mandato debeat comparari. Si vero iniectio eadez tuo nomine non sit facta tunc licz habēdo ratam eandē: nō tamē p̄pter hoc excōmu- nicationis illi⁹ vinculo inodaris: cum q̄s ratum habere nequeat qd̄ eius nomie nō est gestum: hoc ibi. Atrū mandans: au- torizans ratum habens vel p̄sulens q̄ cle- ricus pcutiat excōmunicationē incurrat. Ad hoc respondet Hein. boyc: in. c. nullis

res: de sen. excom. inter alia: q̄ si mādans
 morif ante manuū iniectionē factam: tūc
 dicit Bern. hic in ver. sed pone: q̄ non est
 excōmunicatus: quia mandatū morte ex/
 tinguitur: vt. ff. mandati. l. inter causas.
 Idem tenet Vincē. & Inno. in dicto. c. mu/
 lieres: dicit tamen Hosti. q̄ si nō penituit
 satis est excōmunicatus: cum constet q̄ in
 mortali decessisset. Idem Tan. Hoff. q̄ di/
 cunt q̄ excōmunicatus nisi mandatū ante
 mortem reuocauerit: & maxime cū in eadē
 volūtate decedere intelligat: vt d̄ baptis.
 c. maiores: & bene quis excōmunicat post
 mortem: vt patet. xxiii. q. ij. c. sane p̄ferf.
 Idē Archi. lxxvii. di. c. si. & eo. ti. cū q̄s:
 li. vj. & h̄ videt tuti. Si hō nō morif aſi ſi
 penituit & reuocauit aſi iniectionē q̄ reuo/
 catio ad mādatariū aſi iniectionē puenit:
 & sic nō incidit: aut tam tarde reuocauit q̄
 ad eū aſi iniectionē venire nō potuit: & tūc
 dicit Inno. q̄ lz d̄ culpa redargui & puniri
 valeat: tñ i canonē nō incidit: nisi q̄ dolo fe/
 cit: nō enī ligat eū q̄ ē in charitate al's eēt
 Iniqua & iniusta: nec fertur nisi p̄ mortali.
 Bern. tamen & Hosti. dicunt cōtrarium p̄
 l. si mandasti. ff. mādati: & ideo dicit Aſtē.
 q̄ talis quo ad deuz nō est excōmunicat⁹:
 tamē quo ad ecclesiam excōmunicat⁹ est:
 qd̄ videt verū ſm Job. an. eo. ti. c. cuz q̄s
 glo. ij. li. vj. De ratū vero habēte dicēduz:
 q̄ si factum fuit eius nomie & postea ratū
 habuit tanq̄ nomie suo factuz: tunc cano/
 nem incidit: quia ratihabitio i maleficijs
 retrahit & mandato cōparatur: vt hic
 inter: secus tamē si nō haberet ratam tanq̄
 nomie suo factam: sed vt q̄libet alius qui
 dicit: Benedictus deus qui talis vbera/
 tus est: quia malus erat: & tunc nō incidit
 canonem: p̄ ea que notat Archi. ij. q. iiij.
 c. auditum. Si vero ratū habuit tūc q̄dem
 incidit in canonē: non tamen a tēpore inie/
 ctiois sed a tēpore ratihabitiois: vt notat
 Archi. in. c. omnes: in fi. xvij. q. iiij. & Jo.
 an. in hoc. c. cum quis: in verbo: incurris:
 qui addit q̄ si istaz ratihabitioē in corde
 tenuerit: ita q̄ de ip̄a nō possit fieri fides:
 tunc licz talis quo ad deuz sit ligatus: nō
 tamen quo ad ecclesiaz militantē que non
 iudicat d̄ occultis: vt patet d̄ simo. c. sicut
 tuis. Idem Hosti. in dicto. c. mulieres: et
 glo. in dicto. c. omnes. De cōsultente autē di/
 cendum: q̄ etiaz incidit in canonem: quia
 cōsentire videt delicto: imo causam dat ef/
 ficacem: vt de sen. excom. c. quāte. Nec mi

rum cum talis etiam secuto homicidio ho/
 micida clericus censetur: vt patz de homic.
 c. sicut dignuz. h̄ qui vero: & h̄ si. & c. signi/
 ficasti. ij. h̄ j. hoc tamē intelligit sane cum
 iniectio manus ex tali consilio secuta est:
 vt pbant iura inducta: vl̄ quādo p̄cipat
 in crimine p̄cedenti: vt eo. ti. c. nup. h̄ in se/
 cūda: ſm Host. Hein. boyc: inē alia. Ter/
 tio p̄ncipaliter requirit q̄ hoc fiat aīo in/
 iuriandi: nā ſm Hein. boyc: in. c. si. h̄o. de
 sen. ex. si q̄s p̄cutit clericū causa tuitionis
 vel defensionis tñ nō est excōmunicatus: vt eo.
 ti. c. ex tenore: ibi: nisi se defendēdo: qd̄ ve/
 rū ē nisi i defendēdo se modū excedat: qd̄
 sic est intelligendū: q̄ si clericus p̄cussit se/
 mel laicū nō intēdēs ampli⁹ p̄cutere: et de
 hoc laicus sit certus: tūc nō debet p̄cutere
 clericū: alioqn̄ ē excōmunicat⁹. Si hō clericus
 venit ad p̄cutiendū vel se parat ad itez p̄cu/
 tiendū: aut de hoc laic⁹ pbabilif dubitat:
 tūc licet laico p̄cutere clericū ad iminentē
 violentiā repellēdā: ſm Inno. & Hosti. di.
 cto. c. si h̄o. h̄ si vero p̄mū: & d̄ homic. c. sig/
 nificasti: sicut si p̄cutit clericum ad defen/
 sionem & tuitionē p̄ximī: puta patr̄ m̄ris
 vxoris filij vel familie: tūc etiā nō est excō/
 municat⁹ ſm Inno. & Jo. an. Qz si vel/
 let clericus aliū occidere captes eū & liga/
 bis anteq̄ aliuz occidi pmittas: ar. xxij. q.
 ij. c. ne quis arbitref: circa si. āmo si hoc ti/
 more illum casu occidas non es excōmuni/
 catus: lz sis irregularis ſm Inno. ad h̄ de
 homic. si furiosus: in cle. Jo. an. Si tamē
 p̄cutit clericū p̄ tuitione rez & in p̄cutien/
 do modum excedit: tūc canonē incidit: vt
 de homic. c. suscepimus. Si autē modū nō
 excedit: tunc non solum p̄sonam sed etiaz
 res suas defendendo vel incōtinēti repcu/
 tiendo: vel etiaz res alioz quod plus est:
 nō ē excōmunicat⁹: vt dicto. c. suscepim⁹:
 vbi dicit q̄ tūc solū tenet quādo modum
 excedit ſm Inno. Hoff. & Ray. P̄terea:
 in dicto. c. si vero: ſm Hein. boyc: si q̄s in/
 uenit clericum turpiter agentē cum vxore
 matre sorore aut filia pp̄ria: si tunc p̄cutit
 eum citra mutilationē vl̄ mortem: non est
 excōmunicat⁹: si vero mutilat vel occidit
 eum: tunc dici pōt q̄ tali parci⁹ quo ad ex/
 cōmunicationē quasi tam iustum dolorem
 cōpescere nō posset: vt dicit ibidē glo. ar.
 L. de. l. iulia: d̄ adulter: & lex pmittit ip̄m
 occidere sic inuentū. ff. d̄ adul. q̄ ait lex. h̄
 q̄ ait: al's ex iternallo nō liceret: tuti⁹ ē tñ
 dicere q̄ i canonē incidūt. Et nota q̄ p̄di.

etiam etiam intelligunt de vxore putatiua ly
ratione impedimenti perpetui non potest ee
vxor: fm Ain. Hof. r Job. an. Q si no in
uenit cum turpiter agentē sed solum cū so
la sedentē r pfabulatē: tūc pcutiens nō in
cidit in canonē fm Hosti. r Job. an. fallit
tamē in casu vbi maritus aliquem ter mo
nuisset ne cum vxore sua puerfaret: r tunc
eum detinere pōt p .xx. horas et p̄sentare
iudici: vt. lxxxj. di. c. p̄sbyter: r hoc videt
de iud. c. cum non ab homine: licet in alijs
criminib⁹ hoc fieri non pōt: et addit text⁹
in dicto. c. si vero: q si inuenit clericuz tur
piter agentem cum alia muliere q̄ cū vxo
re matre sorore vel filia ppria: r inijcit ma
nus: excōmunicatus est. Ad maiorē autē
euidentiā sciēdum q̄ generaliter verbe
rans clericum nō animo iniuriandi s̄ cor
rigendi: non incidit canonē dūmodo mo
dum non excedit et auctoritate iuris s̄ fa
cere possit: vnde ponunt aliq̄ casus extra
de sen. excom. c. cum voluntate: in quibus
clericum corrigere licet. Primum est rōne
officij quod quis ī ecclesia obtinet: cuius
pretextu si clericus est: potest alium in mi
noribus dūtaxat ordinibus cōstitutū cau
sa correctionis leuiter percutere: vt hic vl
etiam turbantē diuinū officiu de ecclesia
potest eijcere tam clericum q̄ religiosum:
etiam si eum non habet aliquā iurisdic
tionem: vt in. c. veniēs: de sen. excom. fm In
no. Hosti. r Job. an. dūmodo non excedit
moduz in expellendo: r addit Job. an. in
c. periculosa: li. vj. ne cleri. vel mona. glo.
penul. q̄ mōachus licite vi expelli potest:
qui p̄tra statutum illius capli scholas in
trauit: sicut etiam clericus vel monachus
excōmunicatus vel interdict⁹ tēpore diui
noꝝ ecclesiam intrās vi expelli possit: fm
laud. in cle. grauis: eo. ti. Et hec omnia in
telligunt dūmodo non sit excessus. Offi
cialis tamē laicus in clericum manus inij
cere non potest eum pcutiendo etiaz d̄ mā
dato sui plati quin canonē incideret: nisi
in casu put videbitur inferi⁹. Cuius ratio
est: quia nulli laico sup clericū tāta datur
auctoritas: nisi fortuito casu: nō ex delibe
ratione clericum ledat: vt eo. ti. c. si vero
alicuius. Secundus est de clericis seniori
bus qui zelo deuotionis p̄dicta faciunt: r
eodem modo excusantur vt hic r dicto. c.
veniens: vbi plane de hoc. Tertius d̄ his
qui obtentu platiōis vel magisterij subdi
tos r scholares correctionis causa leuiter

pcutiunt. Dicit tamen boye: in. c. vniuersi
tatis: eo. ti. q si platus ex pposito scienter
r maliciose debitaꝝ correctionē excedit est
excōmunicatus: r etiam illi qui s̄ faciunt
de ei⁹ mandato: siue hoc fiat capiēdo: ad
carcerem ducēdo cum scz talce pugno vel
alio modo pcutit: non resistantem sed cor
rigi r obedire paratū quia leuis et mode
rata castigatio tm̄ est illi permessa: vt hic r
in. c. vniuersitat. Si vero debitaꝝ correcti
onem p se vel p alium non excedit: tūc pōt
eum capere r incarcerare etiam p laicos:
vt eo. ti. c. vt fame. s̄. laici vxo: vbi plane de
hoc: r. c. si clericos: r d̄ offi. or. c. cū episco
pus: li. vj. r hoc verū est: lz etiam talis cle
ricus nōdū incorrigibilis appareat. Simi
liter potest eum verberare animo corrigē
di p se vel p alium clericū vel religiosum:
dūmodo fiat causa regulari discipline: nō
tamē est tutum vel honestū hoc facere per
laicos puerfos: quia. c. vniuersitatis non
videtur hoc pcedere q̄ hoc faciāt nisi per
clericum vel monachum: fm Ain. r Job.
an. p laicū secularem nullo modo licet qn
canonem vterq̄ icidat. Quartus ē de pa
rentibus r magistris q̄ verberāt vl man⁹
inijciunt in filios vel discipulos clericos:
d̄ q̄bus dicit Hein. boye: eo. ti. c. sup eo: q
si hoc faciunt non ex odio: inuidia vel in
dignatione: sed causa discipline vel corre
ctionis: sed intēperate tunc sūt excōmuni
cati: ar. d. c. voluntate. Si moderate tunc
nihilomin⁹ pater ē excōmunicat⁹ si man⁹
inijcit in filiū in sacris ordinib⁹ p̄stitutuz:
vt ibi. s̄. fi. secus autē si in minoribus tm̄:
magister tamē nō est excōmunicat⁹ siue di
scipulus sit in sacris siue non: vt dicto. c.
sup eo. c. ex tenore: r. c. cum voluntate. s̄. si
vero: vbi generaliter loquit non disting
uēdo inter discipulos existētes ī sacris et
alios: naz leuis castigatio mgr̄is est pmis
sa: vt notat ibidē glo. r addit Fran. r Jo.
in sum. p̄fes. q̄ lz magister cum ira pcutiat
nō est excōicatus ex q̄ causa correctiōis s̄ fa
ciat: si moueat p̄ zelum r nō excedat mo
dum: et Jo. an. in. c. vniuersitat: putat q̄
quātaquq̄ sit cōmotio dūmodo nō ad p̄so
nam sed ad crimē r correctiōis causa s̄ fa
ciat: excōmunicat⁹ nō erit. Et generaliter
q̄ d̄ dictū est de mgr̄o p oia dicēdū ē de pla
to: r q̄ d̄ dictū est d̄ parentib⁹ p oia dicēdū
est de dominis r supiorib⁹ illos de familia
sua corrigentibus. Deniq̄ percutientes il
los q̄ clericale p̄uilegium amiserūt: cano

nem non incidunt: de quibus patet supra.

Et si querit quid de clericis seinuicē iocose percutiētibz: respōdet Hein. boyce: in dicto. c. sup eo: qd si tēperate et leniter se percutiunt non incidūt in canonē: vt dicto. c. sup eo. j. clericū enī licituz est inuicē ludere etiaz se manualiter tēperate verberare: vt de homic. c. latoz: sed quia sepe d talī ludo puenitur ad iram et rixam: ideo tutius est abstinere fm Hosti. et Job. an. quia si ex ira vel odio aut appetitu vindicte seinuicē percusserint canonē incidunt: vt dicto. c. sup eo: in fl. similiter si se percutiunt enormit ex cōmunicati sunt: qd ludus noxius ē in culpa: vt de psump. c. j. et i glo. Quarto pncipaliter querit qd fiat dolose: vt notat Hosti. eo. ti. c. quāte: quia loquit de violenta infectione: nō est aut violentia sine dolo: dolus autē nō potest esse cum qd querit sibi et alteri pdesse ac nulli obesse: lz ibidez videat esse quedaz violentia nō tamen iniusta. Ad cuius euidentiā dicit Hein. boyce: in. c. nup. ij. de sen. excō. inter alia: qd si violenter clericum capiēs in custodia tradēs ac detinens hoc facit ad sui defensionem: tunc fm Hosti. excōmunicatō non ē dūmodo defensionis causa cessante libere pmittit abire: quoniam ipsa cessante nō censere defensio s̄ vindicta. Ad hoc dicto. c. si vero. Qd si facit hoc non ad sui defensionem nec animo iniuriandi alteri: sed poti⁹ ipm saluandi et tuendi: tūc non est etiā excōmunicatus quia nō iniuria irrogat sed poti⁹ salus pcuratur. xlv. di. c. cum beatus: fm Hosti. si vero non facit animo se tuendi vlt illum saluandi: sed als zelo dei: puta quia facere vult homicidiū vel adulteriū: tunc lz modico tēpore teneat ipm inuitum et renitentē citra tamē iniuriā percussiois non creditur eū incidere in excōmunicatōez: et in hoc pcor. Inno. Hosti. et Job. an. dicētes: qd si officialis vel quouis alius talē capiat vel liget auctoritate ppria: cuz in stet periculū: nec alter posset ab alterius iniuria compesci: non est excōmunicatus imo meretur: vt. xxij. q. iij. c. fortitudo: cū duobus sequentibus: dūmodo tamen fm Hosti. et Job. an. qd cito potest ipm plato restituat: als secus: vt dicto. c. vt fame. h. laici: de maio. et obe. c. solite. h. j. imo pl⁹ dicunt Inno. et Job. an. ibidez scz qd si illum casu occideret non animo vindicādi sed alium defendēdi ne occidat non esset excōmunicatus: licz efficeret irregularis: ad hoc de

homicidiō. si furiosus in clemē. Preterea: si animo iniuriandi obsident eum in castro vel claudunt in domo non tamē vt euz ibi custodiant: sed vt verecūdiam inferāt tūc dicit Inno. qd non credit eum in custodia vel carcere retinere: quia hoc nō intēdunt nec violentiā eius psone faciunt: nō ergo credit illos canonē incidisse: tēpus tamen sic eum detinēdi clausū ne sequeret excōmunicatio limitanduz esset arbitrio boni viri. Si deniqz facit vt eū in gladio vibrante sup caput eius illi mortē cōminando nisi turrim domuz vel custodiam intrauerit fm Hosti. et Job. an. incidit: etiam detinēdo siue fuerit in carcere clausus siue funibus ligatus siue custodibus vallatus ne quo velit ire possit fm Inno. Porro siquidem non iniicit manus violentas in clericū sed in res eidem adherentes: vt vestes vel frenum equi quem equitat vel in manibus tenet: aut alias res quas portat clericus sciēte et inuito et hoc iniuriose: tunc incidit in canonem: si tamē eo nesciēte et furtiue tenet et aufert non incidit: quia nō intendit violentiaz inferre sed furto subtrahere. Verū tamē si auctoritate ppria violentiam inferens rem illam potuerit inuadere et accipere d iure: vt quia clericus debebat ei censum p domo quā inhabitauit et soluere cessauit per trienniū: et sic licuit ei talem expellere: vt de locato. c. potuit: tūc non incidit canonem eum repellendo cuz moderamine: vel vim vi repellendo: vt de resti. spo. c. olim causam: fm Inno. Hosti. et Job. an. Similiter arreptans clericū asportantem res suas vel alias apud se depositas: non incidit fm Fran. laud. Jo. in sū. et Asten. etiam si aufert ei dum est in asportando anteq̄ asportans ad locum destinatum se recipiat. Secus autē postq̄ ad locū puenit et possessionē facta adeptus fuerit: quia nō licet ei vsurpare ius sibi in re sua ex iternallo. Deniqz qualitercūqz quis clericum ledat licz non manu: animo iniuriandi: canonem incidit fm Jo. de ligna. Hinc dicit Hostien. qd qui spuit in faciem clericū excōmunicatus est: quia fit infectio in clericum. Similiter si sup eum effundit aquā oleum vlt similia aīo iniuriandi: fm Astē. Verū tamen si iniuriose violentiā inferēs errat in persona cui infert: vtpote percutiens Seyum clericū et credens seu volens percutere Ticiū laicū: tūc dicit Hein. boyce: in. c. si vero. ij. eo. ti. qd fm phabilliorē opi

nionem non est excōmunicatus quia si error solius qualitatis excusat a pena: vt in dicto. c. si vero: magis excusare debet error qualitatis et p̄sone: nam sola temeritas et violentia in hoc considerat: et idem tenet Joh. an. hic concoz. etiam Inno. et Ray. nisi a deo esset crassa ignorantia et colorē excusationis non haberet. Si p̄inde pcutiens errat non in p̄sone sed soluz in qualitate: vt pcutiens clericum credens eū esse laicum: et est p̄babilis ignorantia: quia videt eum in habitu laicali non gerentem se p̄ clerico: vel credit eum habitum clericalem ludo esse impositū: et p̄babilem habet causam hoc credendi: et tūc non incidit: vt dicto. c. si vero. Idez Tan. Hoff. et Jo. an. et p̄batione deficiente quo ad ecclesiaz militatē si velit iurare et hoc ignorabat cōscientie sue relinquat: vt hic in tex. et i glo. scda. Si tamē veritas est i contrariū: quo ad deum ligatus est: et si postea denudat i penitētia apostolicā sedem accedat: lesio satisfacet et de plurio penitentiā aget: et addit Inno. in. c. cuz non ab homie: eo. ti. in glo. si. et si clericum occidat ignorans euz clericum: forte quia nocte eum occidit: nō credit eū excōmunicatū: et credit necesse esse et dolus interueniat et q̄ se pcutere clericuz intendat. Ad laudem dei.

De absolutiōe ab excōmunicatiōe p̄pter iniectiōem manuū violentā in clericū vel religiosam p̄sonam: Sermo XVIII

Non occides Exo.

n xx. Jam ordine debito videndū est de absolutiōe sentētie quā q̄s incurrit vigore illius canonis: si q̄s suadēte diabolo. xvij. q. iij. quis scilz absolvere potest iniectiōem manuū violentam in clericum vel religiosū. Ad hoc r̄idet Gasp. de cald. in. c. j. q̄ cle. vel mo. q̄ de papa nulli dubium est q̄n absoluit excōmunicatus p̄ quacūq̄ iniectiōem manuū in clericum: vt dicit tex. in isto canone: et sicut hoc p̄t p̄ se sic et p̄ alium habentē speciale mandatum ad hoc fm̄ C̄in. legatus etiam a latere pape: fm̄ veriorē opinionē etiam i enormi absolvere potest. Et dicit Joh. an. q̄ vidit aliquos legatos de latere absolvere et aliquos abstinere: sibi tamen placet q̄ absolvere possit: quia vices pape gerit vt de

sen. ex. c. ad eminētia: et d̄ offi. lega. q̄ trāslationē: etiam si sit extra terminos legatiōnis dūmodo sit in via ac etiā aliunde veniētes: vt de offi. delega. c. excōmunicat. De alijs vero legatis dicit q̄ illi nō absolvent in atroci: equior est enī eoz potestas q̄ legatorū de latere: nec enī absolvent aliunde veniētes nisi d̄ speciali gratia eis v̄t ecclesie sit amplius p̄cessum: vt de offi. delega. c. excōmunicatis: legatus tamē de latere dūmodo sit cardinalis capientē se nō potest absolvere: quē nullus p̄terq̄ papa absolvere p̄t: excepto mortis piculo: vt i c. felicis. s. p̄sentī: d̄ penis: li. vj. Episcop⁹ autē se capientē absolvere non potest: sed solus papa: p̄terq̄ i mortis articulo: vt in cle. si quis: de penis: nec etiā aliū absolvere potest i atroci graui siue enormi sine pape mādato: vt hic: nisi quādo papa nō p̄t adiri: vt in. c. eos: de sen. ex. li. vj. in mediocri vero p̄uilegiatos absolvere potest: de quib⁹ videbit infra. In leui deniq̄ absoluit om̄es: hec ille. Ad cuius euidentia sciendū: q̄ enormis aut grauis excessus vel iniuria dicit si puenitur ad effusionē sanguinis illi⁹ mēbrī ex quo defacili exire nō p̄suevit: si oculus effodiat: si vulneret: si fustibus cedat: nō tamē si leuis actus vel vnguis aut virge p̄cussione sanguis exierit transire p̄fitemur in atrocē iniuriam: sed circa hoc nō solum ip̄m factū sed etiaz facti qualitas pcutiendi et iniuriandi modus diligētius attendat: et ex circūstantia loci: tēporis et p̄sone que sit leuis mediocris ac grauis vel enormis iniuria manifestius cognoscat vt si facta est i atrio: foro coram iudice vel p̄lato coram multis in ecclesia vel loco publico: in cimiterio: dormitório: vel si facta ē magistratui: iudici magistro: domino: p̄lato: patri: patrono aut i dignitate p̄stituto: et hoc ab aliquo inferiori p̄tra normā iuris r̄c. vñ dicunt Inno. Hosti. et Joh. an. q̄ quādo lesio dicit grauis vel enormis: arbitrio iudicis cōmittitur. Idem Specu. p̄ter tamē homicidiū et mēbrī mutilationē: ti. ij. s. nūc dicamus. Dicit etiam crimen seuum: quia sine graui scandō tolerari nō potest: vt de sen. ex. c. illoz: et maxime quādo debet pena corporalis fm̄ legē: et q̄d notat Joh. an. de renun. c. nisi cum p̄idē: sup glo. ex loco isto vbi enumerat. xxij. crimina que dicūt graua. Leuis autē iniuria cōmittit modica p̄cussione vel impulsione pugne man⁹ pal

me: digiti: baculi v'l lapidis: ita q' ad lino-
rem vel mutilationē membri: fractionem
dentis dilapidationē capilloꝝ non modi-
cam vel sanguinis effusioneꝝ non pcedit.
Mediocris iniuria est si par parem pcutit
pleno ictu ex deliberatiōe ⁊ conatu: tamē
sine mutilatiōe et enormi vulneratiōe aut
sanguinis effusiōe iudicio discreti viri. Et
nota generaliter q' excōmunicatio p leui
iniuria manus violente in clericū vel reli-
giosum absolut potest ab episcopo: quia h̄
tam redactū est ad ius cōmune: ex. c. pue-
nit: eo. ti. vbi subdit de his absoluēdis q'
clericis non enormē sed modicaz ⁊ leuem
iniuriam irrogant: tue fraternitatis arbi-
trio duximus cōmittendū. Et in glo. ⁊. c.
religioso: eo. ti. li. vj. Secūdo sciendū q'
sunt diuersi casus in quib' taliter excōmu-
nicati citra sedem apostolicā absoluti pnt:
non solum de mediocrib' sed etiā quādo-
q' de enormib' excessibus. Prim' ergo ca-
sus est periculū vel articulus mortis qui
semp est except': vt dicto. c. si quis suaden-
te: ⁊ de sen. excō. c. nō dubium: talis enī et
a simplici sacerdote potest absolut: vt ibi:
est tamē illi iniungendū q' si mortē euaserit
sedi apostolice se rēpntet: vel ei q' pos-
set eum absoluere mandatū illius sup hoc
recepturus. Idem etiā d' alijs casib' sequē-
tibus est intelligenduz vt remoto impedi-
mento ppter qd absoluti poterant: se supe-
riori rēpntent: vt d' sen. excō. c. decetero:
c. ea noscūt: ⁊. c. quis: q' si cessante impedi-
mento se non p'sentauerint: in eandē sentē-
tiam incidunt: vt eo. ti. li. vj. c. eos: ⁊ h̄ ve-
rificat pterq' in puero: vt de sen. excō. c. j.
⁊ vl. in tex. ⁊ glo. siue se postulent absoluti
ante pubertatē siue post. Et dicunt' pueri
s'm aliquos masculi minores. xiiij. ānis: ⁊
femelle minores. xij. quod videt' pbabili-
us q̄tum ad hūc casum: quia licz in mino-
ribus annis dolicapaces videant': tamen
in punitiōe parci' etati: vt ex de delic. pue-
ro: p totum. Ad maiorē tamē euidentiā
d' in dicto. c. eos qui a sn̄a canonis v'l ho-
minis cū ad illū a q' als de iure fuerūt ab-
soluendi nequeūt ppter iminentis mort'
articulū: aut aliud impedimētū legitimuz
p absolutiōis beneficio habere recursum
ab alio absoluunt': si cessante postea peri-
culo v'l impedimēto h̄mōi se illi a quo his
cessantibus absoluti debebāt q̄cito como-
de poterunt cōtempserint p'sentare: māda-
tum illius sup illis p quibus excōmunica-

ti fuerat h̄milit' recepturi ⁊ satisfacturi
put iusticia suadebit: decreuimus ne cen-
sure illudant' ecclesiastice in eandē senten-
tiam recidere ip̄o iure. Et s'm Jo. an. in no-
uel. loquit' hic de impedimēto tēporali: vt
dicto. c. quis: vbi plane de hoc. Et addit
Archid. q' nec p mortis periculo nec alio
impedimento debet excōmunicat' absolut
ab alio q' ab excōmunicatore vel absoluē-
di potestatē habente: si posset ad eū habe-
ri recursus. Addit insup Hein. boyc: in. c.
q' de his: eo. ti. q' quis dicit' cōstitutus in
mortis articulo nedū ex graui infirmitate
pueniente: sed etiam si hostem timeat ca-
pitalem: vt si sit obsessus vel obsideat i lo-
co in quo machine frequēter iaciunt' ⁊ ha-
liste: vel sit nauigaturus longo ⁊ pculoso
nauigio: vel trāsitur' per loca insidiosa et
periculosa: vel timet p̄donem aut crudeli-
tatem potentis s'm Inno. et Hosti. ⁊. ff. de
do. cau. mor. l. iij. ⁊. iij. caueat tamē absol-
uens ne nimis laxet habenas. Et nota q'
habēs iustas excusationes q̄bus ab itinere
rationabiliter excusat' ppter legitimuz
impedimentū: nō debet absoluti ab huius-
modi excōmunicatione: nisi recepto iura-
mēto s'm morem ecclesie put habetur: eo.
ti. c. ex tenore. c. quis: in fi. Insuper illi i-
uramenti debito iniungendū est vt q' citi-
us oportunitatē habuerit romanum p̄ti-
ficem: vel illum qui potestatē habet eū ab-
soluendi adeat: mandatū eius susceptur'
⁊ pariturus: vt eo. ti. c. decetero. Preterea
in dicto. c. eos: li. vj. s. statuimus: dicit pa-
pa de absolutis a sede apostolica vel lega-
tis: quib' iniungit' q' alicuius cōspectui se
p'sentare debeant: si hoc non faciunt cum
primo comode poterūt: ip̄o iure eandē sen-
tentiā incidūt. Sed s'm Jo. monald. hoc i-
telligit' de sentētijs homīs non iuris ⁊ ad-
dit q' papa vel legat' non absoluit ab illis
d' stilo curie: sed remittit ad suū excōmun-
catorē cuius causam ostendit Jo. an. in no-
uel. dicēs: q' in curia romana vel in curijs
legatoꝝ circūstantie que in imponēdis pe-
nitētijs sūt ponderāde vel in satisfactiōez
arbitrāde: nō facile sciri possūt: ideo solēt
tales remitti sup his ad ordinarios v'l ali-
os qui sunt in p̄tibus quos adire non cu-
rabant: nisi hoc fuisset sic p̄sum. Se-
cundus vero casus est d' regularibus: que
p̄cipue tangit' eo. ti. in. c. cuz illoꝝ. s. nos-
tū: sup quo dicit Hein. boyc: q' si regular'
inijcit manus violētas in ep̄m: abbatem:

vel aliū p̄latum sup̄iorem: nō pōt absolui
 citra sedē aplicam: et hoc est p̄pter scanda
 lum vt dicit̄ in textu: naz fm̄ leges tale de
 lictum capite puniendū est: vt. ff. de re mi/
 li. l. om̄ne delictū: fm̄ Hosti. et Jo. an. et idē
 est si fit in priorem locum abbatis tenētē:
 vt de maio. et obe. c. cum in ecclesijs: et p̄
 videt̄ solui de monacho q̄ absente abbate
 percussit vicariū quem abbas dimisit ī clau/
 stro. Si vero man⁹ inicit in alium claustra
 lem fm̄ Jo. an. vel in aliū clericū secularē
 vel religiosū et excelsus est enormis: tūc si
 militer absoluedus est a papa: vt hic in te/
 xtu: siue factus sit ante ingressū ordinis si/
 ue post. Si vero non est excessus enormis et
 ante religionis ingressū cōmissus: tunc p̄
 p̄latum suū regularē absolui potest vt hic:
 quod p̄ceditur non solū abbatibus s̄ etiā
 prioribus et alijs quarūcūq; religionū pre/
 latis: quod etiā extendit̄ ad tēplarios et
 hospitalarios ac similes q̄ magistros lai/
 eos habent: fm̄ Joh. cald. in. c. canonica:
 eo. ti. nam quia ex regula eis om̄es illi⁹ or/
 dinis obedire debent: ideo possunt excō/
 municare et ab excōmunicatiōe eos absol/
 uere: et hoc iudicialiter licet nō penitentia/
 liter fm̄ Alex. et Tho. super. itij. xvij. di. et
 idē Hosti. in. c. porro. eo. ti. qui dicit q̄ ta/
 lis p̄latus laicus absoluit hoc casu: cum h̄
 sit priuilegiū oīm cōmuniter viuētū: vt d̄
 vi. et hone. cleri. c. qm̄. Nec obstat q̄ sit lai/
 cus: qz absolueret et excōmunicare ē iurisdic/
 tionis: vt de elec. c. trāsmittam: et ideo ca/
 dunt in laicos: vt. xxxij. di. §. vey: fm̄ Jo.
 cald. ¶ Si post ingressum religiōis cano/
 nem incidit per iniectionē manus in reli/
 giosum eiusdē monasterij: nec est excessus
 enormis: tunc absolui debet per p̄rius p̄
 latum: vt ī dicto. §. nos tamē. x. si vero clau/
 strales: et eo. ti. c. monachi. Si vero in mo/
 nachum alterius monasterij tunc locū ha/
 bet. §. si vero claustralis: in dicto. c. cum il/
 loz scz q̄ p̄ p̄latum p̄rius et illius religi/
 osi qui passus ē iniuriā absolui debet: etiā
 si extra loca monasterij se percusserint: vt te/
 net Abbas: cui satis p̄cor. Jo. an. De mo/
 do tamē absoluendi dicit Hosti. q̄ quādo
 duo abbates absolueret debent: sic fiet: ab/
 bas percussantis iuramentū a percussante re/
 cipiet q̄ decetero cauebit: et abbas percuss/
 antis percussantem verberabit: que verbera erūt
 loco satisfactionis: quia monachus nō ha/
 bet vnde satisfaciat: et demū abbas p̄rius
 eum absoluet: p̄gruenti⁹ tamē fieret si vn⁹

alteri totus cōmitteret: vt extra de offi. or.
 c. si. Et nota generaliter fm̄ Hosti. ī dicto
 §. nos tamē: q̄ vbi sup̄ior p̄latus religio/
 si non est sacerdos: vel est excōmunicatus
 vel mortuus aut al̄s q̄litercūq; defecit: in
 eo casu in quo cessante impedimēto posset
 absolueret: talis p̄latus in ip̄ius defectu
 semp̄ est ad p̄rius dioc̄. recurrendus: vt
 patet eo. ti. c. monachi: et de monialibus:
 et c. canonica: quod intelligendus est fm̄
 Huil. tam de exemptis q̄ de non exemptis
 viroz q̄ mulierū: et hec eadez intelligēda
 sunt de religioso et religiosa adhuc ī anno
 p̄bationis existentib⁹: vt eo. ti. li. vj. in. c.
 religioso. Deniq; si regularis percussit cle/
 ricum secularē: absolui potest ab ep̄o: siue
 percussio facta fuit ante monachatus siue
 post: vt dicto. c. religiosus. Qui man⁹ vio/
 lentas in clericum secularē iniecit: ne hoc
 p̄textu habeat materiaz euagandi poterit
 ab ep̄o eo casu absolutiōis beneficiū exhibi/
 beri: qui seculari clerico posset si clericum
 alium percussisset: hoc ibi: et in glo. Jo. mo.
 ibidem. Tertius casus est de clericis cō/
 munit̄ viuētib⁹ qui ponit̄ extra de vi.
 et hone. cleri. in. c. quoniam: vbi dicit̄ q̄ q̄ cō/
 munit̄ viuunt et sub vno tecto dormiūt:
 ac in eadem domo vescuūt: si sibi inuicem
 violentas inieciūt manus a suo dioc̄. absol/
 ui possunt: dūmodo non fuerit atrocē iniu/
 ria: qd̄ cōmunit̄ exponit̄ quando simul
 viuunt in eodez collegio siue sint clerici re/
 gulares siue seculares: et etiā intelligit̄ de
 collegio approbato. Quartus p̄inde ca/
 sus est de mulierib⁹ excōmunicatis p̄ inie/
 ctionem manū violentā: quarū excessus
 si nō fuerit enormis absolui possūt ab ep̄/
 scopo: vt eo. ti. c. mulieres. Si vero fuerit
 enormis: vt si occiderit v̄l mutilauerit cle/
 ricum tūc sunt op̄iones inter doctores:
 vtz sit mittēda ad papā: dicit̄ tñ Huil. q̄ ē
 ī ep̄i p̄tate eas mittere v̄l nō: qz nō disting/
 uit̄ circa eas inē atrocē vel nō atrocē iniu/
 riam: et subdit. Credo tñ q̄ expediat h̄mōi
 mulieres mitti ad curiam si fortes sūt et si
 atrocitas magna ē: nec fiet alteri p̄iudiciū
 aliq̄d ex eius mis̄iōe: satis etiā p̄cor. Ro/
 dos. et Astē. in sū. sua: mulier tamen incen/
 diaria loci sacri vel l̄ras pape falsificans:
 vt dicit̄ idē Huil. mittēda ē ad curiā: qz nō
 inueniunt̄ iura p̄cere mulierib⁹ in hac pte:
 cui⁹ forte causa ē: qz non cōmittunt̄ h̄mōi
 crimina nisi p̄ excogitatam maliciā: s̄ inie/
 ctio manū sepi⁹ fit ex impetu subitaneo.

Quintus casus est de alijs psonis secula-
ribus que nō sunt sui iuris: & siquidē sunt
seruili cōditionis qd nō intelligo de mer-
cenarijs: tūc etiā illi sunt ad papā mittēdi
p iniectione violēta: nisi in duob⁹ casib⁹.
Primus est si hoc fecerint in fraudē vt se
subtraherēt a seruitio dñorū suorū. Secūd⁹
est si ppter eorū absentia sine culpa domini
grauē damnū dñis pateret: tunc enī absol-
uunt a suis ep̄s cū cōditione: que ponit̄ i
c. relatū. e. ti. vbi plane d̄ hoc. Qd si domi-
ni essent in culpa: tūc tam dñi q̄ serui mit-
tēdi sunt ad sedē aplicā: qz tūc tā mādans
q̄ mādatarius ligant̄ sententia excōicati-
onis: vt dicto. c. mulieres. i. fi. & eo. ti. c. cū
quis. li. vj. Si xō sunt filij familias q̄ sunt
impuberes vel non sunt adhuc plene voli-
capaces: tūc de his dicendū: put patet su-
pra circa p̄n. sermonis. Qd si nō sunt impu-
beres sed in patris potestate cōstituti: tūc
fm quosdam mitti nō debent: qz hoc esset
in p̄iudiciū patris: & facta esset iniectio vi-
olenta sine patris culpa: nō esset tam enor-
mis excessus: q̄ ppter vitandū scandaluz
ad sedem apostolicā essent mittendi: vt di-
cto. c. relatū. Unde cōcludit Jo. an. q̄ fi-
lius familias seorsum habitans a patre re-
gens se & familiā suam & vxorem ac filios:
bonaqz sepata possidens mitti debet ad cu-
riam: si autē non habitat sic diuisim: tunc
absolui debet ab ep̄scopo: qd intelligit̄ sa-
ne de excessu nō enormi. Sextus casus ē
de his qui patiunt̄ impedimēta tempora-
lia: de quib⁹ generalit̄ nota: q̄ regularit̄ tē-
pore absolutiōis iurant qd reassumptis vi-
ribus accedant ad sedē apostolicā: sed fal-
lit in impubere: vt eo. ti. in. c. vlti. quedam
autem sunt ppetua & in his non est opus.
Primū impedimētū est infirmitas: nec
solum intelligit̄ de illa infirmitate ex qua
iminet mortis piculū: sed etiā de illa p qua
impedit̄ ire ad sedē aplicā: fm Inno. e. ti.
c. qd de his. Secūdū est senectus: q̄ si tan-
ta est q̄ papā adire nō pōt: tūc non est mit-
tendus: vt dicto. c. qd de his. Tertium est
paupertas: vt eo. c. p̄ro quo tñ sciendū: q̄
licet sint paupes tamē sunt hūiles: id est nō
generosi & fortes: quib⁹. s. nō iminet picu-
lum in labore nec eis est impudibundū ele-
mosynā petere & pedes ire: tūc oīno mittē-
di sunt ad curiā: & sic intelligit̄ p Jo. an. c.
ea noscitur. eo. ti. Qd si sunt paupes nobiles
& delicati: quos nec decet ire pedes nec cō-
mode sine piculo tantū laborē subire pos-

sunt: quib⁹ etiā pudibundū esset mendica-
re: tales p dio cesanū absolui possunt: vt. e.
ti. c. decetero. c. quis. Si deniqz sunt dell-
cati: diuites: potentes: qui cōmode terras
suas relinquere non possunt: tunc veritas
excessus pape significāda est: vt sic ipsius
cōsilio corrigant̄ & absoluant̄: & sic loquit̄
dicto. c. mulieres. Septim⁹ est de his qui
patiunt̄ impedimēta ppetua: sicut mutila-
ti vel mēbroz officio destituti: puta claudē
ceci: debiles & siles: qui possunt a dio cesa-
no absolui: & debet fieri satisfactio his qb⁹
facta est iniuria: vt dicto. c. ea noscitur: & hic
casus intelligit̄ de his q̄ ppter destitutio-
nem mēbroz ad sedē aplicā accedere nō
possent: vt dicto. c. qd de his. Octan⁹ est
de officialib⁹: id est iudicib⁹ vel apparitorib⁹
bus aut ianitorib⁹ alicui⁹ p̄ncipis vel po-
testatis: qui sunt seculares & laici: q̄ si p̄cu-
tiunt clericū p̄textu officij sui: puta ppter
turbā in eū irruentē quā cōpescere querūt
nec faciūt hoc ex liuore vel malo pposito: s̄
indeliberate vel ex casu fortuito: & non sit
enormis excessus: absolui possūt ab eo: vt
eo. ti. c. si xō. §. officialis. Si tñ hoc fecerit
deliberate aīo iniuriā dī: vel nō p̄textu offi-
cij sui: tūc ad papā mittendi sunt: vt dicto
§. officialis. Si proinde sunt officiales vel
ostiarij clericici: q̄ p̄textu sui officij nō gra-
uiter p̄cusserint: nō aīo iniuriā dī: non sunt
excōicati: vt patet supius. Si tñ aīo iniuri-
andi hoc fecerint. excōicati sūt: sed ab ep̄o
absolui possūt nisi forte eundē clericū gra-
uiter vulnerauerit: vt dicto. c. si xō. Ratio
xō diuersitatis ē: qz clerico daf maior au-
toritas sup aliū clericū rōne officij sui q̄
laico: vt patet ibidē. Nonus deniqz ca-
sus de his q̄ stant in dubio: vtrū excōicati
sunt vel nō: q̄s ep̄us absoluere pōt ad cau-
telā: quib⁹ imp̄tiri nō posset directā abso-
lutionē: q̄ cautela hodie redacta est ad ius
cōe: de h̄ habet. e. ti. c. cū desideres. et. c. si
xō. ij. in glo. Et pōt addi generalit̄ de his
q̄ iudicio boni viri cām iustā habēt ad nō
eundū ad sedē aplicā: sic exempli grā ppter
inimicitias capitales q̄s habet: vel alias
iustas excusatiōes qb⁹ ab itinere rōnabili-
ter excusat̄: ita q̄ sine piculo nequeat apli-
ce sedis se cōspectui p̄itare: tales etiam ab
ep̄o possūt absolui: vt p̄z exp̄sse eo. ti. c. de-
cetero. Est tñ illis sub iuramētū debito in-
iugendū: vt q̄citius oportunitatē habue-
rint: romanū p̄tificē adeāt: mādatū apli-
cū suscepturi: vt ibidē subdit̄. Moniales

etiā inuicē manus in se inuicē vel in cōuer-
sos vel cōuersas: aut in clericos man^o vio-
lentas a^o epō sunt absoluēde: vt sequit̄ .e.
ti. c. de monialib^o. nec ibidē distinguit̄ inē
excessum enormē et mediocrē. Ad laudē.

De excōicatiōibus in speciali p
injectionē man^o violentā in cleri-
cū: vel psecutionē eiusdem: aut q̄/
lēcunq; iniuriā: Sermo XIX

Non occides Exo.

Non occides. Expediri nūc utiq; de excōi-
catiōibus p injectionē man^o vio-
lentā in generali: tam ad pticulares excōi-
catiōes eiusdē violētē stilū put dñs dona-
uerit cōmittam^o. Quarū pma est de pse-
cutorib^o cardinaliū: et ponit̄ l. vj. d. penis.
c. felicis. vbi subdit̄: q̄ q̄ sancte ecclie car-
dinales hostilit̄ fuerit insecut^o vl̄ pcusserit
aut cepit: aut soci^o fuerit faciētis: aut fieri
mā dauērit: vel factū ratū habuerit: aut cō-
siliū dederit vel fauorem: aut postea rece-
ptauerit vel defensauerit sciēter eundē: sic
reus criminis lese maiestatis ppetuo sit infa-
mis: diffidatus: nihilomin^o et bānt^o: post
multas aut horredas h̄ hmōi fulmiatiōes
tandē subinfert: excōicatiōis sententiā etiā
in oēs quocūq; mō pticipantes: a romano
pōtifice dūtaxat absoluēdos: que. l. excōi-
catio singulis dieb^o dñicis cū maxima so-
lēnitate pmulgarī precipit̄. In fine quoq;
hui^o cōstitutionis annectit̄ q̄ si rectores et
dñi terrarū h̄ psumptores p̄dictos p̄ntis cō-
stitutionis tenorē nō fecerit obseruari tā ipi
q̄ officiales eorū infra mēsem postq̄ res ad
noticiā eorū puenerit: eo ipso sententiā ex-
cōicatiōis incurrāt. Sic ciuitas p̄ter urbē
dans consiliū: auxiliū vel fauorē: seu dissi-
mulās dignā punitionē offerrente se facul-
tate pōtificiali: dignitate carebit et interdi-
cta remanebit. Et nota hic vnū speciale: q̄
scz cardinalē hostiliter psequēs: licz ipsum
nō tetigerit: tamē excōicatiōis sententiā
nō euadit: fm̄ Jo. mo. archi. et Jo. an. Se-
cūda excōicatiō est de licentiātibus occidi
eos vel psequi in psona vel rebus: q̄ pmul-
gauerūt aliquā censurā ecclesiasticā: et po-
nit̄ in. c. quicūq; .e. ti. li. vj. vbi pmo excōi-
cat cum certis limitatiōibus dantes licen-
tiā offendendi in psonis vel rebus suis vl̄
suoꝝ: pferentes contra aliquos censuram
ecclesiasticā: aut eos quorū sunt occasione

prolate: ac etiā easdem sentētiās obseruā-
tes seu taliter excōicatiōis cōmunicare nō/
lētes. Secūdo sententiā excōicatiōis pro-
rogat ad omnes q̄ ausi fuerint vti dicta li-
centia vel aliquid pmissorū: vel qui pprio
motu id agunt: et si spacio duorū mensū in
tali sentētia pmāserint: extunc p solū papā
absolui possunt: nā ideo facta fuit hec con-
stitutio: qz multi p̄lati timebāt exercere cē-
suras ppter grauamā q̄ eis vel suis infe-
rebant: et fm̄ Jo. an. nō solū licentiā dātes
q̄ min^o est: sed etiā iubētes vel mādantes
ligat hec cōstitutio. Si tñ licentiā nō dedit
nec ratū habuit p̄factū: tūc fm̄ Archi. n̄
est excōicat^o: etiā si factū sit p̄tēplatiōe ei^o.

Qz si q̄ris an pcutiēs vel capiēs laicos
cōsanguineos eorū q̄ talē pmulgarūt sentē-
tiā sint excōicati. Ad hoc r̄idet Jo. an. q̄
sic: et sic est casus specialis ac silis casus ha-
bet in. c. sciāt. de elec. li. vj. qñ. s. nō eligit̄
is p quo rogauerūt: et p̄pterea cōsangu-
neos laicos grauare nō verent̄: et dicit̄ ibi-
dem Jo. an. q̄ illa cōsanguinitas extēdit̄
vsq; ad septimū gradū: qz ad illū gradū fit
successio: vt notat̄ de appel. c. postremo. in
glo. j. sed qz de affinib^o nō fit hic mentio: et
cōstitutio penalis ē: ideo nō includit illos
fm̄ Jo. an. in nouella: pōt tñ ep̄us illā ex-
cōicationē absoluere sic et p̄cedentē: qd̄ in-
telligit̄ Jo. mo. an̄ denūciationē: post de-
nūciationē enī a solo papa sunt absoluēdi.
Tertio nihilomin^o laicū iniuriās vl̄ impe-
diens portantē l̄ras vel sile sup causis que
ad forū ecclesiasticū de iure vl̄ p̄suetudine p-
tinent sunt excōicati: qd̄ intelligit̄ de laico
ppinquo vel consanguineo: vt notat̄ glo.
sup verbo ppinquoꝝ in. c. qm̄. de imu. eccl.
li. xj. vbi ad longū ponit̄ casus iste: s̄ post
cōdignā satisfactionē q̄ ponit̄ in textu: pōt
ep̄us hmōi absoluere: multo magis excōi-
cati sunt p̄ dictū. c. qm̄. qui impediūt super
causis q̄ ad forū ecclesiasticū de iure vel con-
suetudine p̄tinēt l̄ras ad sedē aplicā impe-
trari vel sup ipis corā ordinarijs vel dele-
gatis ecclesiasticis litigari. Tertia excō-
municatio est de iniuriātibus pontifices q̄
ponit̄ in. c. j. de penis: vbi d̄r: Si q̄s sua-
dente diabolo in hoc sacrilegū genus pro-
ruperit: q̄ quis iniuriose pontificē vel te-
mere pcusserit: aut ceperit aut bānterit vl̄
hoc fieri mā dauērit: ab his facta rata ha-
buerit: aut in his faciendis socius fuerit:
aut consiliū in his dederit aut fauorē: aut
sciēter defensauerit: omnes illi sunt ipso

facto excommunicati p solum papā absolue/
di: vt latius patet in textu: ciuitas x̄o vel
cōmunitas criminis hui⁹ rei subiacet inter/
dicto. Dicit tñ glo. q si est electus sed non
dum cōsecratus: nō est locus huic pene: ⁊
etiā intelligit ista cōstitutio de his q man⁹
inijunt in res ep̄o adherētes: eo mō vt dī
ctū est supra de clericis: ⁊ addit glo. q in h̄
casu p solū mandū pficiat delictū: licz factū
secutū nō esset: ⁊ hī quidē solū sunt absol/
uendi a papa. **Quarta** excommunicatio est de
rektoribus nō parētibus inquisitorib⁹ he/
retice prauitatis q ponit in cle. vt inq̄sitiō/
nis. li. vj. de heres. vbi papa p̄cipit recto/
res locoꝝ parere inquisitoribus ordinario
vel alteri eoz inuestigatiōe: captiōe: custo/
dia: ⁊ punitione hereticoꝝ ⁊ fautoꝝ suoꝝ:
nō obstantibus p̄clamatōibus vel appella/
tiōibus: ita tñ q de illo crimine cū sit mere
ecclesiasticū: nec iudicent nec cognoscant:
cōtra faciētes ⁊ nō parcentes ⁊ eoz fauto/
res excoīcat: sed absolutionē sibi nō refer/
uat: verūtāmē si excoīcationē p annū susti/
nerint: vult eos vel hereticos cōdēnari.

Quinta excommunicatio est de his qui cogūt
interdictū violare: que ponit in cle. de sen.
excō. in. c. grauis. vbi sic summat Jo. an. q
dñi t̄pales qui cogūt aliquos i loco inter/
dicto celebrare diuina: vel qui p pulsatiōez
campanaz vel p p̄cones faciūt: tūc ad illa
audienda populū euocari: vel p̄hibent ne
publice excoīcati v̄l interdicti sup hoc per
illos qui missas celebrāt moniti ecclesias
exeunt: ⁊ ip̄i nomiatiū moniti q nō exeūt:
omnes p̄dicti excoīcati sunt p papā absol/
uendi. Et dicit glo. secūda: q ideo de dñis
sp̄ualibus t̄palem iurisdictionē habētibus
etiā si sunt ep̄i vel ecclesiaz p̄lati: licz Ste/
pha. cōtradicat ⁊ male: ⁊ idem intelligēdū
est de cessatiōe qñ cessatio habet vim inter/
dicti: de quo videbit̄ inferius. Dicit etiam
Steph. q nō p̄hibet̄ indistincte pulsatio
cāpanaz: sed p̄mittit̄ ad cōuocandū popu/
lū p̄pter p̄dicatiōez: ar. de sen. excō. c. r̄fisa.
nisi fieret in fraudē: vt qñq factū fuit me/
diolani: vbi qñq portabant̄ funera facie/
bant pulsari cāpanas ad p̄dicationē: sed
pulsatio cāpanaz quo ad diuina celebra/
da p̄hibet̄ t̄pe interdicti: vt de pe. et re. c.
q in te. Et si querit̄ vtrū clerici taliter com/
pulsati ad celebrandū diuina excusant̄ p̄p̄
iustū metū. R̄spondet Lauō. q nō: qz potius
oīa mala debet pati q̄ malo consentire: vt
de vsur. c. sup eo. Idē Henzel. de tēporib⁹

ordī. c. ad aures. Hec etiā sup̄ioris aucto/
ritas in talib⁹ excusat: vt. xij. q. ij. c. genera/
lis. fm glo. ⁊ idē Paul⁹: ⁊ h̄ quo ad ip̄os
dños vt penā incurrāt: sufficit enī q cele/
brates generalit̄ moneāt excoīcatos ⁊ int/
dictos vt exeāt: quo casu si dñs t̄palis p/
hibet eos exire: h̄ ip̄m est locus huic pene:
secus aut̄ quo ad ip̄os monitos: qz vt ip̄i
nō exeūdo incidāt hanc penā: requirit̄ q
sint moniti nominatiū: vt patet in littera:
vñ q̄s hic incidit canonē q̄tuor modis. s.
cogēdo: euocādo: p̄hibēdo ⁊ remanēdo:
p sedē aplicā dūtaxat absolueđi. **Sexta**
excoīcatio est de cōcedētibus rēpsalias h̄
ecclesiasticas p̄sonas: q ponit in. c. vno. de
iniur. ⁊ dam. da. li. vj. vbi dicit̄ q rēpsalie
h̄ ecclesiasticas p̄sonas nō debent cōcedi: v̄l
cōcesse generalit̄ nō debēt ad p̄sonas ec/
clesiasticas extēdi aut̄ ad eoz bona: ⁊ p̄tra
faciētes nisi renocent infra mēsem a t̄pe cō/
cessionis vel extētionis: singulares p̄one
sunt excoīcate vniuersitates interdicte: de
his autē rēpsalijs videbit̄ in septimo p̄ce/
pto: hinc p̄ p̄sentī causa breuitatis supse/
deo: verūtāmē absolutionē hui⁹ excoīcati/
onis sibi papa nō reseruauit. **Septima** ex/
coīcatio ē de cogentib⁹ soluere ecclesiasticas
p̄sonas pedagia v̄l guidagia: q ponit in. c.
quā q̄. de censib⁹. li. vj. vbi sumarie d̄r: q si
vniuersitas: vel singularis p̄sona p se vel p
aliū suo nomīe vel etiā alieno ecclesias vel
ecclesiasticas p̄sonas cōpulerit soluere peda/
gia: guidagia vel exactiōes p reb⁹ suis: q̄s
causa negociatiōis nō deferūt vel deferri
faciūt: vel p p̄sonis alijs: si p̄sone fuerint
singulares excoīcatiōis si collegiū vel vni/
uersitas alicui⁹ loci interdicti sentētiā ip̄o
facto incurrāt: nec absolui possūt nisi p̄us
exacta plenarie restituerit: ⁊ de trāsgressi/
one satisfecerit: ⁊ addit Clemēs in cle. p̄nti
eo. ti. q diocesani q̄b⁹ cōstat has snias in/
cidisse: publicare debēt ⁊ has snias obser/
uare. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū: q pedagia
dicūt̄ q̄ dant̄ a trāseūtib⁹ in locis a p̄nci/
pe p̄stitutis. Sed guidagia dicunt̄ q̄ dant̄
p ducatu p terrā alicui⁹ vt securi vadant:
vt no. glo. de x̄bo. sig. c. sup quibusdā. ga/
bella x̄o dicit̄ vectigal q̄ dāt̄ p intromit/
tēdo blado q̄ int⁹ vehit̄: q̄ vectigal etiā
auctoritate p̄ncipis nō est a clericis exigē/
dū: vt notat Hosti. hinc gabellarij exigen/
tes ⁊ officiales cōpellētes ⁊ ciuitas seu lo/
cus sbijciē penis: i dicto. c. q̄q̄. Dicit̄ autē
notāter quas cā negociādū non deferūt: qz

tū c tñ sunt imunes tam ecclesie q̄ ecclesi-
astice p̄sone: vt. *L. de sacrosanc. eccle. l. sa-
crofanta. ⁊ de immu. ecclī. c. j. li. vj.* als enī
nō gaudent imunitate: vt dicto. *c. j. a con-
trario.* Non enī fauendū est clericis in eo
in quo iura violant: vt patet ex ne cleri. *vl
mona. i diuersis capitulis.* Dicit autē *Jo.
an. ex quo sibi papa nō reseruat hanc abso-
lutionem: alij cōcedere videt: verūtāme si
clerici non cōpulsī dicta soluerent: tunc re-
ceptores hunc canonem nō incurrerēt nec
tenerent ad restitutionē. Octaua excōi-
catio est de imponētibus clericis collecta
tallias exactiōes ⁊ similia. Et pontif̄ primo
de imunitate ecclī. in. c. nō minus: qd̄ est cō-
cilij lateranē. vbi summarie dicit q̄ talia
imponentes clericis vel ecclesijs: aut illo-
rū iurisdictionē vsurpantes: si moniti non
desistunt: excōicati sunt cū suis fautorib⁹:
potest tamē clerus in necessitate p̄bere sub-
sidia: absq̄ tamē omni coactione. Postea
eo. ti. in. c. aduersus. in cōcilio generali re-
nouatū est illud statutū: cū hac tamē restri-
ctione: q̄ roman⁹ pontifex p̄mus cōsulat
cui⁹ interest cōmunib⁹ vtilitatib⁹ p̄uidere:
deinde cassat p̄stitutiones ⁊ sentētias laico-
rū ip̄as ecclesias granatū ac in fine subiun-
git: q̄ rectores ⁊ filios excōicati p̄pter gra-
uamina p̄missa: remaneāt excōicati etiā p̄
depositū officij: ⁊ nihilomin⁹ etiā excōica-
ti sūt etiā successores: nisi satisfecerit infra
mēsem. Et de eodē habet eo. ti. c. vlt. li. vj.*

Et si querit̄ cur pingui⁹ p̄uisum est in ex-
cōicatione p̄cedenti ⁊ exigentes pedagia:
guidagia: gabellas ⁊c. cū ibidē sine moni-
tione p̄uia canonē incidāt q̄ hic ⁊ exigen-
tes vel imponētes tallias: collectas vel si-
miles exactiōes vbi requirit̄ monitio p̄uia.
Ad hoc dicendū q̄ in casu p̄cedenti malus
iminet p̄iculū i gabellis ⁊ silib⁹: qz solūf
rōne rerū q̄ deferunt̄: nā nolēs soluere pa-
teret̄ graue p̄iudiciū iter differēdo: secus
aut̄ est in collectis: qz clerici facili⁹ a soluē-
do desistere possunt: nec ita verisim̄ ex eo
q̄ nō solūnt̄ damna incurrere possunt: hec
fran̄. de zab. in. c. innouam⁹. de censib⁹.
Deniqz solerter intuēdū est q̄ in. c. cleric⁹.
li. vj. de imu. eccle. nō solū excōicat̄ p̄dicta
onera imponētes ⁊ exigētes: sed etiā cleri-
cos p̄sentientes ⁊ soluētes: a q̄ sentētia nō
p̄sit absolui nisi a sūmo p̄tifice: ⁊ vniuer-
sitates culpabiles ibidē iterdicto subiicit:
verūtā dicit *Jo. an. i nouella: q̄ Bñdict⁹*
in sua exuagatiō. q̄ incipit: *Quā olim. hanc*

decretalē restrinxit ad exigētes tñ: ⁊ Cle-
mens eā cū suis declarationib⁹ reuocauit:
ita q̄ voluit haberi p̄ nō facta p̄ suā exua-
gatiō. que ē in clemē. e. ti. c. vno. ⁊ ibi remit-
tit *Jo. an. nec glosauit in nouella.* Non
excōicatio est de agētibus ⁊ ecclīasticā li-
bertatē que ponit̄ eo. ti. c. nouerit. vbi sub-
dit: excōicam⁹ oēs hereticos ⁊c. necnō ⁊ q̄
decetero seruari fecerit̄ statuta edicta ⁊ cō-
stitutiones iunctas ⁊ ecclīasticā liber-
tatē: nisi ea de capitularib⁹ suis: id est de
libris statutoꝝ infra duos mēses post hu-
iusmodi publicatiōz sentētie fecerint amo-
ueri. Itē excōicamus statuarios ⁊ scripto-
res statutoꝝ necnō potestates: cōsules: re-
ctores ⁊ cōsiliarios locoꝝ: vbi decetero hu-
iusmodi statuta ⁊ cōsuetudines edite fue-
rint vel seruate: nec nō ⁊ illos q̄ fm̄ ea p̄sū-
pserint iudicare vel in publicā formā scri-
bere iudicata: h̄ ibi. Verūtā fm̄ oēs docto-
res nō fit ⁊ libertatē ecclīe q̄ violant̄ p̄ui-
legia cōcessa particularibus ecclesijs: sed tūc
fit ⁊ libertatē hui⁹ ecclīe vel illi⁹ q̄ sunt
cōcessa ecclīe vniuersali: ⁊ fm̄ Hein. boye
qui fm̄ talia statuta p̄sumpserint iudicare
vel iudicata in formā publicā redigere sta-
tim ip̄so facto sūt excōicati. Officiales aut̄
⁊ eius cōsiliarij nō ligant̄: nisi sciētes ea eē
cōtra ecclīasticā libertatē assenserint deli-
cto: vt qz seruauerūt vel cōsiliū dederūt q̄
seruēt: vel negligētes fuerūt ea de suis ca-
pitulis delere: vel officij dimittere q̄ cito
de eis certificati sciūt ⁊ cognoscūt esse con-
tra libertatē ecclīe cōcessa cū aliquo mo-
dico interuallo: qd̄ boni viri relinquūt ar-
bitrio: vt de dona. ca. aplice. Si autē igno-
rant statuta fore cōtra libertatē ecclīe: non
inciderēt in excōicationē que nō cadit nisi
i cōtumacē. *xj. q. iij. nemo ep̄oz: fm̄ Inno.
Hosti. ⁊ Jo. an. hic: ⁊ hoc sane intelligēdū*
est q̄ ignorātia talis excusat: qd̄ ab excōi-
catione ad quā incurrēdā requirit̄ dol⁹:
non tamē excusat ab alia pena: sicut si alij a
p̄sonis in textu cōtentis seruāt statuta illa
p̄pterea nō sunt excōicati fm̄ Inno. glo. idē
*Jo. an. in cle. vna. de vsur. sup verbo obser-
uare: in argumentū aut̄ p̄dictoꝝ in. c. eos.
de imu. eccle. ip̄o facto sunt excōicati habē-
tes seculare dominiū: qui p̄hibere p̄sumūt
suis subditis: ne p̄latis aut cleric⁹ seu p̄so-
nis ecclīasticis quicq̄ vendāt aut aliqd̄ ab
eis emant neqz eis bladū molāt: panē co-
quāt aut alia obsequia exhibere p̄sumāt: cū
talia i derogationē ecclīastice libertatis*

Interdicere iudicaf: papa tñ nō referuat ſibi eius abſolutionē. Decima excōicatio eſt de laicis: qui cogūt ſibi ſubmitti eccleſiaſticas pſonas ſeu bona eccleſiaſtica: que ponitur in. c. ſi. de re. eccle. non ali. li. vj. et ponunt ibidem due excōicatiōes. Prima in. ſ. laici xō qui p̄latoſ vel capitula eccleſiarū ſeu alias pſonas eccleſiaſticas ad ſubmiſſiones hmōi faciēdas hactenus: id eſt ante hoc capitulū cōpulerūt: niſi poſt competentē monitiōnē remiſſa: ſubmiſſiōe quā p̄ vim vel metū exegerāt: eccleſiaſticas pſonas ⁊ bona eccleſiaſtica eis ſubmiſſa taliter in ſua libertate dimittant. Illa etiā qui de cetero p̄latoſ vel pſonas eaſdē ad talia faciēda cōpulerūt: cuiuſcūq; ſint dignitatē cōditionis aut ſtatus: excōicatiōis ſententiā ſunt innodati: ⁊ ſic in hac excōicatione requirit monitiō: ⁊ ſolū habet locū in mobilibus. Secūda excōicatio ponit in. ſ. ex cōtractib⁹. Preterea ſup̄ p̄miſſis hmōi licentia. ſ. pape: ⁊ cōſenſu. ſ. ſui capituli inueniētib⁹ hacten⁹ inſiſtis: vel quos in futurum iniri cōtingerit: ſeu occaſiōe illorū laici ultra id quō eis ex natura cōtractuū ipſorū vel adhibita in illis lege: id eſt cōuentiōe p̄mittit aliqd nō uſurpēt: qui xō ſec⁹ egerint niſi legitime moniti ad uſurpatiōe huiuſmodi deſtiterint: reſtituēdo ea quā etiā taliter uſurparūt: eo ipſo ſententiā excōicatiōis incurrāt: hoc ibi: eius tñ abſolutionē papa non ſibi referuat. Undecima eſt de incendiarijs ⁊ effractoribus eccliaſiarū: ⁊ ſunt due ſententię. Prima ponit extra de ſentē. excō. in. c. tua nos. ubi dicit quō nō ſolū hi qui in clericos man⁹ temerarias inſiſtunt: ſed etiā incendiarij poſt publicationē a ſolo papa ſunt abſoluēdi: vide ibidē in glo. Pro quo ſciendū: quō incendiari⁹ ſm Ray. ⁊ Huil. dicit ille: qui incēdit auctoritate p̄pria ciuitatē: villā: māſionē: ſegetē vel ſilia aliena malo ſtudio. xxij. q. vlt. c. peſſimā. ſeu etiā quō cōſiliū vel auxiliū impēdit: ſecus ſi iuſſu eius quō poteſtatē habet indicēdi bellū quō eſt iuſtū: vel ſi caſu vel negligētia hoc faciat. Idē Hoff. ⁊ Hoſti. Secūda excōicatio ponit. e. ti. c. cōqueſti. ubi dicit: quō quō cū effractione ſpoliāt eccliaſias excōicati ſunt: ⁊ poſt denūciationē a ſolo papa abſoluēdi: eſt em̄ deteſtabile ſacrilegiū. Pro quo nota: quō ſi cōmitteret ſacrilegiū eccliaſiā ſpoliādo: tñ ſine effractione vel incēdio: nō eſſet ibidem maior excōicatio late ſententię ſed ferende niſi puinciale vel ſynodale ſtatutū eſſet in

cōtrariū. Secūdo nota quō publicatio de quō fit hic mētio: nō addit aliqd quō ad vinculum: ſed quō ad abſolutionis difficultatē: quō aſſenſu denūciationē ab ep̄o abſolui poſſunt: ſed poſt p̄ ſolū papā: ⁊ h̄ intelligūt etiā verū: ſi ecclie nō ſunt cōſecrate ſm Hoſti. Jo. an. ⁊ Mein. boyc. de conſe. eccle. vel al. c. vlt. ubi dicit: quō eodē p̄uilegio gaudet ecclia nō cōſecrata: graui⁹ tñ peccat quō p̄ſecratā violat: ſic ex quōlitate pſone maior iniuria extimat eo. ti. c. cū illoꝝ ſm eos: ſi incendiarij alioꝝ locoꝝ domoꝝ ſeu rerū non ſunt excōicati ſed excōicandi. xxij. q. vlt. c. ſi quō mēbroꝝ: ⁊ c. peſſimā. ut ibi Job. dicit ⁊ Bern. ⁊ Hoſti. dicto. c. cōqueſti. ⁊ quō dicitū eſt de incendiarijs ⁊ effractorib⁹ eccliaſiarū: quō iure ſunt excōicati: intelligūt Ray. Hoff. Hoſti. ⁊ Job. in ſumma etiā de incendiarijs vel effractorib⁹ alioꝝ locoꝝ religioſoꝝ vel vicinoꝝ: vlt eoꝝ qui ſunt in ſpacio p̄uilegiato. xvij. q. iij. c. ſic antiq̄tus. ubi etiā dicit quō maior ecclia per circuitū. lx. paſſus habeat: ⁊ minor vel capella. xxx. hoc tñ maxie verū eſt ſi loci conſuetudo habet quō incendiarij taliū ip̄o iure ſunt excōicati: quō tūc ſeruāda eſt cū conſuetudo ſit optima legū interp̄es: de p̄ſue. c. cū dilect⁹. ſecus ſi nō habet: ut notat Jo. an. i. c. oēs ecclie. xvij. q. iij. ⁊ Hoſti. in ſumma: ſup̄ius tñ dicta nō intelligunt de eo quō incēdit p̄pria domū vel ſegetē: niſi dolo malo h̄ faceret. ſ. ut ſil' aliena bona incēderet. Preterea infra ſpaciū dictoꝝ paſſuū quō d̄z eſſe cimiteriū: nulla dom⁹ niſi tñ clericorū edificarī debet: ut. xij. q. j. c. nulla. ⁊ illa bene gaudet imunitate. xvij. q. iij. c. quiſq; et paſſus eſt mēſura quōꝝ pedū: pes aut ſpaciū. xv. digitoꝝ: ut refert glo. in dicto. c. antiquit⁹. Duodecima excōicatio eſt de hijs qui p̄hibēt ne nūcij ap̄lici terrā ſuā intrare p̄ſumāt. ⁊ ponit in quadā exuagañ. quō incipit: ſup̄ gētes. ⁊ eſt Jo. xxij. ubi p̄fert ſn̄ia excōicatiōis ⁊ interdieti generalis in p̄hibētes nūcios ſedis ap̄lice terras ſuas intrare: quō tñ hmōi abſoluere poteſt ignoro.

De excōicatiōibus quō cōtingūt in inuaſiōe rerū eccliaſticarū ⁊ iuriſdictionū ſpiritualiū ac i electiōib⁹ p̄latoꝝ ſpūaliū: Sermo XX

Non occides Exo.

xx. Viſio de excōicatiōe p̄pter inlectionē man⁹ violentā in pſonā
y. iij.

ecclesiasticā vel religiosam: iam psequēdū est de excōicatione quā q̄s incurrit ppter iniectionē manū violentā in ip̄as res psonarū ecclesiasticarū vel religiosarū. Hic primo queri pōt: an res clerici violēter occupans seu ledēs incurrat excōicationē. Ad hoc r̄ndet Hein. boyc in. c. nup. ij. de sentē. excō. q̄ si tales res clerico nō adherēt tūc nō incurrit sentētā: vt si fieret violētia vel iniuria in veste vl equo quā vel quē nō tenet: sed ē forte iuxta eū fm Inno. r̄ Jo. an. qd̄ pbatur: qz nec incurreret si res ecclesie occuparet sine effractione: que tñ magis est p̄uilegiata vt dicūt doctores in. c. p̄questi. eo. ti. Si hō sunt res clerico adherētes: vt vestis. indumēta: equus cui insidet: nec licet eidē res illas innadere vl accipere de iure p̄pria auctoritate tanq̄ p̄prias: nihilomin⁹ tñ illas accipit violēter clerico sciēte r̄ inuito: vt qz vestes eius tenet vel dilaniat: equū tenet vel interficit aīo iniuriā dicit tūc canonē incidit: si tñ nō infert violentiā sed furto tollit vestē: corrigiā vel bursam: tūc nō incurrit excōicationē: licz Jo. de lig. cōtrariū tenet: nā nulla fit hic p̄sone violētia q̄ nō sentit rem ablatā. In talib⁹ enī voluntas r̄ intentio multū est attendēda: nō enī intēdebat iste violentiam inferre sed furto tollere. Similiter nō faceret aīo iniuriā dicit tūc nō incidit canonē: exempli gr̄a: fugiēs inimicos si eijcit clericū de equo ip̄m ascendens vt sic euadat: qz verisiml̄ al̄s euadere nō potuit nō videt̄ esse excōicatus: qz non fecit diabolo suadēte vel maliciose r̄ inuoluntariose: sed coactus necessitate inuitabilis: licz quidā doctores cōtrariū sentiāt: hui⁹ enī opinionis est P̄. de cen. eccle. q̄ inter ceteras rōnes hanc inducit: q̄ silr̄ in alijs casibus est notāda. Dicit enī: nō credo sapientē aliquē dicturū talē peccare mortaliter: ergo necesse habebit dicere illum nō esse excōicatus: nam cū excōicatio sit eterne mortis damnatio: vt. xj. q. iij. c. nemo sacerdotū. ideo nō debet infligi nisi p̄ mortali. Dicit enī Jo. an. in nouella: q̄ null⁹ incidit in aliquē canonē sine dolo: ar. ff. de adul. l. penul. ff. de siccar. l. j. Idem Johannes de ligna. Deniqz si tales res essent q̄s ei liceret de iure innadere vel accipere p̄pria auctoritate: vt qz cleric⁹ debebat ei censum pro domo quā inhabitabat: r̄ cessauit soluere p̄ trienniu: r̄ sic licitū est illi talē expellere de loco: vt eū de locato. c. p̄pter. et. c. potuit. r̄ in glo. In hoc ḡ casu nō incurrit canonē

clericū repellēdo cū moderamie vel vltimū repellēdo: vt de resti. spol. c. olim. fm Inno. Hosti. r̄ Jo. an. secus tñ esset si cōcessaz domū vel aliquā rem ante t̄pus cōcessiōis finitū abstulisset: quā ante t̄pus finitū tolli nō debuit. Ceterū fm Huil. r̄ Frā. r̄ Jo. an. in summa Asten. r̄ P̄. de censu. eccle. detinēs clericū asportantē res suas vel alienas apud se depositas: vel eas p̄ violētiam auferēs inuito clerico: nō incidit canonem si ea auferat dum est in asportādo anteq̄ ad locū destinatū se recipiat. Secus tñ si faceret ex interuallo postq̄ clericus ad locum destinatū puenerit r̄ p̄fecte possessionē illarū rerū adeptus fuerit: qz nō licet ei ius sibi vsurpare i re sua ex interuallo: hec est igit̄ excōicatio p̄ma q̄ generalis est. Secūda hō excōicatio ponitur in. vj. de elec. vbi dicit̄ ca. generali p̄stitutiōe sancimus. vniuersos r̄ singulos qui regalia custodiā seu guardiā aduocatiōis seu defensiōis titulū in ecclesijs seu monasterijs vel q̄buslibet alijs vjjs locis de nouo vsurpare conātes: bona ecclesiarū monasteriorū aut locorū ip̄orū vacantū occupare p̄sumunt: r̄ q̄ hoc fieri p̄curāt ip̄o facto sunt excōicati. Pro quo sciendū qz regalia sunt ea que vacāte ecclesia rex capit: vt patet in regno francie r̄ anglie: nā illic vocant̄ regalia iura regis i q̄busdā ecclesijs vacātib⁹ cōpetētia q̄b⁹ de p̄lato ordinatis illa p̄cipiūt p̄lati r̄ nō rex: fm Archid. Addit etiā custodiā vel guardiā: quia dicūt se debere custodire ecclesiā vacantē donec de p̄lato fuerit ei p̄uissum: vt in ecclesia parisiē. patet exemplū vbi tales custodes laici r̄ nobiles appellant̄ vice dñi. Addit insup aduocatiōis seu defensionis titulum qd̄ expone fm Barle. ius patronat⁹ qd̄. s. fm diuersas regiones diuersa ius illd̄ sortit̄ vocabula: r̄ addit qz quocūqz nomie censeant̄ vsurpantes de nouo tale ius in dictis ecclesijs vel locis r̄ bona vacantū ecclesiarū vel locorū occupātes excōicati sunt ip̄o iure. Tertia excōicatio ponit̄ in cle. vna de sequest. s. si q̄s. q̄ ferē hōs q̄ seq̄strationē impediūt vel fructus seq̄strandos occupare p̄sumunt. Pro quo sciendū qz bñficiū sequestrat̄ p̄ ordinariū loci vna sentētia i possessorio vel petitorio in curia hō eū q̄ triēnio pacifice nō possedit p̄mulgata: r̄ impediēs vel fruct⁹ seq̄strandos occupās est excōicat⁹: r̄ si est de litigatoribus cadit a iure suo si impedit de facto nō de iure: verūtñ si triēnio cōsumato pa-

cifice possessum est: tunc impedire potest sequere
 stru: de pluribus aut gratia breuitatis superse-
 deo. Quarta excoicatio ponitur in exua-
 gan. Jo. xxij. q. incipit: suscepti. contra eos
 enim qui obseruant ex antiqua consuetudine
 vel nouiter introducta: quod fructus primi vel
 secundi vel alterius anni beneficiorum vacantium
 totaliter applicant defuncto vel fabrice vel
 ecclesijs aut personis habentibus annalia de con-
 suetudine privilegio vel statuto: ita quod quod ta-
 lia beneficia canonice obtinent: et ad quos de
 iure tales fructus spectare deberent nihil in-
 de percipiunt: unde illud inconueniens sequitur quod
 commode nequeunt ad impendendum seruitium
 debitum residere in ecclesijs in quibus beneficiati
 existunt: si taliter applicantes sunt episcopi vel su-
 periores a pontificalibus et ab ingressu eccle-
 sie suspendit: si capitulum: collegium vel uni-
 uersitas interdicto subijcit: si singularis per-
 sona ecclesiastica vel mundana: excoicationis
 sententiam incurrit a qua tamen restitutio facta
 potest per diocesana absolui. Quinta excoica-
 tio ponitur circa electionem pape: et hoc tripli-
 citer. Primo est eos qui cardinalibus inclusis
 in conclauis per electionem summi pontificis fienda
 vel alicui eorum secreta nunciis mittere vel
 scripturam aut cum aliquo eorum secreta loqui
 presumpserint: tales excoicationis sententiam
 incurrunt ipso facto: tamen ordinari homines potest
 absolueri: ut li. vj. de elec. c. ubi periculum.
 Secundo est dominos et officiales ciuitatis in qua
 papa eligitur qui non tenent formam dicti. c. ubi
 periculum. scilicet quod omnia in dicto. c. faciunt inuolabi-
 liter obseruari sine fraude: nec cardinales
 ultra hec artare presumant: et quod super his obser-
 uandum corporaliter iuramentum prestent: unde
 si dicta non obserauerint aut fraudem circa
 ea commiserint: excoicationis sententiam incur-
 runt et efficiuntur infames. Et nota hoc casum in quo
 laicus ante canonis huius potestatem in cleri-
 cu. scilicet. includendi cardinales in conclauis per ele-
 ctione fienda cum certa regula et modo qui ponitur
 in dicto. c. et hoc factum pluries legitur: ut per
 extra de elec. c. licet. in glo. Tertio denique
 est electum in papam non tamen a duabus partibus car-
 dinalium: qui se pro papa ingerit tamen ipse qui habet
 etiam qui eum in papam recipiunt excoicationis sen-
 tentiam incurrunt cum alijs penis qui ponuntur in
 dicto. c. licet. Et nota quod papa eo ipso quod ele-
 ctus est a duabus partibus cardinalium ex ante
 sua papatum recipere potest: et statim huius plenam et
 liberam administrationem: ut patet. xxij. dis.
 in nomine domini. tamen quod hic dicitur decretalis de dua-
 bus partibus aliqui obseruant cardinales: aliqui

non: ut dicto. c. licet. in glo. et possunt facere
 hoc: cum necessitas est in causa que legem non habet:
 ut de consue. c. quanto. etiam ad hoc habent car-
 dinales specialia statuta: si tamen nullatenus
 due partes consentiunt tunc brachium seculare se-
 des imponere: ut in glo. dicti. c. licet. Sexta
 excoicatio fertur generaliter per omnes libera
 electionem impediens qui ponitur in. vj. de ele.
 ubi dicitur. c. sciant cuncti qui clericos aut quoslibet
 alias personas ecclesiasticas ad quos in aliis
 ecclesijs: monasterijs: aut alijs pijs lo-
 cis spectat electio: pro eo quod rogati seu alij
 inducti eum per quo rogabantur vel inducebantur
 eligere noluerint vel sanguineos eorum
 aut ipsas ecclesias: monasteria seu loca cetera
 beneficij seu alijs bonis suis. scilicet. temporalibus
 per se vel per alios spoliando aut alij iniuste per-
 sequendo grauare presumpserint: seipso facto
 excoicationis sententia innodatos: hec ibi.
 Pro quo nota quod secundum Jo. mo. per personas ec-
 clesiasticas intelliguntur templarij: hospita-
 larij et similes conuersi: qui licet non sunt clerici: tamen
 sunt ecclesiastice persone: ut. xvij. q. iij. quisquis.
 unde archid. exemplificat etiam de laicis con-
 uersis qui de consuetudine: licet non de iure pos-
 sunt electionibus interesse. c. ti. et li. in. c. ex
 eo. Nota preterea quod hic est casus specialis: in
 quo laicum cognatum electorum offendens vel percu-
 tiens excoicatur et ipso iure: et secundum Jo. an. con-
 sanguinitas ista extenditur usque ad septimum
 gradum: in hoc casu: quod usque ad illum gradum fit
 successio: ut notatur in glo. j. de appel. in. c.
 postremo. sed non includit affines secundum Jo.
 an. in nouella: quod de eis hic non fit mentio et
 constitutio penalis est: sicut et mandatum est ex-
 coicatur: ut tenet Bar. Tr. et Jo. an. licet Jo.
 mo. non teneat. Ceterum hic pena locum habet in
 presentatis patrono: si clericus vel persona eccle-
 siastica secus tamen si laicus est: hoc tenet Jo.
 an. Bar. Archid. et plures alij: verumtamen
 episcopus ab eadem absolueri potest. Septima
 excoicatio fulminat per episcopos qui se ingerunt
 ad curam alterius diocesis. et ponitur ex de offi. or.
 in. c. quoniam in plerisque. ubi subditur. h. phibemur
 aut omnino ne vna eademque ciuitas sine diocesis.
 diuersos pontifices habeat: tanquam vnum cor-
 pus diuersa capita quasi monstrum: nisi eo
 modo qui ponitur ibidem: et ea causa sequitur
 unde si quis aliter se ingesserit excoicationis
 nouerit se mucrone percussum etc. Octaua
 excoicatio ponitur li. vj. de elec. in. c. funda-
 menta. et est localis: ubi dicitur quod excomuni-
 cati sunt nominantes: eligentes vel assumptes
 sicut nominati electi vel assumpti: sicut et eis

odiētes auxiliū: cōsiliū vel fauorē dantes: et loquit̄ de eligēdo vel assumendo aliquē in senatozē et rectozem vrbis romane vltra annū et absq; licentia sedis aplice specialis: put in textu declarat: nec pōt absolui nisi p romanū pontificē. Nonā excōicatio est extra eū qui vacat. impio romano imperiū inuasit: et ponit̄ in exuagā. Jo. xxij. que incipit: si fratru. vbi dicit̄: q; si q; imperio vacat. virtute cuiuscūq; cōmissiōis impatore mortuo sibi forte quocūq; colore que sito imperiū siue iurisdictionē eius inuasit: nisi de licētia romani pontificis et omis ei obedētes cōsiliū: auxiliū vel fauorē prestantes sunt excōicati et terra loca vel vniuersitates eisdē subiecta sūt interdicto supposita: vnde li. vj. de sen. et re iudi. in. c. ad aplice: circa finē. excōicant̄ q; Friderico deposito tanq; impatori vel regi cōsiliū auxiliū vel fauorē pstitierint: papa tñ absolutio nē nō reseruat. Decima excōicatio ponit̄ in quadā exuagā. Jo. xxij. quam glosauit Benzēl. et incipit: dierū. vbi dicit̄ q; si q; i puicia de marchia anchonithana romane ecclesie subiecta: rectorē vel aliū ministrū siue officialem a sede aplice sibi deputatū occiderit: inuasit vel male tarctauerit: excōicatus est ipso facto: et pape reseruat̄ absolutio. Undecima excōicatio cōmittit̄ in litteris aplicis: et hoc tripliciter. Primo i eisdē indebite impetrādis: nā in quadam extrauagā. que incipit: excōicamus et anathematizam⁹. de qua etiā facit mentionē Jo. an. de simonia in. c. cū essent. ibi excōicat omis vtriusq; sexus qui faciūt vel recipiūt pmissionē vel pecuniā aut donationē vel vtilitatē quacūq; p grā vel iusticia cōsequēda a sede apostolica p se vel p alio in causis vel iudicijs: aut als per litteras apostolicas et quibuscūq; modis apud sedē apostolicā obtinenda: similiter eos excōmunicat q; exciderint nec i triduo manifestauerit pape vel alicui p quē ad papā fideliter referat: et scienter vtētes talib⁹ lris vel gratijs cū pmissis excōicat: reseruās sibi ipsi de omnib⁹ absolutio nē: eandē extrauagā. allegat Jo. an. in lectura sup decre. nemo. de simonia: et est Bonifacij pape sili auctor in directorio iuris. Item An. de butrio et dicit eā durare: vñ licet quidā dicant eam reuocatā tamē cōtrariū tutius est tenendū: nō tamē hec excōicatio extēdit ad illū q; misit quēdā ad curiā ad sollicitandū p quadā sua pmoctiōe: cui tñ pstituit de sa

larlo: q; hoc non est simonia: vt no. Fran. de eta. et qua. c. tuā. Secūdo vñ in litteris aplicis impugnādis: vñ in exuagā. Bñ. dicti. xj. que incipit: q; nōnulli: ibi subdit̄ q; quicūq; impugnat lras electi in papā: aut etiā anteq; coronet: cū p ipam electionē canonice factā ius papatus sit acq̄sitū: et ex ipa electione canonica sit cōfirmatus ac exercere possit officiū suū ante coronationē: vt patet. xxij. dist. c. in nomine dñi. talis ipso facto ē excōicatus. Tertio deniq; in lris aplicis falsificādis: nā ex de crimi. falsi. c. ad falsarioz. subdit̄: Hos omis falsarios nostraz lraz q; p se vel alios vitium falsitatis exercent cū defensorib⁹ et fautoribus suis anathematis vinculo decreuimus innodatos et. Insup et clerici officijs et bñficijs sunt priuati: suntq; degradandi et curie seculari tradendi ac puniēdi: prout patet in textu: et addit Hosti. in summa: q; hodie pceptū est vt in lris dñi pape nec in magno nec in modico q; audeat manū apponere: litterā vnicā vñ punctū vnicū corrigēdo: vel etiā fm Ricb. in. liij. di. viij. litterā caducā reformādo: exceptis officialibus quib⁹ hoc cōmissum est: alioqn manū apponēs ex canone lato in curia ipso facto sententiā excōicationis incurrit q; p aliquē citra sedē apostolicā relaxari nō pōt. Idē Hosti. tñ fm Ricb. vbi s. secus esset in lris quoz efficacia iam expirauit: nec intenderet eis vti. nec etiā possent alicui eē vtilēs. Preterea de cri. falsi. c. dura. subdit̄: Inhibemus ne q; apud sedē aplice lras nostras nisi a nobis vel de manib⁹ eozū recipiāt q; de mādato nro ad illud sunt officiū deputati: psonē vñ solēnes p nunciū recipere possunt de manib⁹ p̄dictoz. Item fm glo. Berni. ibidē hoc possunt etiā alie psonē: sicut indifferēter quilibet hodie p nunciū impetret lras dūmodo tñ de manibus pape vel ad hoc p eum deputati recipiant̄ als enī false essent: et recipiēti imponit̄ ipso iure excōmunicatio tā clerico q; laico: fm p̄de. de anch. licet textus prima facie tñ de laico videat̄ intelligi. Ceterz diuersi modi falsificandi litteras papales ponunt̄. eoti. c. licet. Deniq; in dicto. c. ad falsarioz: dicit Inno. liij. qui litteris vti voluerit eas primo diligenter examinent: quoniā si falsis litteris se vsos dixerint ignorāter eozū sera penitētia euitare nequibit penas inferius annotatas et. Pro quo nota fm Hosti. q; si simplex ignoranter vti talibus

litteris falsis non excusat: quia per alios i-
quirere debuit. Idem archid. Si tñ falsitas
erat ita latens q̄ de facili non poterat percipi
in apto: tunc si p se et alios adhibuit diligē-
tiam quā potuit et nihil pcepit excusata est:
quia tunc censet ignorātia iusta scōz. De.
de ancho. In sup. e. ti. i. c. dura. dicit q̄ si q̄s
falsas lras se habere cognoscit infra. xx.
dies aut destruat aut resignet si penā excō-
municatiōis euadere voluerit: alioqn ca-
nonē incidit: sed hoc intelligit hosti. quā-
do lre false aliq̄ casu ad eū puenerūt. Ab-
solutio vero dictarū excōmunicatiōnū citra sedē
aplicā impēdi nō pōt: vt patet e. ti. c. dura.

Duodecima excōmunicatio ponit̄ in extraua-
gani. Job. xxij. q̄ incipit. Impellit nos: vbi
dicit. Si q̄s lras vlt̄ sigillū cardinal̄ falsa-
uerit vlt̄ ab alijs falsatis scient̄ vsus fuerit
ip̄o facto est excōmunicat̄. Est et̄ alia extraua-
gans. Job. xxij. glossata p̄ Benzeli. q̄ incipit
p̄dicens quasi ex adipe: vbi excōmunicat̄ mone-
tam falsā in regno frācie fabricātes et̄ sciē-
ter portātes vt alios decipiāt q̄s papa sol̄
absoluere pōt: s̄ videt̄ esse localis tñ q̄ ad
regnū frācie. Deniq̄ in p̄cessu annuali qui
fit annuatim in curia in cena dñi et̄ marti-
ni pape sic incipiēs: excōmunicat̄ et̄ anathema-
tizat̄: vbi excōmunicat̄ oēs hereticos q̄cunq̄
nomie cēseāt ac eorū fautores: receptores:
defensores. Itē oēs q̄ i terris suis noua pe-
dagia ip̄onūt. Itē oēs falsarios lraz apli-
carū vel aliorū de mādato tñ dñi pape dātī
vlt̄ cuiuscūq̄ tenoris fuerint. Similit̄ pira-
tas et̄ arma aliaq̄ phibita sarracenis defe-
rentes: sic oēs ip̄ediētes seu inuadentes vl-
ctualia vel alia ad vsū rōe ecclie nēria ad-
ducētes et̄ etiā q̄ tales defendūt: oēs et̄ au-
toritate nō debita capiētes: detinētes: spo-
liātes: ex p̄posito verberātes seu eadē mā-
dātes illos q̄ ad sedē aplicā veniūt: morā-
tur vel inde recedūt. Itē q̄ verberāt: spoli-
ant aut talia mādāt fieri in eos q̄ p̄ defen-
siōe causarū suarū hñt recursū ad sedē apli-
cam: aut in p̄secutores: p̄curatores: nego-
tiorūq̄ gestores: promotores: aduocatos:
auditores: indices et̄ iures. Itē capiētes: de-
tinētes: dep̄dātes seu vulnerātes rompe-
tas vrbē cā deuotiōis et̄ peregrinatiōis ac-
cedentes: in ea morātes et̄ inde recedētes:
auxiliū vlt̄ fauorē dantes. Itē qui hostilit̄
inuadūt romā aut regna cecille et̄. oēs vel
quascunq̄ terras aut loca vel iura ad Ro-
manā ecclesiā p̄tinētia: consiliū: auxiliū vlt̄
fauorē dantes: p̄dicti non debēt absolut̄ ci-

tra sedē aplicā: nisi in mortis articulo: et̄ nisi
si satisfactiōne vlt̄ cautio nē sufficientē p̄sti-
terint de stando mādatis sancte mris ecclie:
alioqn tales absoluētes ip̄o facto excō-
municatiōis et̄ anathematis sentētias inci-
dūt: suspēsi ab officijs p̄dicatiōis: amminis-
tratiōis sacramētorū: audiēdi p̄fessiones et̄.
Ad laudē dei.

De excōmunicatiōe eorū q̄ fidem ca-
tholicam impugnāt directe vlt̄ in-
directe et̄ eorum receptores: fauto-
res et̄.

Sermo XXI

Non occides Exod. xx.
De p̄ceptiū

nam p̄nti s̄mone p̄sequēdū eē re-
oz de his qui directe vlt̄ indirecte
ip̄ugnātes fidē catholicā sentētiam canonis
incidūt. Primo igit̄ canonē incidūt de-
mones inuocātes: nā in quadam extraua-
gani. Job. xxij. q̄ incipit: sup̄ ip̄ius specula:
subdit̄ q̄ si q̄s demones inuocauerit vlt̄ eo-
rū auxiliū postulauerit aut fedus et̄ pacta
cū eis fecerit: aut eos adorauerit: aut i eo-
rū nomine imagines: annulos: speculū siue
rem aliā magice ad ip̄os demones obligā-
dos p̄stituerit: aut rīsa ab eis petierit: ex-
cōmunicatus est ip̄o facto: q̄s tñ absoluit
huiusmodi penit̄ ignoro: q̄ nō exprimitur
ibidē: vnde et̄ vtētes arte notoria q̄ als di-
cit̄ ars salomonis p̄ hāc extrauagani. sunt
excōmunicati: de qua arte latius videbit̄ in p̄-
cepto septimo sermone. xxj. Secūdo ca-
nonē incidūt sarracēis p̄tra christianos au-
xiliū p̄stantes: vnde extra de iudeis. c. sar-
racenis. c. ita quorundā. c. ad liberanduz.
c. significauit. c. q̄ olim. p̄nūcianē excōmū-
cati q̄ sarracēis p̄tra christianū pplm: arma:
ferrū: ligamina galearū deferūt: galeas vlt̄
naues vendūt: aut in piraticis sarraceno-
rū nauibus curā vlt̄ gubernatiōne exercēt
vlt̄ machinis aut quibuslibz alijs aliq̄d eis
consiliū vel auxiliū impendūt in dispēdiū
terre sancte: aut etiā qui p̄ nuncios merci-
monia phibita deferūt: et̄ licet dicat glosa
scda in dicto. c. q̄ olim. q̄ ep̄i possunt t̄les
absoluere obseruata forma penitētie q̄ ibi-
dem exprimit̄ in textu: tñ hoc nūc locū nō
habet: quia dicūt Job. an. et̄ De. de anch.
super eo. c. q̄ hodie papa temporibus quibz
p̄cessionēs generales facere solet ter
in anno tales excōmunicat: et̄ sic a tali sen-

tentia papa sol^o absoluit: et dicta pena etiã extenditur ad illos qui quecunq; alia mercimonia ad eos portant vel mittunt durãte guerra inf^r christianos et eos. Insuper Nicola. iij. in extrauagani. q̄ incipit Olim statuit. et innouat in generali q̄ nullus ferrum: arma: equos: ligamina: victualia vl̄ q̄cunq; alia mercimonia in alexãdria vl̄ alia loca sarracenoꝝ terre egypti deferre vl̄ mittere seu de portibus suis vt eis deferant extrahere vel extrahi pmittere aut eis pfiliũ fauorẽ vl̄ auxiliũ p̄stare p̄sumat: alioquin ip̄o facto sũt excõicati Et similis statuit de omnibus terris soldano subiectis nec ab solui possunt nisi tantuz de bonis p̄p̄ijs in subsidium terre sancte p̄uertendis exposuerint q̄tuor ad ptes p̄dictas detulerint aut miserint aut deferri vel de ipsoꝝ portibus deferendũ eis extrahi pmiserint: et hec extrauagã est innouata p̄ bonifac. sextuz: post ac p̄ clemẽ. quintũ: q̄ etiã absolutionẽ reseruauit p̄ter q̄ in mortis articulo: vt patet in extrauagani. q̄ incipit: multa mētis. Veneti tñ sup̄ h̄ habet priuilegiũ a Martio q̄n̄to q̄tũ ad mercimonia et victualia p̄ plures annos nõ aut quo ad arma et ligamina: tñ t̄pus illud eis indultũ credit̄ iaz p̄ annos aliquot exspirasse. Ceterũ in quadã extrauaganti q̄ incipit. Copiosus: fert̄ snia contra portãtes arma et alia phibita subsidia sarracenis regni Granate et dantes eis auxiliũ vl̄ fauorẽ. Tertio canonẽ incidũt innitẽtes alienatiõib⁹ factis a scismatis: vt patet c̄. e. ti. c. j. vñ licet Hostien. dicat q̄ iste casus est localis q̄tenus excõicat ip̄o iure als requirit̄ snia. xliij. di. c. i. noie: tñ Frã. de zab. intelligit verbũ h̄. Si q̄s aut̄ h̄ire p̄sumpserit excõicatiõĩ se nouerit subiectuz: Qd̄ ponit̄ in dicto ca. j. de h̄ueniẽtib⁹ i futurũ: post t̄pus. s. illi⁹ c. s. de h̄is q̄ restitit̄ sent et voluissent obfuarẽ alienationes factas p̄ illos. Pro quo no. fm̄ Bay. q̄ differentia est inf^r scisma et heresim: sicut inf^r dispositionẽ et habitũ. Itã p̄mo dicit̄ scisma sed cũ post p̄tinaciẽ inhesit sue secte asserẽt nõ esse obediẽdũ ecclie romãe est heresim: qz peccat in illũ articulũ: sanctã ecclesiam. catholicã: ois igif heretic⁹ est scismaticus et nõ ecõuerso. Idẽ Hof. Preterea tã hereticus ep̄us q̄ scismaticus non põt absolue re nec excõicare nec indulgẽtias facere aut aliquid hmõĩ fm̄ Tho. Et ratio est: qz talis potestas est iurisdictional̄ q̄ ex simplicĩ hominis iniũctiõẽ p̄fert: et ideo nõ immobilit̄

eis adheret: ar. vij. q. jc. nouatianus. in fi. verũtamẽ quo ad iurisdictionẽ sp̄ualẽ scis maticus benefacit: puta chryfina p̄ficat: altare benedicat et p̄secrat et. vñ Hein. boyc. extra de scismaticis in. c. qd̄ ap. dicit: q̄ q̄ ad characterẽ et susceptionẽ characteris valẽt facta ab hereticis et scismaticis: qz a talib⁹ ordinati in forma ecclie characterẽ recipiunt. xxxij. di. s. verũ. et. c. ad hec. Idẽ Hof. in sum. Anno. et Hosti. Et recipit sic ordinatus executionẽ ordinis habitu: licet non actu nisi cũ eo fuerit disp̄satũ: sicut etiam homicida dat et recipit executionẽ ordinis habitu nõ actu p̄pter irregularitatẽ: vt de t̄po. or. c. fi. Quarto canonẽ incidũt oes heretici q̄buscũq; noib⁹ cẽseant: vt. e. ti. c. excõicam⁹: vñ siue q̄s veterẽ siue nouã heresim sequit̄ excõicat⁹ est licet sit occult⁹. Occultus dico rerũ pluriũ et nõ rex actus exterior: Dicit̄ em̄ De. de palu. in. iij. q̄ p̄ solo actu interiori q̄ tñ solo q̄s p̄fectus hereticus est nõ icurrit̄ excõicatiõ. Sed si aliquo actu exteriori manifestat delictũ suuz q̄tũcunq; occultũ tunc icurrit. Idẽ tenet glo. in cle. j. de here. et fm̄ De. ad rationẽ heretici duo p̄currũt: vnũ est heresis initium. s. in rõne: alter in voluntate qd̄ est heresis cõplimẽtũ: vt qz p̄tinaciẽ a fide deniat: et veritate quã tñ determinauit ecclia: et talis p̄p̄ie dicit̄ hereticus. Concordat Tho. in iij. s. qui incidit in heresim iã damnataz vl̄ errat de nouo in articulis fidei aut fingit vl̄ sequit̄ nouã sectã. Itẽ q̄ nõ tenet q̄tuor p̄cilia generalia: et q̄ nõ recipit epistolas decretales nec canonẽ ecclie catholice nec determinationẽ eiusdẽ: exempli gratia fm̄ De. de ancho. sup̄ cle. de vsuris ex graui. Actus feneratorij non sapit heresim: nec p̄tinet ad inquisitionẽ: et tñ asserere p̄tinaciẽ hoc non eẽ peccatũ est hereticum: qz p̄tra determinationẽ ecclie: vt exp̄sse p̄tz in clemen. de vsu. ex grãdi. i. fi. et sic intelligẽdũ est de alijs falsis assertiõib⁹ p̄tra id qd̄ determinauit ecclia: vñ q̄ teneret vl̄ p̄dicaret p̄tinaciẽ q̄ laici nõ tenent soluere decimas sacerdotib⁹: nec dare oblationes: nec eis p̄fiteri: sed q̄ peccat ea faciẽdo: cũ oes clerici sint mali: et suo demerito ab ecclesia remouendi: talia vtioz essent heretica: et cõtra talẽ p̄cedi posset tanq̄ p̄tra hereticum Pau. em̄ dicit: q̄ hereticus est nõ solũ qui male s̄tit et docet de fidei articulis et sacramentis ecclie: sed etiã q̄ falsam et extortaz expositionẽ ponit in scripturis diuinis cõ

tra id qđ ecclia tenet. Et notant addit̄ i bi
cta de. ex grandi. ptinacif: qz si in ioco vel
ex lubricitate lingue hoc diceret hereticus
nō esset: sicut est. xxij. q. ij. c. qđ ait. Dubius
etiā in fide dicit̄ hereticus: vt e. ti. c. du
buis. et in glo. qđ tñ fm Ant. de bu. sane i
telligendū est cū illa dubietas h̄ annexa
anīmi ptinaciā cū p̄sensu et deliberationē
et placentiā: h̄ em̄ inducit heresim circa ar
ticulos fidei. Similit̄ excōicationi subia
cent oēs eis quo quo mō adherētes: vt eo.
ti. c. excōicamus: et de sen. ex. c. nouerit: et
p̄mo credētes. i. fm Job. An. in nouel. qđ
dicūt se credere erroribus ip̄oz: vl̄ fm zan
chi. qui verbis vl̄ factis ostendūt se crede
re errorib⁹ hereticoz: facientes sc̄z id in qđ
exp̄mif crudelitas error: vt qz trāsīt plus
q̄ semel ad eoz p̄dicatiōes: exhibet eis re
uerentiā fm suos mores: recipit ab eis cō
solationē: cōmunionē: man⁹ ipositionē vel
similia qđ pertinet ad ritū eoz qđ libros eoz
suscipiūt: legūt: nec statim destruūt vl̄ su
perioribus tradūt. Et generalit̄ quicunqz
sequunt̄ facta eoz dicūt credētes: qđ intel
lige de factis que ptinet ad ritū error: al̄s
nō. Secūdo receptores: qđ sc̄z scientes eos
tales esse recipiūt ad hospitia: vt in. c. fell
cis. de penis: lex tñ illū p̄rie receptorem
vocat: qđ receptat et celat vt celatus manus
iudicis euadat: vt. ff. de receptorib⁹: l. e. j.
et. ij. ff. de offi. p̄sidis. l. cōgruit. Mā qđ tales
animo simplici reciperet hospitio tpe neces
sitatis nō videt̄ incidere canonē. Tertio
defensores tā error q̄ p̄sonaz: sed qđ defē
dit errores dānabilior est: qz nō solū hereti
cus sed etiā heresiarcha cēsendus ē: vt. xx
liij. q. iij. c. qđ alioz. Defensores aut̄ p̄sona
rū sunt: qđ viribus vl̄ potētia resistūt ne ad
manus iudicis veniāt puniendi. xxj. q. j. p
totū: sicut p̄ncipes et potētes. Itē defen
sores sunt superiores qui tales nō corrigunt
sed sub eis securi⁹ in sua malitia pseuerāt.

Quarto fautores eoz: vtpote superiores
qđ tales ab ecclia p̄dēnatos de terra sua nō
eiciūt: nec etiā puniūt put debēt. ij. q. vij.
c. negligere: vnde tales ex sola omissione
dicunt̄ fautores: p̄uate tñ p̄sone in h̄ casu
si non capiunt vel detinēt fautores dici nō
possunt: quia ad eos hoc non pertinet nisi
requisiti iurassent eos tenere vel iudicare
nec faciunt. Adhuc autē dupliciter quis
fauet heretico. P̄mo quidē verbo: vt cū
quis eū excusat: nō ex lingue lubrico: nec
per iocum: sed in conuenticulis vel inter

laicos dicendo isti non sunt tales quales
dicuntur nec negant ista vel illa. Et genē
raliter scđm P̄. de ancho. quando cunqz
pronocat verbis plebē ad hereticorū amo
rem et fidem euacuat: fauere dicitur. ar. ij.
q. j. c. si. Similiter defendens colorate di
citur fauere: vt. xj. q. iij. c. ita corporis. Se
cus si per lubricum lingue: naz maxime in
talibus ad mentē dicentiū recurrēduz est:
vt. xj. q. iij. c. inter verba. Secūdo vero fa
cto: vnde qui facto fauet probatione non
eget: in eo puta si tali procurat alimoniaz:
vel si ea subministrat p̄ que liberet et simi
lia. Et idē est in eo qđ talē p̄cibus liberat.

Quinto sepeliēs aliquē p̄dictoz ecclia: **B**
stica sepultura excōicat⁹ ē: vt patet. c. q̄cun
qz de here. li. vj. Debēt em̄ tallū corpora eē
cimiteriū sepeliri in signū p̄petue dānatio
nis. Et licet predicti absoluti possūt ab ex
cōmunicatiōe q̄tū ad sniam iuris a dioce
sano: nō tñ q̄tū ad sentētiā viue vocis qua
papa ter in āno illos excōmunicat viue vo
cis oraculo: et in processu annuali: de quo
dictū est in fine sermonis p̄cedentis: ab il
la nanqz nullus inferior papa potest absol
uere: vt de ma. et obe. c. cū inferior. Qui
to canonē incidunt assisini. P̄mo quo no
tandū qđ assisini fuerunt et adhuc sunt for
te qđā infideles: qđ ex quibusdā falsis opi
nionibus quibus enutriti fuerūt: defacili
mittebant̄ ad occidendū quēcunqz christi
anum: non curantes si ipsi ob hoc occiden
di essent: contra quoz pestem Inno. iij.
de homi. c. pro humani. li. vj. statuit qđ qui
cunqz princeps: prelatus aliaqz persona ec
clesiastica vel secularis aliquē christianuz
per assisinos interfici fecerit vel manda
uerit q̄qz mors non fuit subsecuta: et qđ as
sissinos acceptauerint vel defenderint vl̄
occultauerint: nō solū excōmunicatiōis
vel depositionis incurrunt sententias ip̄o
facto: sed sunt etiam cum omnibus bonis
suis omnibus christiāis expositi et p̄petuo
diffidati: ita qđ postqz aliquod ex predictis
p̄babilibus constiterit documētis: nulla
alia excōmunicatiōis: depositiōis seu dif
fidationis sentētia requirat̄: sed b̄nficia ta
liū p̄ illos ad quos collatio ptinet alijs li
bere conferantur. P̄mo quo notandum
qđ hoc genus hominum est pessimum: et qz
de istis simpliciter exprimit textus ad ali
os homicidas non extenditur qđ isto. ca.
continetur in his penis. Mā dās etiā hāc
penā incidit: licet effectus nō sequitur sec⁹ tū

si mandaret occidi iudeum vel paganum. Similiter et assissinos receptas scilicet patenter ut differat a sequenti quod est occultauerit et isti receptores tanquam aggressores tenentur. **C.** de his qui latro. occulta. l. ij. arch. papa tamen sibi non reseruauit absolutionem huius excoicacionis vigore decretalis huius. Verumtamen in quodam reputant heretici continentur etiam in processu qui fit a papa in cena domini: de quo patet scriptura. et sic ab eodem duntaxat absoluendi. Sexto canonem incidunt expoliatores romipetas: de quibus. **xxliij. q. iij.** Si quis romipetas: excoicantur enim illi et etiam alij qui spoliatur eum ad curiam vel redeunt per causas agendis in curia per processum annuale curie romane. Et addit extra de rap. c. excoicacioni subdantur qui romanos aut alios christianos per negociatione aut alijs honestis causis nauigio vectos aut capere aut suis rebus spoliare presumunt. Supra quo dicit Hosti. quod est canon late sententie: et addit quod pirate ter in anno solenniter excoicantur a papa: et sic absolutio seruatur eidem. Sequitur textus. Illi etiam qui christianos naufragium patientes quibus per regulam fidei auxilio esse tenentur: danna cupiditate spoliatur rebus suis: nisi reddiderint ablata excoimunicationi se nouerint subiacere: ita tamen quod precedat ammonitio: ut dicit glo. vbi si post ammonitionem ablata non restituant statim sunt excoicati: secus si restituant. Concordat **Idem. de anch.** Quia igitur tales non restituentes excoicacionem incurrant: requiritur ammonitio saltem vna per oibus: ut de sen. ex. c. sacro. Secus tamen esset de talibus nauigijs qui piraticam exercent tyrannidem vel inimica sunt nomini christiano vel principi: **C.** de fur. aut. nauigia: nam paria delicta mutua compensatione tolerantur. Unde generaliter quicquid accipitur ex naufragio predictorum siue de nauis siue maris siue de litore restituendum est. **ff. e. l.** si quis ex naufragio: alio nulla consuetudine statuto vel precepto quis excusat: quia furtum committitur: **ff. de acquil. re. do. l.** quare. in fi. **C.** de fur. l. in eum: quatenus per leges si petatur infra annum denariis ad restituendum quadruplum: sed post annum in simplicium ut in dictis le. Hic est incidentally addi potest quod accedentes ad sepulchrum domini causa deuotionis sine licentia pane sunt excoicati: et eorum absolutio pape vel summo penitentionario refuat: ut habetur in processu annuali romane curie: et reperitur in li. penitentionarie summi penitentionarii. Septimo canonem incidunt omnes matrimonium contrahentes in gradibus consanguinitatis

et affinitatis constitutione canonica in dictis et hoc scienter: quia sciebant gradum propinquitatis: vel non ignorabant ignorantiam probabiliter affectata: et si aliter solus sciebat solus ligatur. Similiter contrahentes cum monialibus: et religiosi: clerici in sacris ordinibus constituti: ac moniales matrimonia contrahentes: ut patet in cle. vna de consan. et affini. Pro quo nota quod in sex casibus expressis constitutio tamen locum habet et eius pena. Quia propter si quis contrahit cum huiusmodi maritum vel cum iudea vel cum pagana: vel cum cognata spiritualiter vel legaliter vel contra impedimentum iusticie publice honestatis: licet matrimonia non teneant tamen non est locus huic pene qui in illis casibus vel similibus non est expressa. Similiter in dictis sex casibus non est locus huic pene si licite contrahunt. scilicet per dispensationem pape: quia cum cessat culpa cessat et pena: de consan. c. ij. Hinc ut dictum est ignorantia facti non iuris excusat: ignorantia dico probabilis non affectata: quod si post contractum matrimonium precipit unum casum de sex predictis: non tamen mulctatur hac sententia: quia hec constitutio non punit cohabitationem vel incestum sed contractum licet grauius peccet tale cognoscendo. Preterea si per pape dispensationem impedimentum quod erat ipe contracti matrimonij remouetur: tunc si tollit impedimentum etiam qui ad penam perterita: non est de illis alia absolutio necessaria: secus tamen si facit tamen valere matrimonium. Et ex quo dictum est de monialibus etiam intelligitur de sororibus eo quod in iure pronuntiat per eum de: licet alicubi eas locutio vulgaris distinguit dummodo tamen sint religiose. Et dicuntur hic religiosi vel religiose: qui vel qui profitentur expresse vel tacite religionem aliquam approbatam: ut in. c. vno de voto. li. vj. Quod est intelligitur glo. si professio illa tacita vel expressa non obligaret illi religioni: sed religioni tamen in genere: ut de regula. c. non solum: et. c. sequenti li. vj. Idem laud. **Idem. regem.** Denique sacri ordines intelliguntur hic subdiaconatus diaconatus: et. s. Sed contrahentes cum huiusmodi sponsalia non ligantur hac pena nisi post consummauerit per carnalem copulam: quia tunc contra iusse iudicatur. Et nota quod glo. penul. dicit quod predicti ab episcopo possunt absolui premissa satisfactione. Similiter fit in manifesta offensa: nisi si post excoimunicationem tale incurrisset irregularitatem: aqua solus papa dispensaret ut infra patebit: unde dicit paulus quod in recognitione erroris se separantes: debent ab inuicem se abiurare: ut qui cle. vel vo. c. ij. sicut etiam fit in reconciliacione separatorum

vnde forma iuramenti separationis ponit^r.
xxxv. q. vj. c. Ab isto die in antea tu p nul
lū ingeniū te sociab huic cōsanguinee: nec
in coniugio: nec in adulterio: nec cum illa
ad vnā mēsam māducabis aut bibes: aut
sub vno tecto manebis nisi in ecclia: aut in
alio publico loco: vbi nulla mala suspicio
posset esse: vt vbi corā testibus idoneis p
certa necessitate parit colloq̄mini: nec ali
am cōiugē accipias nisi forte post actā pe
nitentia tibi licentia data fuerit ab episco
po tuo aut ab eodē misso sic te deus adiu
uet. hec ibi. Nec debet q̄s occasione san
guinitatis vxorē dimittere et aliā ducere:
si cā p̄mo legitime pbata fuerit: vt ibidez
c. se. Proinde receptur^r vxorē quā iniuste
dimisit h̄ mō iurabit: vt patz ibidē Ab isto
die i antea istā cōiugē. It. quā iniuste dimi
seras ita tenebis sicut marit^r suā cōiugem
debet habere in dilectiōe et debita discipli
na: nec eā p vllū ingeniū malū sepabis: nec
ea viuēte alias accipies: sic te de^r adiuuet.
hoc ibi. Ad laudē dei.

De diuersis excōmunicatiōib⁹
q̄s incurrūt diuersimode p̄ticipan
tes cū excōicat^r: Ser. XXII

Non occides. Exo. xx.

Non occides. Exo. xx. Cōgrue
satis post p̄dicta vidēdū est de ex
cōicatiōib⁹ q̄s incidūt diuersi p
ticipātes illicite cū excōicatis. Prima nā
q̄s sentētia ponit^r extra de sen. ex. vbi dicit
clemēs. iij. c. significauit clericos q̄ sciēnt
et spōte p̄ticipauerint excōicatis a nobis: et
īpos in officijs receperint diuinis eadē se
tentia excōicatiōis cū ipsis nō dubitamus
inuoluī: q̄s etiā p b̄ficiō absolutiōis ha
bēdo ad nos volum⁹ cū l̄ra tuax insinua
tione remitti. Ad cui⁹ euidentia sciēduz
q̄ circa expositionē huius decretalis ē tri
plex opinio solennis. Prima Hosti. q̄ etiā
ponit^r in summa p̄fes. scz q̄ ista est vna no
ua excōmunicatiōis species ad quā incur
rendā q̄nq̄ requirunt: ita q̄ vno deficien
te nō icurrūt maiorē excōicationē: eo q̄ ex
cōmunicatio p̄sens deniat a cōibus regul
iuris: quā etiā opinione seq̄tur Job. an.
Et ista quinq̄ tāgunē hic in textu. Primo
q̄ cōmunicāis cū excōmunicatis sit cleric⁹
et ergo laicus excluditur. Secūdo q̄ scien
ter cōmunicet: et ideo ignorātia pbabilis
facti nō iure excusat. Tertio q̄ sponte p̄tici
pet: et dicit Hof. hic excludi coactionē ab

solutā nō cōditionalē. Quarto q̄ cōmuni
cet in diuinis officijs: etiā in horis canoni
cis extra eccliaz legēdis fm Hof. Quinto
q̄ cōmunicet cū nomiatim excōmunicatis
a papa: et hoc in diuinis: et sic excōicat^r per
canonē nō dicit^r excōmunicatus a papa i
mediate: sed oportet q̄ ab eodē excōicet^r p
sētētia viue vocis fm Job. cald. p̄p̄ stri
ctā interpretationē: miti⁹ em agit cū lege q̄
cū ministro legis. Secūda opinio est Pe.
de Anch. q̄ dicit: q̄ q̄ cōicat cū excōicato a
papa spōte et sciēter et in diuis est excōica
tus eadē sentētia. Et istū dic̄ vex esse intel
lectū hui⁹ decre: et idē videt^r dicere Huil.
Spe. et Hof. Tertia ē Tan. s. q̄ q̄ p̄ticipant
cū excōicatis a papa eodē crimie p̄p̄ q̄ il
le est excōicat^r eadē sentētia ligant^r: et sic p
papā sunt absoluendi: quaz opinione glo.
veriorē credit. Inno. et dic̄ sic itelligi pos
se. Similit^r Job. an. et Job. de lig. dicūt q̄
videt^r adherendū huic vltiē opinioi. Pri
ma tñ opinio magis p̄sonat textui. Secun
da vero ponit^r p̄tra cōicātes cū excōicato i
crimie dānato: et h̄ de sen. ex. c. nup. vbi sb
ditur: q̄ cū nomiatim excōicato sciēter cō
municāis in crimie criminoso ei p̄siliū im
p̄dendo auxiliū vel fauorē: ac p h̄ rōne dā
nati crimis in eū videat^r delinquere q̄ dā
nauit ab eo vlt⁹ supiore merito delicti tūc
erit absolutio requirēda: cū facientē et con
sentientē par pena p̄stringat: vñ talis cum
iuramento debz absolui: vt ibidē subditur.
Pro q̄ notandum ē: q̄ aliud est cōicare
crimioso tñ: et aliud cōicare in crimie tñ:
et aliud cōicare criminoso in crimie dāna
to. Nā cōicare criminoso tñ: est illi q̄dē cō
municare sed nō in crimie dānato. Exēpli
gratia. Si q̄s fuerit excōicatus eo q̄ cele
brat in certo loco p̄hibito: alius aut eidez
cōmunicat sz in alio q̄ in celebratiōe: et tūc
dicit^r cōicare criminoso sed nō crimie dā
nato. Cōmunicare vero crimie tñ: est cri
minoso nō cooperari in crimie dānato: vt si
quis celebrat in loco inf̄dicto p̄pter q̄d ex
cōmunicatus est: sed p se celebrat et ali⁹ tñ
eius missam audit: tūc em̄ crimini cōicat:
sed nō criminoso. Tertius deniq̄ cōmuni
cat crimini et criminoso: vt qz quis fuit ex
cōmunicatus eo q̄ in loco p̄hibito cele
brat: et alius eū celebrantē iuuat: tunc enī
crimioso cōmunicat in crimie: vnde vt
quis incurrat hanc maiorem excōmunica
tionē: oportet q̄ p̄ticipet tam crimini q̄ cri
minoso. Ad exemplum sumi potest. eo. ti.

ex. c. si concubine. Nam si mulier excommunicat pro fornicatione generaliter: tunc tam laici quam clerici cum ea fornicantes excommunicatione maiori ligantur: utpote qui post latam sententiam in eodem crimine committuntur: ut dicto. c. si concubine. Si vero mulier excommunicat propter fornicationem clerico tantum. tunc soli clerici ligantur. Si proinde talis mulier excommunicat propter fornicationem certi clerici in specie: puta tunc: tunc alii clerici committentes eidem non incurrunt excommunicationem maiorem quo ad ecclesiam militantem. Si propterea talis excommunicat propter fornicationem nihil specificando. tunc participantes siue publice siue occulte sunt excommunicati. Si denique propter publicam fornicationem solum excommunicat: tunc et participantes occulte in crimine non ligantur. Addit An. de bu. sup. e. c. q. hec intelliguntur post latam sententiam secus autem si ante: quod sane intelligitur in excommunicationibus ab homine secundo a canone: cum iam lata sit sententia: scilicet tempore facte constitutionis. Preterea sciendum quod in hoc casu pro consilio intelligitur secundum de. de anch. quoniam quod impendit consilium delinquenti in crimine pro quo est excommunicatus: tunc enim eandem excommunicationem incurrat: siue esset alius factorus siue non: quia participat in crimine. Abbas dicit hoc certum esse si consilium datum est directe ad crimine quod excommunicationem inducit: puta ad clericum verberandum: non sic tamen si consilium daretur in facto pro quo non incidere excommunicationem. Idem An. de bu. exempli gratia: consilium dedit ut laicum interficiat: et tu cum eo pater interficis clericum: tu excommunicationem incurris non ego: quia consilium meum directe non intendebat ad percussorem clericum. Auxilium etiam intelligitur de directa participatione: secus de indirecta: ut si quis excommunicatus est quia fecit guerram contra ecclesiam vel clericum: postea ego illi guerram facio et tu contra me illum adiuvas: tunc illi probens auxilium non es excommunicatus: quia non directe participas in causa pro qua es excommunicatus. Scietur etiam Hostien. quod dominus auxiliium vasalli excommunicati inuocare potest propter fidelitatis debitum quod remanet: nisi cum excommunicatione: pariter et debitum fidelitatis ablatum esset: et preceptum de non adiuuando. De favore vero sciendum: quod in laudatione facti dicit Abbas favorem impendit. Denique ex predictis omnibus concluditur quod participans criminoso in crimine propter quod est excommunicatus: eandem excommunicationem incurrat siue extra territorium excommunicatus siue intra siue sit eius subditus siue non: quia iuris auctoritate ligatur etiam si promulgans communicaret: quia

non sua sed iuris sententia ligatur: exempli gratia dicit glo. sup. dicto. c. nuper. quod si ego excommunico parochianum meum propter crimine: et parochianus alterius committat ei favorem impetientem: do in eodem delicto in me videtur derelinquere: et eadem sententia ligatur: et non solum sententia canonis: quia tunc a suo episcopo vel proprio sacerdote absolvetur quod iste non potest: ut hic in textu: sed iste propter delictum ligatur sententia mea et a me debet absolui: et sic large subditur me appellat ratione delicti. Tertia proinde ponitur contra communicantes excommunicato: sed non in crimine damnato: quod ponitur in dicto. c. nuper: contra scilicet eos qui committunt excommunicatis maiori excommunicatione in oratione vel osculo vel comedendo etc. et tales a proprio episcopo vel sacerdote poterunt absolutionis beneficium obtinere: quibus enim tunc non iudicatur sed iuris sententia excommunicato committens sit ligatur: quia tamen conditor canonis eius absolutionem sibi specialiter non retinuit: eoque videtur concessisse facultatem alijs relaxandi. hec ibi. Ad cuius evidentiā notanda quod. xj. q. iij. c. cum excommunicato. et cap. sequentibus. prohibemur excommunicatione maiori excommunicati committere: presertim in quibus quod notantur in illo versu. Quis orare valeat comunio mensa negatur: alius quod incurrat minorem excommunicationem. Primo tenemur negare os: id est osculum: ut dicitur hic in textu: et etiam colloquutionem in casibus non concessis: quia secundum Huil. familiaritas vel pudor aut timor scandalum non excusat participante cum talibus: sic non licet litteras excommunicati recipere vel ei mittere nuncios vel litteras nisi in casu in quo licet ei loqui secundum Huil. et Hug. Nec minus ab eo quod recipiat aut receptum retineat: sed vel pauperibus distribuatur vel excommunicato remittatur ad sui ruborem secundum Huil. Secundo nec eos debemus salutare: nec salutantes resalutare. Veruntamen si quis assurgat excommunicato vel reverentiam exhibeat: aut se salutanti inclinetur: vel quasi se resalutando labia moueat cum tamen nihil dicat: tunc secundum Huil. excommunicationem non incurrat: cum pene sint restringende: ut de pe. di. j. §. pene. Similiter non est salutandus cum esse scribitur: sed loco salutandi est scribendum spiritum consilij sanioris: et si quis ab eisdem salutatur respondere potest: deus emendet vos et huiusmodi. Tertio non debemus cum eis orare nec divina audire: unde si ecclesiam intrat et ibi se firmat tenemur exire: si tamen eius excommunicatio esset occulta: tunc qui sciunt exhibent secreta et caute: ita quod non sequatur eius manifestatio si possunt: aliter non exhibent: ut. vj. q. ij. c. si tantum: si tamen non venit causa orandi

di sed p alio negotio: nō video cur in eadē ecclesia orare nō possū: vt dic̄ Inno. p̄ro / inde si sacerdos ante inchoationē canonis pcepit excōicatū ad eē q̄ ptinacit̄ se firmat ibidē debet dimittere missā. Si vero post tūc debet pcedere simul cuz fuitore tm̄: et alij omnes debēt exire: ⁊ anteq̄ sacerdos cōmunionē dicat sacristiā intrabit ⁊ ibi missam pficiet. Itē fm̄ Tho. in. liij. di. xvij. p̄ro excōicatis quis orare pōt sed nō in orationes q̄ p mēbris ecclie fiunt ⁊ tñ fructū nō p̄cipiāt q̄ diu in excōicationē manēt sed orat̄ vt eis spūs penitētie detur vt ab excōicatione soluant̄. Quarto prohibemur participare in mensa ⁊ si se ingerit mē se mee publice excōmunicatus fm̄ Huil. tenor surgere: secus si occulte ⁊ non possuz sine eius nota surgere: possum etiā in eadē domo manere si tante capacitatis ē: q̄ eius cōmunionē vitare valeo: vnde possū in eadem camera comedere: sed nō in eadē mensa: ⁊ hoc est vex dū tanq̄ alienus adueniō nā si venio inuitatus ad aliq̄d festū vl̄ cōniuium ⁊ aliquē ibidē reperio publice excōmunicatū recedere teneor: licet sedeat ad aliā mensā: qz omnes tales cōueniētes ad cōniuiū simul cōmunicare dicendi sunt fz Huil. Similiter si amico meo veniēti comedere ad domū meā dimitto domum vl̄ clauēs vel pm̄itto comedere separatim tñ: ⁊ si in fraudē ne offendā eū: sed fauorē eius acquirā excōmunicationē minorē incido: secus autē si ex timore ne vim inferat aut ex humanitate credēs eū alimēto vl̄ hospicio indigere: ⁊ de hoc p̄testationē facio scdm̄ Huil. Quinto phibemur cū eis cōmunionē habere: scz in alijs actibus humāe cōuersionis: ⁊ p̄cipue in actibus legitimis ⁊ facinorosis: p quibus tamē nō est excōmunicatus: vtpote in emēdo: vēdendo: cōtractus inēudo: locādo cōcedendo ⁊ similib⁹ nisi hoc fecerit necessitas casu. Sic etiā nō debet fieri cōtractus aliquis cū seruiēte excōmunicato nomine excōmunicati. Quidā tamē cōmunicātes excusātur qui scz ponunt̄ in his versibus. Utile lex hūile res ignorata necesse. Nec anathema tibi faciunt nec possunt obesse. Primū est vtilitas vel ipsius excōmunicati vt cum ei loquitur de his que pertinent ad absolutiōnem vel salutem: licet alia incidenter interponat vt magis proficiat: vnde ⁊ ad p̄dicationē admittitur vt expressum est. eo. ti. in. c. responso. Et per hunc modū licet p̄

dicatoribus cū eis dē conuersari ⁊ ab excōmunicatis elemosynas accipere: si al̄s non valent sustentationē habere: vt extra. e. ti. cū volūtatis. Et etiā fm̄ Hostien. extra casum necessitatis cuz pbabiliter sperant in eis proficere: vel etiā vtilitas ex pte p̄tici / pantis tam in tēporalibus vt petendo debitū. eo. ti. si vere: vnde nollet dare posset in iudicio conueniri: al̄s em̄ ex delicto suo comodū reportaret: vt extra de iudi. c. in / tellerimus. In spiritualibus etiā loq̄ potest de salute anime sue petendo consilium: si est necessitas ⁊ recursus ad aliū habere non potest scdm̄ Huil. Secundū est lex matrimonij: nisi propter matrimonij illicite contractū esset excōmunicatio lata: qz si lata est propter aliud delictū: tūc quo ad redditiōnē debiti vterqz excusatur: quia in debito carnis exigendo vir ⁊ vxor parificantur. In alijs etiā excusat̄ mulier cū excōmunicato viro p̄cipiādo: s̄ nō econuerso: qz cū vir est caput eius debet eā cogere vt faciat se absoluere: ar. vij. q. j. sicut vir fm̄ Ray. ⁊ Hof. Si vō vir excōicatū vocaret ad mensā: credit Huil. qz vxor cum viro comedere non possit in eadē mēsa sed in alia tam remota qz dici possit se nō parit̄ comedisse: sic nec elemosyna debet accipi q̄ dat̄ nomine excōmunicati: nisi legitima necessitate. Tertiū humilitas subiectiōis vl̄ seruitutis: sic sunt filij qui sunt in patris potestate vel etiā emācipati qui sunt cōmensales patri ⁊ ab eo necessaria recipiunt: dū modo tñ nō p̄cipiāt in crimine damnato. Alij vero filij nō excusant̄ fm̄ Huil. Similiter excusant̄ monachi p̄cipiātes cū abbate excōicato scdm̄ Huil. quia sunt quasi familia eius: ⁊ clerici cōmunicantes ep̄o suo si sunt eius officio ⁊ seruitio deputati: al̄s nō fm̄ Hostien. Excusant̄ etiā serui ⁊ ancille Huilis cōditionis: ⁊ etiā rustici seruites ac similes subiecti q̄ nō sunt ita curiales qz eoꝝ p̄silio scelera p̄petrant: qd̄ etiā intelligit̄ de his q̄ colūt terrā eoꝝ ⁊ de mediataris: ⁊ q̄ p̄pter culturā recipiūt certā portionē fructuū tm̄ em̄ cōmunicare: possūt q̄tū oportet propter culturam ⁊ huiusmodi. Nota tamen qz si tales persōe ante excōmunicationem se obligauerunt: ⁊ seruitium intrauerunt non tenent̄ discedere. Similiter si post excōmunicationē s̄ ignorauerunt eam: secus tamē si sciuerunt ⁊ tñ se iniecerūt nisi accitas eos cōpuliss̄: qz fierent de familia illius. Et nota generaliter

q̄ de p̄dictis p̄sonis cessate subiectioe ces-
sare debet comunio nisi necessitatis articu-
lus imineat. Dicunt em̄ Vincē. ⁊ Job. anō.
q̄ nullus de nouo debet intrare familiam
excōicati: ⁊ q̄ mercēnarij finito suo tpe cū
excōicato nō debēt annū reincepe. Idem ē
de obligatiōe coniugū si soluant p̄ diuortiu
⁊ et patrie potestatis si soluit p̄ emancipati-
onē sc̄z q̄ non pōt postea patri cōicare sine
pena: vt notat Hof. ⁊ etiā Hosti. in sumis:
q̄ oēs p̄sone cōtēte in. c. qm̄ multos. xj. q.
iij. vsq̄ ad illū x̄siculū: quicūq̄ suis supio-
ribus excōicat⁹ cōicare tenent p̄pter obno-
xietatē qua tenent illis astricti. s. vxores: fi-
lij: ancille seu mancipia rustici seruiētes ⁊
oēs alij de familia: q̄ nō sūt adeo curiales
q̄ eoz p̄silio scelera p̄petrant. Et additur
ibidē de illis nō vitādis q̄ excōicatis cōi-
cant: de quo articulo sumptū videt illd̄ q̄
excōicatio nō trāsit ad tertiā p̄sonam. Alie
vero p̄sone q̄ tangunt in versu q̄cunq̄ de-
bēt vitare comunionē nisi necessitatē arti-
culus imineat: s̄z Inno. ⁊ ab. extra. e. ti. c.
Inter alia: vlt etiā causa vtilitatis de q̄ lo-
quit. xj. q. iij. c. p̄decessor. extra eo. ti. c. Si
vere: de qua vtilitate dictū ē supra: p̄pter
h̄ em̄ ⁊ nutricij ⁊ similes p̄sone cōicātes ex-
cusant: q̄ si a dño recederēt nō haberēt vñ
viuerēt: ar. in dī. c. si vere: vbi excusant q̄
cū nautis excōicatis p̄ueniūt de trāsseren-
do cōtra sarracenos. Ex dictis igif̄ genera-
lit̄ concludi pōt q̄ cōicatio nec̄ria vlt quasi
vtēdo iure suo tolerat: s̄ voluntaria ⁊ ma-
xime delicioſa vlt criminosa dānat: p̄p̄ea
patres excusant ⁊ dñi p̄cipātes cū filiis
⁊ seruis excōicatis: non q̄dē simplr̄ s̄ sc̄dm
Tho. in. iij. dī. xvij. in his in q̄bus sūt ob-
ligati: q̄ sicut inferiorēs obligant ad obse-
quū supiorū: sic supiores ad p̄uidentiā in-
feriorū ⁊ correctionē. Hinc enī si ex eoz de-
fectu iciderūt vlt etiā p̄manēt ī sentētia nō
excusant: secus si p̄ eos nō stetit ⁊ instant
vt subditi querāt absolutionē. Sic condu-
ctores mercēnarijs cōmunicare p̄sūt vbi si-
ne magno incomodo eos vitare nō valēt.
Sic armiger vlt seruiēs militi excusat ei cō-
municādo: nō tamē cōmunicādo cū excōi-
catis cū quibus dñs suus cōicat. Sic va-
sall̄ tenēt reddere tributa ⁊ seruicia dñis
excōicatis in quibus sunt obligati: dum-
modo tamen non in crimine damnato.

Quarto excusa ignorantia facti proba-
bilis non tamē iuris: nisi illos quibus li-
cet ius ignorare: sicut sunt pueri doli non

capaces. Dicif̄ aut̄ quis factū ignorare cū
ei nō p̄stat q̄ ille tale fecit: puta verberauit
clericū: q̄ nec vidit nec est fama tā publica
q̄ omnino credi debeat. Itā si ab aduersa-
rio audit vlt leui fama: nō debet sibi de hoc
formare p̄scientiā. Similiter si est fama pu-
blica aliquē esse excōmunicatū ex facto oc-
culto p̄tra quē tñ nō est publica sentētia su-
p̄ hoc: nō teneor eū vitare: nisi postq̄ sup̄ b̄
se purgare recusauerit: vlt in purgatiōe de-
fecerit: si tñ est fama publica q̄ notorie all-
quid fecit ex quo maiorē excōmunicatiōē
incidit: vlt q̄ publice excōmunicat⁹ sit: aut
a fidedignis hoc audio q̄ eum audierunt
denunciari excōmunicatū: aut viderūt eū
fecisse q̄d ex q̄ maiorē excōmunicatiōē in-
cidit: teneor eū vitare donec veritatē in-
suerim: si vero ab excōmunicato audiero de
sua excōmunicatiōe extra sigillū cōfessiōis
teneor eū vitare: sec⁹ tñ si audiero tñ in cō-
fessione. Hic tamē notandū q̄ licet excō-
municati etiā nō denunciati sc̄dm comunia
iura deberent vitari: tamē p̄ cōstitutionē
factā Cōstātie fuit illud modificatū: ⁊ ī cō-
cilio Basiliēsi. anteq̄ scissura fieri renoua-
tū: sc̄z q̄ fideles nō teneant excōicātū eni-
tare in diuinis et extra: nisi fuerit publica-
tus seu denunciat⁹: excepto casu de inie-
ctione manū notoria in p̄sonas ecclesiasti-
cas vlt religiosas: ⁊ idē est de alijs censur̄
ecclesiasticis. Cuius tenor est iste. Ad cui-
tandū scandala ⁊ pericula multa que con-
scientijs timoratis cōtingere possunt: omi-
bus christifidelib⁹ tenore p̄sentiu⁹ miseri-
corditer indulgemus: q̄ nemo deinceps a
cōmuniōe alicuius sacramentoꝝ admini-
stratiōe vlt receptiōe aut alijs quibuscunq̄
diuinis intus vlt extra p̄textu cuiuscūq̄ se-
tentie aut cēsure eccliaſtice a iure vlt ab ho-
mine p̄mulgate: generalit̄ teneant absti-
nere vel aliquē vitare aut interdictū eccle-
siasticū fuare: nisi sentētia vlt censura hu-
iusmodi fuerit in vel cōtra p̄sonā: collegi-
um: vniuersitatē ecclie cōitates vlt locū cer-
tū vlt certā a iudice publicata vel denuncia-
ta specialit̄ ⁊ exp̄sse: cōstitutionib⁹ ap̄licis ⁊
alijs in p̄trariū facientib⁹ nō obstantib⁹ q̄-
buscunq̄. Saluo si p̄tra quem p̄ sacrilega
manū infectione in clericū sentētia latā a
canone: adeo notorie p̄stiterit incidisse: q̄d
factū non posset aliqua tergiversatiōe ceta-
ri: nec aliquo suffragio excusari. Itā a cō-
muniōe illius licet denunciatus non fue-
rit volum⁹ abstinere iuxta canonicas san-

etiones: hec ibi. Quinto excusat necessitas tam excōicati q̄ p̄cipātis: q̄ cū indigent pōt excōicatis dari aliqd̄ cā hūanitas fm̄ Huil. et si petūt hospiciū non tenet̄ q̄s expectare donec fuerint ab omnib⁹ repulsi: et intelligit̄ quo ad necessaria vite: secus si petit vtensilia: vt fossorū: securim et h̄mōl. Itē videt̄ casus necessitatis in p̄cipante si vocat̄ a iudicibus excōicatis vt stet iuri et cōpeat et inturtores suos cōuincat fm̄ Huil. Similit̄ pegrini: viatores et filles in necessitate constituti licite possunt ab excōmunicatis recipere vl̄ emere necessaria vite fm̄ Inno.

De excōicatione p̄ p̄cipationē vsurarioꝝ: et qualiter absolut⁹ relatiui in eandē sententiā: et quātā in homie iacturā operat̄ excōmunicatio:

Sermo XXIII

Non occides Exo.

n xx. Ad maiorē euidentiā eorū q̄ dicta sunt in sermone p̄cedētī de p̄cipātibus excōicatis. Primo q̄ri pōt vtrū videns aliquē incidere canonē p̄pter violentā manū infectionē i clericū: seu audiens eum publicari excōicātū: nec eū postea vidit infra annū vel biennū: teneat̄ eūdem vitare donec ei cōstat de alteri⁹ absolutiōe. Ad hoc dicendū fm̄ Hein. boye: et alios doctores: q̄ si est vl̄ credat̄ hō timorare p̄scie nec īmemor sue salutis: et maxie si eo tpe q̄ cōstet̄ mibi de eius excōicatiōe seruabat̄ sententiā et mō nō seruat: pōt alter p̄babiliter credere q̄ sit absolut⁹ et ei sic cōmunicare: q̄ si prauas et dischol⁹ erat nec sententiā seruabat: tūc credūt doctores ip̄m esse vitandū sicut ab initio siue in publico siue in occulto donec de absolute h̄mōl p̄babiliter p̄sumat̄. Cōcordat Huil. Secūdo q̄ri pōt: vtrū audiēs publicare quēpiā excōicātū colonie quē postea repit bonie ybi nihil scitur de eius excōicatiōe: teneat̄ eum publice vitare. Ad hoc dicendū fm̄ Huil. q̄ dicunt quidā: q̄n solus scit aliquē excōmunicātū nō tenet̄ eum in publico vitare: sec⁹ tñ in casu p̄posito etiā vbi nihil scit̄ de illa excōicatiōe cū crimen ei⁹ sit publicū: et hoc est tutius. Quidā alij tñ benigni⁹ r̄ndent dicētes: q̄ si posset facile p̄bare publicatā excōicatiōe: vt q̄ testes habet ad p̄bandū vel instrumētā: tūc eum

vitare tenet̄ vbiq̄ inuenerit: als eū publice vitare non debet nisi in eadē dio cessa. Tertio queri pōt an excōicati p̄ statutū ordinarij generaliter p̄mulgatū: sunt p̄inde excōmunicati ac si essent specialiter nominati. Ad hoc respōdendo Hein. boye: facit̄ distinctionē in. c. a nobis. e. ti. dicēs: quia aut queris quātū ad hoc q̄ sint excōicati: one ligati: et dic q̄ sic vt hic ita intelligo. glo. Berfi. hic: aut q̄tū ad hoc q̄ tanq̄ excōmunicati vitari debeant: et dic q̄ nō: donec sint deuicti vel denūciati: vt extra de cleri. excō. minist. c. p̄posuit. §. j. vbi hoc notat Hosti. et eo. ti. c. cum nō ab homine: vbi idem notat: et hic. Et idem intelligo de excōmunicatis p̄ sententiā generalit̄ ex causa p̄mulgatā: vt eo. ti. c. romana. §. caueat. li. vj. Et sic breuiter patet de p̄cipātibus excōicatis excōmunicatiōe maiore: non tñ in crimine damnato: qualiter incurrūt excōmunicatiōe minore. Nūc autē occurrit casus singularis. s. de p̄cipātibus vsurarijs publicis: nā cum vsurarij publici large tñ dicant̄ excōmunicati excōicatione minore: eo q̄ nō debent admitti ad cōmunionē altaris vel eorū oblatiōes recipi debeant: nec si in h̄ peccato decesserint: christianā accipiāt sepulturā: vt extra de vsuris. c. q̄ in omnib⁹: tñ in quibusdā eis p̄cipantes excōmunicati sunt excōicatione maiori: vt patet in clef. vna de vsur. que incipit: ex graui. vbi subdit̄: q̄ quicūq̄ comitatū ipsarū potestates: capitanei: rectores: cōsules: iudices: hec nomia sunt officialiū fm̄ varias locoꝝ cōsuetudines: et q̄ non omnia specificare pōt: submittit hanc clausulā generalē aut alij qui inter officiales: et addit cōsiliarij quo ad eos qui dant cōsiliū efficac. Sequit̄: Statuta h̄mōi facere scribere vel dictare aut q̄ soluant̄ vsure vel solute cū repetunt̄ nō restituant̄ plene ac libere sciēter iudicare p̄sumperint: sententiā excōicatiōis incurrant: etiā eandē sententiā incursum nisi statuta h̄mōi hactenus edita de libris comunitatū ip̄arū si sup hoc potestatē habuerint infratres menses deleuerint: aut si ip̄a statuta vel cōsuetudines effectū eorū habētes quoquo mō p̄sumperint obseruare: hec ibi. Pro quo nota imponētes onera grauiā repetētib⁹ vsuris: vt quādo repetens vsuras in foro ecclesiastico p̄ statutū laicoꝝ cogit̄ vsurario tanto tpe tantā mutuare pecuniā quanto tempore et quātā repetēs ab vsurario re-

cepti: vel q̄ nō seruātī statutū illud etiam
 ius nō reddat: aut q̄ certā collectā soluat
 vel aliq̄d simile: talia sunt p̄ quib⁹ p̄dicti
 excōicationē incurrūt v̄l qualitercūq̄ als
 impediūt repetitionē vsurariū: canonē in-
 cidūt. Verūtā tē ponendo statutū q̄ nul-
 lus p̄ vsura recipiat vltra duos denarios
 in mense p̄ libra nō erit loc⁹ pene: s̄m glo.
 ⁊ Lauḏ. dūmodo cesset fraus: q̄ p̄hiben-
 do de maloꝝ p̄ hoc non p̄mittit de minori:
 ar. xxxj. q. j. c. hac ratiōe. Idē Paul. ⁊ Jo.
 an. Itē sicut hic punit iudicātes vsuras sol-
 uendas: sic etiā scribētes iudicata si iudi-
 cas̄ s̄m statuta de quib⁹ hic: secus si nō iu-
 dicat̄ s̄m statuta nec ponit̄ tenor̄ statuti in
 sententiā: sed tūc iudicans solū incurrit sen-
 tentiā. Cum enī hec constitutio sit penalis
 extēdi non debet ad p̄sonas nō exp̄ssas: vt
 in regu. iur. In penis li. vj. Ad hoc etiā vt
 hi qui talia statuta scribūt v̄l dictāt sint ex
 cōmunicati requirūt s̄m Paulū q̄ tanq̄
 officiales hoc faciant vt innuit textus. Ex
 dictis igit̄ patet q̄ officiales quicūq̄ faci-
 entes: dictātes vel scribētes talia statuta
 vel iudicātes vsuras esse soluēdas vel nō
 repetēdas: aut repetitas nō esse soluēdas:
 statim ip̄o facto sunt excōicati: hi v̄o q̄ ha-
 bent potestātē tā de iure q̄ de facto statuta
 tam facta delēdi s̄m Paulū ⁊ Jo. an. si nō
 deleuerint infra tres menses s̄m sunt excō-
 municati. Ex dictis etiā patet q̄ non om̄s
 obseruantes dicta statuta sunt excōicati: s̄
 t̄m p̄sone sup̄ius ī textu exp̄sse. Insup̄ alia
 ponit̄ excōicatio de quibusdā cōmunicā-
 tibus li. vj. de vsur. in. c. vsurariū voraginē
 vbi districte p̄cipit: vt nec collegiū nec alia
 vnīuersitas vel singularis p̄sona cuiuscū-
 q̄ sit dignitatis: cōditionis vel status: ali-
 enigenas ⁊ alios nō oriūdos de fr̄is ip̄oz
 publice pecuniā fenebrē exercētes aut ex-
 exercere volētes: ad hoc domos ī terris suis
 cōducere vel cōductas habere aut als ha-
 bitare p̄mittant: sed hmōi vsurarios mani-
 festos oēs infra tres menses de terris suis
 expellant nunq̄ decetero tales aliq̄s ad-
 missuri: nemo illis ad fenus exercendū do-
 mos locet vel sub alio titulo quocūq̄ con-
 cedat: qui v̄o cōtrafecerit si p̄sone fuerint
 ecclīastice patriarche: archiep̄i: ep̄i suspen-
 sionis: minores v̄o p̄sone excōicationis: si
 autē collegiū seu alia vnīuersitas interdi-
 cti sententiā se nonerit incurfuros: quā si
 per mensem animo sustinuerint indurato:
 terre ipsorum q̄dīu in eis idem vsurarij cō-

morant: extēc ecclesiastico subiaceant in-
 terdicto. Pro quo nota s̄m Jo. an. in glo.
 q̄ manifesti vsurarij dicunt̄ illi de quibus
 notoriū est de iure: vt quia confessi cōdem-
 nati vel de facto: vel q̄ habent opis euidē-
 tiā que nulla tergiuersatiōe celari potest:
 vt q̄ tenent mensam paratā. Et addit Jo.
 an. ⁊ Lapus: q̄ ex vnico actu pōt dici vsu-
 rarius manifestus si actus ille p̄bati pōt.
 Addit insup̄ Jo. an. in glo. si locans igno-
 rat ip̄m vsurariū esse: tunc ignorātia p̄ba-
 bilis ipsum excusat: postq̄ tamē scit: ipsuz
 expellere debet sub quocūq̄ titulo illi con-
 cesserit etiā si nullo titulo illi cōcesserit: t̄m
 si bona fide vendidit vel donauit tūc non
 potest eum expellere. Ceterum quoniā vt
 hec pena locum habeat: oportet q̄ vsura-
 rius non sit oriūdos de terris illis: dicit
 glo. q̄ ille dicit̄ oriūdos in ciuitate qui na-
 scitur in ciuitate vel eius vico. ff. ad muni-
 cipales. l. qui ex vico. vel etiā si pater eius
 inde originē duxit. ff. e. l. assumptio. §. fili⁹.
 et. l. de municipal. vel origina. l. j. et. l. si-
 lios. li. x. vnde si oriūdos in vna ciuitate
 p̄mitteret̄ habitare ⁊ fenus exercere ī alia
 ciuitate eiusdem domini: locus esset huic
 pene: s̄m Jo. an. in nouella. Et q̄d in textu
 dicit̄ de vnīuersitate hoc clericus pisanus
 intelligit de vnīuersitate ecclesiastica non
 seculari. Huil. autem ⁊ Arch. intelligūt de
 vtraq̄: vt sic generaliter dictū generaliter
 intelligat̄ extra de priuil. c. quia circa. Jo.
 an. in nouella dicit: q̄ ille intellectus est n̄
 m̄iū rigorosus ⁊ includeret totū orbē illud
 interdictū: ideo prior intellectus sibi ma-
 gis placet. Petrus dicit: credo q̄ intelle-
 ctus Huil. ⁊ Arch. sit verior ⁊ assignat
 plures ratiōes: textus tamē prime opinio-
 ni cōsonare videt̄ qui subdit de laicis. Ce-
 terum si laici fuerint p̄ suos ordinarios ab
 huiusmodi excessu omni cessante p̄uilegio
 p̄ censurā ecclīasticā cōpescant. Deniq̄
 similiter excōmunicati sunt sepeliētes vsu-
 rarios manifestos: vt patet supra sermone
 xvj. eiusdem p̄cepti. Pro quo in fine vidē-
 dum est qualiter absolutus iterū relabit̄
 in eandem sententiā p̄ p̄riam negligentā.
 Pro quo nota q̄ q̄tum ad hunc articulū
 ponunt̄ principaliter duo canones. Q̄tū
 ad primū sic habet̄ in li. vj. de sentē. excō.
 c. eos qui a sententiā canonis vel hominis
 cum ad illum a quo de iure fuerant absol-
 uendi nequunt propter iminentes mortis
 articulū: aut aliud impedimentū legitimū

p absolutiōis beneficio habere recursum
 ab alio absoluunt: si cessante postea picu-
 lo vel impedimēto huiusmodi se illi a quo
 his cessantib⁹ absolui debebant q̄cito cō-
 mode poterūt cōtempserint p̄sentare: mā-
 datū ipsius sup illis p̄ quibus excōmuni-
 cati fuerāt humiliter recepturi ⁊ satisfactu-
 ri prout iusticia suadebit. Decernimus ne
 sic censure illudant ecclesiastice in eandem
 sententiā reincidere ip̄o iure: hoc ibi. Ad
 cui⁹ euidentiā sciendū: q̄ a sentētia cano-
 nis ille absoluit cui canon reseruant: q̄ si
 nemini reseruant absoluit ordinarius: sed
 a sententia hominis ille absoluit qui ptulit
 vel eius superior. Preterea mortis piculum
 non solū est letalis infirmitas: sed etiā cū
 timet hostē capitalē: aut obsessus est: aut ī
 manib⁹ p̄donis est: aut tyranni: aut etiā
 piculosum nauigium vel naufragium: aut
 trāsitus p̄ loca piculosa ⁊ similia. Sic etiā
 multa sunt iusta impedimēta que tamē nō
 sunt mortis picula: p̄pter iustū igif impe-
 dimentū pueniens ex multis causis: vt. e.
 ti. ea noscitur. c. q̄uis: et. c. de his. possunt
 h̄mōi absolui ab alio: tenent tamē cōpare-
 re illi q̄ habet auctoritatē absoluendi eum
 extra casum necessitatis: ⁊ hoc q̄n̄ p̄mo cō-
 mode poterit: id est fm̄ Hosti. cessante im-
 pedimēto ⁊ aliquo modico tempore indul-
 to: quo q̄s sibi de necessarijs puidere va-
 leat iuxta arbitrium boni ⁊ discreti viri ne
 ex friuolis excusatiōibus frigidis: caloris
 ⁊ similiū cōstitutionē deludat: nec absolu-
 tus sit in negligētia vel fraude. Et hoc te-
 net Jo. an. q̄ in quibuscūq̄ sentētijs iuris
 ⁊ hominis locū habet qd̄ hic dicit: q̄ reincl-
 dit ip̄o iure: nisi cōpareat post absolutio-
 nē si potest ⁊ pareat. Hinc iniungendū est
 ei q̄ cessante temporali impedimēto se re-
 p̄sentet illi q̄ poterat eū absoluere: sed ubi
 est impedimentū p̄petuū nō est hoc illi in-
 iungendū fm̄ Arch. Qui etiā exponens
 verbū cōtempserit dicit: q̄ cōtempnere dicit
 hoc ip̄o: q̄ iusta causa cessante se nō studet
 p̄sentare. Quidā sunt casus in quib⁹ nul-
 lus absoluere potest nisi in mortis articu-
 lo: vt patet in falsarijs litterarū dñi pape: ⁊
 in sequētib⁹ hostiliter cardinales: ⁊ iniu-
 riose vel temerarie pcutientibus episcopū
 vel bannitētib⁹: ⁊ in religiosis ac clericis
 secularib⁹ inducētib⁹ ad vouendū elige-
 re sepulturā: ⁊ sic de alijs quib⁹ addit q̄ a
 talib⁹ absolui nō possunt citra papā nisi in
 mortis articulo: sic etiā exprimit in sentē-

tijs p̄cessus annualis qui fit in curia p̄ pa-
 pam. Quidam etiā ad secūdū habet in eo. c.
 eos. s̄ idem statuimus. de his de quib⁹ cū
 a sede ap̄lica vel legatis ip̄ius absolutiōis
 beneficiū a quibusuis sentētijs p̄sequunt:

iniungit vt ordinarioꝝ suozū vel alioꝝ
 quozūlibet suscepturi penitentiā ab eis de
 se cōspectui rep̄sentent: ⁊ passis iniuria
 seu his quibus p̄pter hoc existūt obligati
 satisfactionē exhibeāt cōpetentē: si hoc cū
 p̄mū cōmode poterūt adimplere nō curave-
 rint q̄. s̄. in eadē sententiā relabant: s̄ ibi.

Nō si querit cur isti sic remittunt ad suū
 excōmunicatoꝝ. Rūdet Jo. an. ī nouella.
 q̄ in curia romana vel in in curijs legatoꝝ
 circūstantie in imponēdis penitētijs sunt
 ponderande vel in satisfactionibus arbi-
 trande. q̄ cum ibidē facile sciri nō possunt:
 solent tales remitti sup his ad ordinarios
 vel alios qui sunt ī ptibus quos adire nō
 curabant: nisi hic sic fuisset p̄uisum. Et p̄ b̄
 ea que breuiter de diuersis excōicatiōibus
 annotata sunt gratia breuitatis sufficiāt.

Et tamē vnusquisq̄ diligētius se caueat
 ab excōicationū sentētijs. Hic in fine vidē-
 dum est: quanta ⁊ q̄ multa damna sp̄ualia
 pariter ⁊ tēporalia p̄ excōicationē p̄sequit
 christian⁹. Hinc dicit Aug⁹. ⁊ habet. xxiij.
 q. iij. Corripiant q̄ nulla est maior pena in
 ecclesia q̄ excōmunicatio. Primo quidem
 excōicatus non est susceptibilis alicui⁹ sa-
 cramenti q̄ diu fuerit sic ligatus. iij. q. iij.
 Engeltrudā. Ratio est: qz separat a corpo-
 re christi: vt ibidem dicit cuius virtute sa-
 cramenta ministrant. Quapropter dicit
 Aug⁹. xj. q. iij. c. nihil sic debet formidare
 christianus q̄ separari a corpore christi: si em̄
 separat a corpore christi non est membrū
 eius: si non est membrū eius: non vegetat
 spiritu eius. Et si queris: cuius tunc mem-
 brū efficitur: respondeo: q̄ diaboli. Nam
 dicit Aug⁹. xj. q. iij. ca. Omnis christian⁹
 dilectissimi qui a sacerdotibus excōmuni-
 cat sathane traditur: quomodo scz: quia
 extra ecclesiā est diabolus sicut in ecclesia
 christ⁹: ac p̄ hoc quasi diabolo tradi dicit:
 q̄ ab ecclesiastica cōmuniōe remouet: vñ q̄s
 ap̄lus tunc sathane traditos p̄dicat excō-
 municatos a se esse demōstrat: hoc ibi. Hāc
 in ecclesia primitiua quādo oportebat ho-
 mines ad fidem inuitare p̄ signa: sequeba-
 tur excōmunicationē alius effectus. s̄. ma-
 nifesta exactio corporalis ipsius diaboli: vt
 patet. j. ad Cor. v. s̄ nūc sp̄ualiter ⁊ inuisi-

biliter sathane tradit. Secundo prius susfragiis ecclesie per quod incurrit triplex incommodum: quia secundum magistrum sententiarum: et Thoma. in. iij. di. xx. Ex susfragiis ecclesie quae tria consistunt sequitur: valent enim ad augmentum gratie eis scilicet qui gratiam habent: et ad merendam eis qui nondum habent. Secundo valent ad protectionem dei habendam que subtrahitur excommunicationis et sibiipsis relinquuntur: non tamen quod omnino a diuina prudentia excludantur. Tertio valent ad defendendum ab hostibus: sed contra diabolo maior potestas sententiatur in excommunicationis tam corporaliter quam spiritualiter. Si tamen iniuste quis excommunicatur et excommunicationem humiliter seruat: tunc humilitatis meritum recompensat excommunicationis dampnum secundum Thoma. ibidem: unde secundum Ricardum. in. iij. talis per hoc non excluditur a susfragiis ecclesie: quia nec ecclesia hoc intendit. Et si ille est si excommunicatur ex iusta causa penitet ac absolutionem diligentissime procurat patens facere quod in se est. Tertio non potest excommunicatus cum alijs interesse diuinis: nec cum eis orare in ecclesia aliter mortaliter peccat propter prohibitionem ecclesie: nec etiam potest extra tam prope stare quam audiat diuina: ut ex de pe. et re. quod in te. non tamen ei prohibetur simplex ingressus ecclesie extra tempus diuinorum: imo potest interesse predicatiomni quoniam non dicuntur ibidem diuina. Et si obligatus est ad horas tenet eas persolvere: non tamen potest hoc facere cum alio non excommunicato sed deus solus legere et sine dominis vobiscum: nec mirum: cum etiam excluditur a participatione fidelium etiam in loquendo: salutando: comedendo etc. eo modo quo dictum est supra quantomagis in diuinis. Hinc si scienter excommunicatur ingerit se officijs alicuius ordinis efficaciter irregularis: ut patet: si tamen baptizaret ut vetula non efficaciter irregularis: et quod grauius est non solum excommunicatio iusta excludit a regno celorum sed etiam iniuste lata: si continetur: ut. xj. q. iij. c. nemo. Hinc Gregorius. dicit. e. ti. c. sententia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timenda est.

Quarto non potest excommunicatus suscipi ad religionem nisi prius absoluat: et hoc nec in probatione habitus nec in professione. Si tamen fuerit receptus vel professus tenet: nec etiam potest eligere nec eligi: ut ex de consue. c. cum dilectus. et de elec. cum inter. R. Et si secus factum fuerit ipso iure talis electio nulla est: quod per de. de palu. dicitur verum esse: etiam de electione in regem vel imperatorem: ut ex de elec. c. per venerabilem. Sic nec potest dare beneficium: ut de excess. pla. c. tanta. Nec etiam acquirere: extra de cler. ex. minist. c. postulasti. Et dum est in

mora petendi absolutionem de beneficijs habitis nihil percipiet: extra de appel. c. pastoralis. secus si non est in mora. Est etiam ab officio suspensus: quia nec ligare nec absoluere potest. xxix. q. ij. c. audiuius. Quod diu tamen ab ecclesia toleratur valet quod ab eo fit. Concordat Ricardus. in. iij. distin. xvij. nisi forte esset notorium. Omnis etiam actus legitimus est sibi interdictus: ita quod nec iudicare potest nec accusare nec testificari. iij. q. ij. §. euidenter. Quod si vnus de iudicibus sententiam ferentibus est excommunicatus: non valet sententia si simul eam cum excommunicato pronunciant secundum Iohannem. de ligna. Etiam si fuerit excommunicatus iniuste diuino modo publice: ut de sententia et re iudicata. c. ad perbandum. quia facta et iudicata per excommunicatum occulte valent etiam in spiritualibus: ut si absolueret in foro conscientie secundum Iohannem. de palu. in. iij. Idem Ricardus. ibidem. Nec etiam excommunicatus publice constitui potest procurator: ut extra de pba. c. post cessionem. nec etiam constituere procuratorem: extra de procura. c. si. Si tamen excommunicatus est reus: potest in iudicio se defendere: et ad hoc procuratorem instituire: ut extra de iudi. c. intellexim. Secus tamen si sit actor: vel si reus et conueniat vel reconueniat ut dicto. c. post cessionem. Quanto excommunicatio absoluit a iuramento fidelitatis. xvj. q. vj. c. nos sanctorum: et. c. iurantes. secundum Iohannem. de ligna. Et si quis alicui deberet in certo termino et interim creditor excommunicaret: sed Bar. brix. et Iohannem. de ligna. non obligaret debitor ei soluere quod diu pseueraret in excommunicatione. Sed secundum Iohannem. an. debitum deponat in edem sacramentum ut postea creditor absoluto detur. Quidam tamen consulunt ut illi soluat in termino constituto. Nec etiam talis matrimonium contrahere potest: contractum tamen tenet: licet mortaliter peccet. Nec etiam valent littere per eum impetratae: nec etiam post absolutionem uti potest litteris impetratis excommunicatione pendente: ac post litteram contestatam opponi potest contra eum exceptio excommunicationis repulso excommunicato ab agendo. Nec astringi quis potest pacto tacito vel expresse communicare excommunicato: nisi in casibus a iure permissis. Currit insuper contra eum prescriptio si est in mora petendi absolutionem nec dabitur restitutio excommunicato si prescriptus sit secundum Iohannem. de ligna. Sexto nec ordinare potest vel ordinari quo ad executionem etiam si

ignorat: unde ab ipso ordinati etiam igno-
rante indigent dispensatione quo ad execu-
tionem ordinis fm Petru de palu. et hoc
siue episcopus ordinans fuerit excommuni-
catus occulte siue publice cum tamen utro-
bius conferat: sed in altero casu faciliter dis-
pensat ppter pbabilem ignorantiam: occulte
tamen excommunicatus absoluit in sacramento
penitentiae et tenet absolutio quis grauer
peccet. Ratio est fm eundem de. quia causa
vniuoca conuenit formam suam fm modum quem
habet. Et qz in conferendis ordinibus se habet
episcopus ut causa quodammodo vniuoca: confer-
re non potest executionem quam non habet. Sed in
collatione penitentiae sacerdos se habet ut
instrumentum equiuocum in conferendo gra-
tiam: etiam si non habet: et ideo valet absolu-
tio. Septimo excommunicatus decedens
non debet in loco sacro sepeliri: nec debet p
eo fieri oblatio nec oratio: nisi ante mortem
apparuerint in eo signa contritionis: quia
tunc post mortem potest absolui. xxiiij. q. ij.
c. sane. Secreta tamen oratione potest orari
p excommunicatis fm de. de perusio: nec
etiam cadaver eius facit locum religiosum:
licet cadaver fidelis non excommunicati: fm
Job. de ligna. et si potest discerni debet de
loco sacro pici: et sic de alijs.

De duplici interdicto. s. genera-
li: et quantum unumquodque se extendit
et de duplici cessatione a diuinis:

Sermo

XXIIM

Non occides Exo.

xx. Expediti iam utriusque de senten-
tijs excommunicationis: nunc breuiter
expediendum est de alia censura ecclesiasti-
ca: que dicitur interdictum. Est enim interdictum
separatio quedam a certis sacramentis et ab om-
nibus diuinis officijs ad ecclesiastica se-
pultura: ut patet extra de sponsal. c. non est
vobis: et de penit. et remis. c. quod in te. sed de
hoc postea plenius videbitur. Notandum
igitur quod interdictum est duplex. s. generale et
speciale. Generale quidem dicitur quod fertur
contra regnum prouinciam ciuitatem castrum villam
vniuersitatem vel collegium: et huiusmodi in-
terdictum generale fertur quibus a iure quibus ad
hominem: et quibus ab utroque. A iure namque fertur
primo cum collegium vel vniuersitas ciuitatis
vel loci cogit ecclesias vel ecclesiasticas
personas soluere guidagia vel pedagagia vel

ab ipsis ecclesijs vel ecclesiasticis personis
exigit vel extorquet p proprijs rebus quas
non causa negociationis deferunt: unde hoc
ipso sunt interdicti: fm Jo. cald. ut de cen-
sibus. c. quibus. li. vj. tamen communiter non
tenetur ista opinio eo quod iste casus more vtē-
tium non est approbatus: sed p contrariam con-
suetudinem derogatus dist. iij. §. leges. Non
autem sic est de sententia excommunicationis
que subito trahit secum suum effectum. Se-
cundo fertur a iure in vniuersitatem cuius aliqua
vniuersitas concedit reppsalias contra perso-
nas ecclesiasticas vel contra alios concessas
extendit ad illas nisi reuocauerit eas infra
mensem a tempore concessionis vel extensio-
nis: ut de iniur. et dam. da. c. si pignoratior
nes. li. vj. Tertio fertur in vniuersitatem: cum
vniuersitas locauit domo vel conductas
habere permiserit usurarijs alienigenis in
terra sua ad exercendum fenus: ut de usur.
c. j. li. vj. Quarto fertur in locum vel ciui-
tatem cum officiales ciuitatis in qua debet
romani pontificis electio celebrari: vel re-
presentantes ipsam ciuitatem non seruauerint
ea ad que tenentur p. c. vbi piculum. de
de elec. li. vj. vel fraudem in eis vel circa ea
comiserint: tunc illa ciuitas est interdicta
ipso iure: ut eo. c. §. ciuitas. Quinto queuis
ciuitas est interdicta ppter urbem que con-
sentit dando consilium vel fauorem hostili-
ter psequentibus: capientibus vel pcutien-
tibus cardinali sancte romane ecclesie: vel
que infra mensem dilinquens huiusmodi
put enormitas facientis exigerit et ei facul-
tas affuerit non punierit: ut li. vj. de penis
c. felicis. Sexto ciuitas interdicta que p-
prium episcopum iniuriose vel temere pculse-
rit vel ceperit vel bannierit aut hoc fieri
mandauerit aut consilium ad hoc dederit seu
fauorem: aut hoc facientem scienter defensa-
uerit: ut in cle. de penis. si quis suadente.
Porro casum qui ponitur contra clerum sol-
uentem diuersas exactiões laicis. in. vj. de
imn. eccle. gratia breuitatis omitto: quia
reuocatus est p clemem. ut patet eo. ti. c. qm.
in clemem. Et nota generaliter quod interdicta
ciuitate non sunt homines ciuitatis: interdicti
sed interdicto populo omnes de populo sunt
interdicti: ut li. vj. de senten. ex. c. si sententia.
Item Hein. boye in. c. ex pte abbatisse de
priuil. cum ecclesia tamen interdicta: tunc nec
clerus nec populus p hoc censetur interdi-
ctus: unde possunt clerici alibi celebrare et
populus audire diuina. Cum vero clerus

tñ interdicit tñc nec ecclesia nec populus
 censet interdicitus: et sic pōt alius clerus
 ibidē veniens diuina celebrare. Cū deniq;
 populus interdicit tñc clerus non intelli-
 git interdicitus: vt de rescriptis. c. sedes.
 Nam in hoc casu vel sili appellatiōe popu-
 li nō pōtinet clerus nec ecōuerso: nisi aliud
 exprimat fm Hosti. cui⁹ opinio approbat
 de sen. excō. si sententia. li. vj. et ibi. et p Jo.
 an. In fauorabilib⁹ tñ maxime attenda p/
 pria significatiōe verbi appellatiōe populi
 videt clerus cōprehendi: ar. de foro cōpe.
 c. dilecti. cū ibi notatis. Et Jo. cal. intelli-
 git appellatiōe cleri nō solū cōtineri pmo-
 tos ad ordines: sed etiā religiosos cōuer-
 sos et conuersas: qui ita sunt ad ecclesiam
 translati q̄ de populo dici non possunt: vt
 xij. q. j. c. duo sunt. et de pñil. c. vt p̄uilegia.
 c. penul. de sen. excō. nō dubiū. Nota tamē
 p̄ interdicto loco sub appellatiōe ciuitatis
 castri ville vel hmoi: quibus tñc nō sunt int/
 dicti ciues illi⁹ loci: hoc tñ sane intelligit
 cū interdicit locus p̄pter delictū domini
 vel alicui⁹ singularis p̄sone: et ipi nō dede-
 rūt causam interdicto: secus autē si p̄pter
 delictū ciuiū vel populi vel vniuersitatis
 ipius loci interdictū ponit: vt in. c. si sen-
 tentia. rñso. ij. de sen. excō. li. vj. Ad maio-
 rē autē euidentiā sciendū: q̄ dū interdicit
 aliq̄s locus sub appellatiōe regni: puincie
 ciuitat⁹: castri: ville: terre vel loci: tñc etiā
 ipoz locoꝝ suburbia et cōtinentia edificia
 intelligunt interdita: de sen. excō. si ciui-
 tas. li. vj. q̄ si suburbia et habitates in eis
 nō sunt de iurisdictione loci interdicti siue
 vniuersitatis: tamē fm Jo. cal. nec in eis
 pōt celebrari p̄pter rationē dicti. c. si ciui-
 tas. s. ne vilipendat interditi sententia: et
 sic interdictū pmulgatū in locuz includit
 suburbia et cōtinentia edificia etiā in nullo
 subiecta dicto loco vel vniuersitati ipius:
 sec⁹ tñ esse videt si p̄ferens interdictū non
 habebat iurisdictionē spūalē in suburbij
 vel cōtinentibus edificijs: licz illā haberet i
 locū quē interdixit: vt li. vj. de p̄sti. c. ij. ve-
 rūtāmē pōderata rōne. c. si ciuitas. dici pōt
 q̄ etiā hoc casu suburbia et cōtinentia edifi-
 cia adherentia loco interdicto intelligant
 interdicta non ab homie s̄ a iure: simile est
 extra de sen. excō. c. nup. Et si querit vsq;
 ad quē locū durāt suburbia cōtinentia edi-
 ficia et adherentia. Ad hoc dicendū: q̄ si cō-
 suetudine statuto vel vsu vulgari hoc ap-
 paret: tñc standū est tali interpretatiōi: vt

dist. j. c. consuetudo. et de spōsal. c. ex lris. sin-
 aut. tñc arbitrio viri: id est iudicis hoc de-
 terminet: vt de offi. dele. c. de causis. ij. re-
 spōso: vñ in dicto. c. si ciuitas. sup illud: cō-
 tinentia edificia: dicit glo. hoc esse iudicis
 arbitrio relinquēdū. Et s̄lr dicendū est de
 locis adherentibus: nā fm Jo. cal. licz p̄pe-
 ciuitatē vel locū interdictū nō sit aliquod
 edificium: nihilomin⁹ tñ loca adherentia lo-
 co interdicto debēt intelligi interdicta: sic
 q̄ in eis celebrari nō valeat sine violatiōe
 in. erdicti: alioqn vilipenderet interditi
 sentētia s̄. c. si ciuitas. verūtñ adherentia
 vel cōtigua suburbij vel cōtinentijs edifi-
 cijs nō intelligunt interdita: alioqn seq̄-
 ret q̄ adherentia adherentibus vniuersaliter
 essent interdicta: et sic interdicto loco vno
 totus mūdus esset interdictus: quod esset
 absurdū dicere: et hoc tenet Jo. an. de po-
 stul. c. j. qui dat sile de eo q̄ dicit: q̄ excōi-
 catio non transit in tertiā p̄sonā: xj. q. ij. c.
 qm̄. Preterea si indistincte interdicitur
 terra alicui⁹ dñi: tñc non solū intelligit de
 ea q̄ sua est absolute et simpliciter: vel etiā q̄
 ad dominū iurisdictionale: de postu. c. j. d
 offi. dele. c. sane. ij. d̄ iureiur. c. ex rescripto.
 de spō. c. nō est vobis. sed etiā de ea quam
 tenet in feudū vel emphiteosim: qz in his
 casibus spectat ad eū vtile dominū: et s̄lr
 de ea quā tenet rōne dotis vxoris: qz cōstā-
 te matrimonio marit⁹ est dñs dotis. Qz si
 terras habet in diuersis puincijs p̄ pte et
 p̄ diuiso: tñc oēs ille ptes subiacent inter-
 dicto: secus si p̄ indiuiso: ne innocens pu-
 niat: ar. li. vj. de p̄ben. c. vlti. in fi. si tamē
 talis dñs interim nouā terrā acquirit illā
 interdictū nō includit: et si terrā tā interdi-
 ctā vendit vel pdit p̄pter hoc interdictū
 nō tollit: cū onus rei cū ipa re transeat: de
 deci. c. pastoralis. c. cū nō sit. de pigno. c.
 ex lris. terra autē impignorata non subijcit
 tali interdicto nisi p̄ferens dixerit: interdi-
 co terrā quā talis tenet. Hoc etiā scien-
 dū: q̄ qñ villa: castrū vel locus interdicit
 vocat interditiū generale: licz ibidē esset
 tñ vna ecclia vel etiā nulla: qm̄ als etiā
 extra ecclesiā illā celebrari posset solēnter
 quā illud sine causa fieri non debet: vt de
 cōse. di. j. c. cōcedim⁹. Sed qz censet inter-
 dictū generale: includit oīa loca singula-
 ria et plana in qb⁹ als celebrari posset: et s̄
 q̄tū ad loca generaliter interdita. Porro
 q̄tū ad p̄sonas generaliter interditas sciēdū
 q̄ qñ aliq̄d cōe vel plūs vel vniuersitas

interdicti: tunc secundum Jo. an. singulares persone illi cōis ppli vel vniuersitatis intelligunt generaliter interdicte: ita quod in nullo loco pnt audire diuina vel percipere sacra: ppter q̄ in ea sibi pmissis: vt postea videbitur. Ratio est: quod actualis auditio diuinorum et perceptio sacramentorum per interdictum est prohibita: actus autem proprie sunt suppositoꝝ nō vniuersitatis: sed vt singulis p̄dicta intelliguntur prohibita: vt in c. si snia. §. vl. de sen. ex. li. vj. vñ snia in dicto lata in aliquā vniuersitate vel pplm secundum Jo. an. ligat etiam absentes et culpe aliorum p̄dicentes ppter quā interdicti snia pferunt: quod apte pbat dictum. c. si snia. nā ibi p̄p̄ delictum dñi pplm seu vniuersitatē interdicti. Nā ista pena interdicti puniunt etiam qui nō peccauerunt: vt de spō. c. nō ē vobis. Fateatur tñ Jo. an. illos infantes quo ad deū: vt de sen. ex. a nobis. ij. de re iudi. c. j. li. vj. dum mō saltē hūiliter paruerint snie interdicti. Et si talis absens fuerit de alia ciuitate vel populo: sed gratiose fuit receptus in ciuē vel popularē in dicti ppli: quis forte nūc ibi fuit vel habitauit: adhuc credit quodammodo talis intelligatur interdicti dicto populo interdicto ppter dictā rōnez. Et vt dicit regula iur. lib. vj. q̄ sentit onus sentire d̄z et cōmoda et ecōuerso: hic etiam existēs de populo nō interdicto si post interdictum efficiat de populo in dicto: credit docto. quod tūc ligatur sic alij: cū enī factus sit mēbrū illi cōis nō d̄z amodo alio iure censerī q̄ corp⁹. Nec obstat quod sententia p̄cesserat quā lata fuit in vniuersitate vel pplm qui nō mutantur nouis personis supuenientibus. Sic ecōtra in ciuitate quidā habitātes s̄ nō existētes ciues vel de populo illi ciuitatis non includuntur in interdicto illi vniuersitatis vel ppli: vt in dicto. c. si sententia. §. vl. ibi. singulares ex eo personas: nā isti nō sunt ex eo populo licet ibidē habitent. Si tñ etiam locus est interdictus: tūc in eo nō possunt audire diuina sicut nec extranei: s̄ extra locū illū sūt oīno liberi. Ceterū si quis de vniuersitate interdicta se trāffert ad aliū locū nō interdictū. et nō fuit culpabilis vel in cā interdicti: et ex toto desinit esse de populo: tūc credit docto. circa eū interdictum cessare: cū enī in eo cessat cā efficiēs et cōseruans: debet etiam effectus cessare. Nec libertas a lege sibi data de trāslatiōe domicilij tollit per hūmōi interdictum: nec talis dici potest puentus vel destinatus: ex quo ponitur nō culpabilis: sed solū dicebatur interdictus: quia fuit de vniuersitate interdicta. Et simile ē

de illo qui bannitus simpliciter seu confirmatus vel relegatus et nō ad tempus: quod tūc nō censetur amplius de illa vniuersitate: secus tamē si tñ ad tempus. Sicut secus est de specialiter interdicto: et etiā de eo quod fuit in culpa ppter quā interdicti sententia lata est: quod tunc etiā intelligitur specialiter interdictus: et ideo tales quocūq; se transferant interdicti remanent: vt de sen. ex. c. alma. §. illis etiā. li. vj. p̄dreterea: interdicta vniuersitate alicuius loci nō intelliguntur interdicti per hoc habitātes suburbij vel cōtinētibus edificijs quā non sunt de corpore illi vniuersitatis s̄ sui iuris vel alteri subiecti. Ratio est: quod et si interdictum ciuitatis extendatur ad suburbia: vt dictum est: tamē interdictum vni vniuersitatis nō extenditur ad aliā vniuersitatē: vt pbat c. si sententia. sicut interdictum vni persone nō complectitur aliā. In dubio tñ si nō apparet habitātes in suburbij esse sui iuris vel de alia vniuersitate: p̄sumendū esset eos esse de vniuersitate ciuitatis cui adherent: quod si habitātes in suburbij essent de capella ciuitatis tpe nō interdicto audiētes ibi diuina et ecclīastica recipiētes sacramēta: tunc credit Lopus abbas quod illa q̄litas nō inmutat solutionē p̄dictā: quod licet sint de parrochia: nō tñ de vniuersitate ciuitatis nec de culpa: nisi aliter esset de p̄suetudine vel iure. Sic etiam dicendū est de nobilibus et marchionibus: comitibus et hūmōi habitantibus in diocesi vel ciuitate: cuius popul⁹ vel vniuersitas est interdictus vel interdicta: nam si subeunt onera: et habent honores sicut alij de dicta vniuersitate tūc ligantur eadē sententia: aliter nō. Et idem puto si per priuilegiū essent exempti a muneribus vel oneribus: quod per hoc sequitur quod sunt de ipsa vniuersitate. Si vero sunt sui iuris ex cōsuetudine vel ex imperiali priuilegio sic quod dicte vniuersitati tanq̄ de ipsius corpore in nullo participant: tūc censendi sunt vt penitus extranei: nec eos ligat interdictum latum in dicta vniuersitate. Et nota generaliter quod cessationes generales habent vim interdicti et cōparantur interdicto: vt patet in cle. ex frequētibus. de sen. excō. De quibus cessationibus etiā dicitur de appel. c. dilectis. de offi. ordi. c. irrefragabili. et e. ti. c. quis. et c. si canonici. li. vj. Sed alie sūt cessatiōes sp̄ciales quod solū obseruantur in ecclīis in quibus sunt indicte et nō in alijs: sic etiā dictum ē de in dicto sp̄ciali: vñ Jo. an. p̄cordās h̄rias op̄iones de pena nō obseruatiū indictas cessatiōes: dicitur quod glo.

Inno. & Hosti. in. d. c. irrefragabili. et. c. dilectis. dicentes: qd si qd in ecclesia cessatioi supposita celebraret: non efficeret irregularis cu hec cessatio non sit vera sententia interdicti: sed est quedam organo suspensio: intelligunt loqui de cessatioe speciali. s. posita in certa ecclesia vel certis ecclesijs: sed glo. Inno. strariu tenes in. c. non est vobis: de spon. intelligi debet de cessatioe generali in loco qd talis cessatio vim habet interdicti. Et h etiam placet Joh. cal. Hoc etiam probat dicta cle. ex frequentibz q generales cessationes indictas ab eo q pot equipat generalibus interdictis: speciales aut q. s. sunt certaru ecclesiarum: vñ licet religiosi & exempti non seruantes cessatione generale indicta & seruata p matricem ecclesiam excōicatione incurrerent p dictu. c. ex frequentibus. Hoc tñ fallit vbi specialiter in ecclesia cathedrali vel matrice esset indicta cessatio: quia tunc religio sus violans non incurreret excōicatione cu non inuenit exp̄ssu. Preterea aliud e interdictu speciale vel singulare qd etiam fertur tam a iure q ab homie. Interdictu autem speciale dicitur cu interdicitur aliqua ecclesia ac etiam cu interdicitur oēs ecclesie ciuitatis vni⁹ vel etiam vnius puincie: sicut aliqui fit p procuratores gratia si eis non pareat vel pro collectis decimarum & legatorum. Ad hoc de p. uile. c. cu & plantare. §. q si templarij. Nam interdictu hmoi qd ponit etiam in omnibus ecclesijs totius puincie: p̄rie non dicitur generale sed speciale: eo q se non extendit nisi ad ecclesias & sacra loca contigua ecclesijs illi⁹ puincie: non aut ad aliam terram non consecrata illi⁹ puincie: ita q extra illas ecclesias licite soleniter celebrari pot. Quis hoc sine causa fieri non debet: vt de cose. di. j. c. cōcedimus. In interdicto ho generali non solu ecclesie sunt interdite: sed etiam oia alia loca singularia sunt interdicto supposita: ita q in nulla pte loci illius in quo positu est interdictu diuina soleniter celebrari possunt. Interdictu igit speciale quoz pmulgat a iure & quoz a iudice. A iure namqz repit positu e ecclesia. Primo ppter iniuriosus homicidiu in ea p̄petratu: vel iniuriosum sanguinem in ea effusum: vt patet de p̄se. di. j. c. si motu. Secundo cu ppter effusionem humani seminis studiose procuratu est polluta: vt d cose. dist. j. c. ecclesijs. In his eni duobus casibz ecclesia sic e indicta q an reconciliatioe in ea diuina officia celebrari non debet: vt in dictis. c. si tñ sic fuerit manifestu q le

gitime p̄bari posset: cu ecclesia non iudicat & occultis. Quo aut reconciliari dicitur ponit e de cose. ec. vel alta. c. p̄posuisti. et. c. vltio: Tertio qm̄ propter discordiam p̄nonoz ep̄us ostia claudit ecclesie & tollit inde reliquas & p̄cipit vt null⁹ in ea sacru misteriu celebret donec ad cōcordiam redeat: vt de iurepa. c. j. & ij. non tñ p̄ferēs sniaz interdicti. Quarto si ecclesia fuerit simoniace p̄secrata non dicitur in ea celebrari: vt. j. q. iij. c. ecclesia. Quinto si fuerit ecclesia p̄ncipaliter p̄secrata p̄ questu non p̄ diuino cultu: vt de p̄se. di. j. c. si qd basilica. Sexto si ecclesia est p̄secrata sine licentia ep̄i dioce. vt de p̄se. di. j. c. p̄cepta. Septimo si sine reliquijs vel i loco deserto & nunq̄ habitato fuit dedicata: de p̄se. di. j. c. placuit. Veru tñ quis i his casibz i tali ecclesia de iure celebrari non debeat: q̄m tñ facietes non sunt irregulares: qz non est exp̄ssum i iure: vt p̄ de sen. ex. is qui. li. vj. Sz si ep̄us ppter aliquam causam de p̄dictis specialiter ecclesiam interdixerit: tunc celebras in ea bn esset irregularis fm̄ Jo. cal. Qui etiam addit: qd qm̄ p̄fert interdictu in ecclesia: tunc cimiteriu ecclesie contiguu & capella eius contigua similiter intelliguntur interdicta. Secus autem si p̄dicta non sunt contigua ecclesie interdite: vt de sentē. excō. c. si ciuitas. li. vj. ij. r̄iso. Simili modo si fuerit ecclesia polluta: intelligit etiam pollutum cimiteriu eidem contiguu: non tamē ecouerso: ne nimis dignum malus dignu aut accessoriu principale ad se trahere videat: vt de cose. eccle. vel alta. c. vno. lib. vj. Item si remotum fuerit cimiteriu vel capella: vel saltē per parietes intermedium separatū vel separata: tunc non subiacent interdicto. Hic queri potest: vtrum in ecclesia specialiter interdicta celebrari possunt diuina: seruata forma. c. alma. §. adijcimus. de senten. excō. li. vj. Ad hoc dicendū qd non. Ratio est: quia. c. alma loquitur cuz locus fuerit interdictus: & hoc appellat interdictum generale: de peni. & remis. c. qd in te: siue comune qd idem sonat: de priuile. c. qd nonnulli. Benefacit ad hoc. c. p̄senti. de sentē. excō. li. vj. Unde cu p̄hibitio diuinorum que videbat induci p̄ interdictu speciale fuerit sublata seruata forma. c. alma. tunc remanet simpliciter p̄hibitio que fit in interdicto generali. Sicut in ecclesia specialiter interdicta qd pot baptizari vel etiam i fronte chrysmari: lz Jo. monachi in. d. c. p̄nti. secus innuere videat. Nam a quis interdicto p̄dicta sunt exēpta: vt de

spon. c. nō est vobis: de sen. ex. c. rñso: et eo. ti. qm̄: li. vj. Et hoc fieri pōt cū debita solēnitāte cathēzīfatiōis: qz pmissio baptismo intelligunt oīa pmissa p que puenit ad illud et sine quibus si fieri pōt baptism⁹ expe- diri nō debet: vt de p̄se. di. iij. c. Siue pūli sine iuuenes: cū. c. sequētib⁹. Ex dict⁹ etiā am pcludit qz pfectio chrysmatis admittitur tpe interdicti qd̄ p̄ficiē in die cene dñi: quo chrysmate vtēdū est tā in baptismo q̄ in cōfirmatiōe: vt de sen. ex. c. rñso: in fi. et eo. ti. c. qm̄: li. vj. Officia tñ p baptismo in sabbato sancto v̄l p p̄fectiōe chrysmatis i die cene dñi fieri nō possūt a clericis interdictis sine pena irregularitatis: nec etiā a nō interdictis in loco inēdicto: nisi sua ta moderatiōe. c. alma. s. adijcimus: qz sūt diuina officia alicui ordini deputata. De n̄qz interdictū singulare vel pticulare est cū iterdicunt alicui p̄sone singulari diuina officia et ecclīastica sacramēta et hoc vniuersaliter: v̄l etiā pticularit̄. s. quo ad aliq̄ sp̄oz sacramentoz v̄l officioz: vt de offic. dele. c. ex litteris: de p̄uile. c. j. et c. ep̄oz. li. vj. Nā licet fm̄ Jo. cald. quot sunt actus homis tot modis illoz respectū possit interdici: vt. xj. q. iij. s. euident̄: tñ hic tñ p sequēdū est de interdicto singularis p̄sone q̄tū ad diuina officia et sacramēta: qd̄ etiā dici potest suspensio: de quo postea videbitur. Et nota qz interdictus ab aliquo actu respiciente diuina: intelligitur interdict⁹ etiā ab omni alio actu qui illo actu inclu- ditur: vel qui sine illo actu exerceri nō potest: vt de appellat. c. sollicitudinē: vt inēdictus ab officio sacerdotali: exercere non debz officia que proprie cōpetūt sacerdoti. Secus tamē si solū altaris ministeriū sit et interdictum: vt de corpe vitia. c. significauit. Nec interdictus ab officio sacerdotali potest exercere pontificale quod sine sacerdotali exerceri non potest: de excē. pla to. c. ex litteris: in fi. et sic de similib⁹. Inēdictus tamē a maiori nō est interdictus v̄l prohibitus a minori qd̄ in illo maiori inclu- ditur: eo qz sine maiori p̄fici potest. Sic etiā prohibitus a minori non est prohibitus a maiori dūmodo sine minori prohibito p̄fici potest: probant̄ hec. xcv. di. c. illud. lx xliij. di. c. gesta: de sen. ex. c. illoz: eo. ti. c. is cui: li. vj. Sicut etiā prohibitus a superiorī ordine non est prohibitus ab inferiori: sic interdictus a pontificalibus non est prohibitus a sacerdotalibus: et prohibi⁹

a sacerdotalibus non est phibit⁹ a decana libus: et sic de alijs. Preterea notandū qz in isto singulari interdicto includuntur omnes interdicti nominatim: et de interdicto lato specialiter in personā: et talib⁹ v̄lut excomunicatis et non al̄s sunt interdicta ecclesiastica sacramenta: vt in dicto. c. alma. s. adijcimus. Idem Job. an. de sen. ten. ex. in. c. presentī in glo. penul. lib. vj.

Et si queritur vtrum interdicto communi vel vniuersitate vel populo omnes de illo cōmuni intelligant nominatim interdicti. Ad hoc dicendū scdm̄ Inno. qz non nisi tñ illi de quozū culpa dolo vel fraude interdicti sententia lata est: et qui in hoc p̄buerunt consiliū et fauorem: quod alij putant verum post denunciatiōez sententie publice factā q̄tum ad omnes quos certū est esse de populo interdicto: ut interuentib⁹ talibus circūstantijs manifestis intelligantur nominatim interdicti: et sic huiusmodi indubitabiles circūstantie vicē habeāt proprii nominis. Gaspar de cal. dicit qz nominatim interdicti dicuntur: quos certū est esse interdictos: etiā cū ciuitas v̄l castrum interdicatur: de verbo. signi. c. cuz in partibus. Verū tamen vt scrupulosus cōsulatur conscientijs: cum in sententia dicitur excomunico vel iterdico. Petrū et Johannē cū suis fautoribus et participibus: tunc Petrus et Johannes proprie sūt nominatim interdicti vel excomunicati: et ideo vitandi: fautores autez et participes quis vitare non tenetur: donec per iudicē declarentur et denunciēnt: nisi forte ipsozū participatio esset adeo notoria qz nō esset loc⁹ excusationi: nec posset aliqua tergiversatione celari: vt de cohabita. cleri. c. tua nos: et de cleri. excomū. minis. c. proposuit: et h̄ facta prius fide de fauore: vt ibi: nec enim aliter eos denunciabit iudex: etiā si sciat vt homo eos esse participes vel fautores: vj. q. ij. c. ij. et. liij. nec vitabuntur nisi denunciēntur. Ad hoc etiā maxime facit extrauagans. Martini pape quinti: quā dedit in concilio Constātiensi: de qua patet supra.

Amplius notandum est qz ingressus ecclēsie interdicatur a iure. Primo in casib⁹ qui ponuntur de senten. excomunicatio. c. sacro: et eo. titu. c. j. lib. vj. et eo. titu. de censibus. c. exigit. et. xvj. qz. vij. c. si quis deinceps. Secundo cum celebrat quis scienter aut al̄s participat in diuinis presentib⁹ excommunicatis vel interdictis: vel illos ad

mittit ad ecclesiasticam sepulturam: vt de priuilegijs. c. episcoporu libro. vj. Archidiaconus tamen super isto capitulo dicit: q̄ intelligitur de excommunicatis ab homine vel interdictis: quod probat per textus qui dicit: donec satisfecerint ad arbitrium eius cuius sententiā contēpserunt: sed tales admittentes scienter ad ecclesiasticam sepulturā sunt excommunicati: vt patet. s̄.

¶ Ceterū si presbytero celebrante missas in ecclesia diaconus cui est interdictus īgressus ecclesie vel subdiaconus dicit euangelium vel epistolā illius misse etiā extra ecclesiam et presbyter scit eos interdictos: tūc illi tres efficiuntur irregulares: presbyter quia participat crimini et criminoso. alij vero quia vnū est officium quod tamen in ecclesia celebratur principaliter: et sic cooperantur actui eis prohibito in loco in quo exercetur. Scdm̄ tamen Johan. and. cui prohibitus est ingressus ecclesie: licet per hoc prohibitus est a celebratione et auditione diuinorum in ea: potest tamen eam p̄transire et etiā in ea stare et orare tēpore quo nō celebrantur in ea diuina: vt. j. q. ij. qui studet: in fine. Idem Johan. cald. Item cui interdictus est ecclesie ingressus: si extra ecclesiam ingerit se diuinis non efficitur irregularis: vt dicit glo. in. c. is cui. de sētē. excomuni. libro. vj. Similiter si celebrat in oratorio stricte loquendo: ita q̄ non est ecclesia: de senten. excomuni. c. vltimo de priuilegijs. c. petentibus. Si tamē celebrat in ecclesia nō consecrata que proprie dicitur basilica: vt de religiosis domibus. c. j. efficitur irregularis: ad hoc de consecra. eccle. vel alta. c. vltimo: et de immunita. eccle. c. penulti. Satis est enim q̄ auctoritate pontificis sit dedicata: vt de consecra. distinc. j. c. nemo. Ad laudem dei.

¶ Cōtra quos et ex qua causa profertur interdictū: ac de effectib⁹ eius scz prohibitionis diuinorū officiorum et ministracionis sacramentorū: exceptis aliqb⁹: Ser. XXV

Non occides Exo.

¶ De interdicto breuiter profertur quando notandum est q̄ interdictum promulgari potest contra collegia: vniuersitates: ecclesias: villas: prouincias: castra et regna. Item cōtra viros et mu-

lieres: clericos: laicos: religiosos: priuilegiatos: prelatos: rectores: nobiles: plebanos et similes: cuiuscunq̄ etatis sint scdm̄ q̄ capaces sunt penarum. Et si queritur vtrū interdictum latum in locum per inferiorē ordinariū: liget etiam ipsum proferentē. Ad hoc dicendum q̄ Johannes and. dicit sputauit istaz questionē in regula: cui licet: libro. vj. et Johā. cald. de raptō. c. j. in. vij. q. de eodem tractans: et concludunt q̄ credunt proferentem vel superiorē sententiā interdicti violantes irregulares fore: quia hac irregularitate ligantur a canone vt de senten. excomuni. c. is qui: lib. vj. de constitu. c. j. et vlti. Et si forte nō male diceretur q̄ interdictum proferente non seruāte: nec alij seruare tenerentur. ar. de priuilegijs. c. petistis: tamen illud capitulū loquitur cum is pro quo: id est ad cuius querelam et in cuius fauorem latum est id nō seruat quod ad alium casum non est extendendum: cum videatur per modum priuilegij licet corpore iuris clausi emanasse: vt intelligi potest ex ibidē notatis p̄ Inno. et Hostien. Quā autē iuris priuilegia casus suos nō excedant patet de priuile. c. sane etiam si sint corpore iuris clausi: vt ibidē notat Hostien. Si tñ p̄ferēs interdictū diceret q̄ nō seruando loci interdictū p̄ hoc intenderet illud relaxare: tunc credunt q̄ nec subditi nec p̄ferens efficerentur irregulares: p̄sertim cū relaxatio interdicti loci nō habeat certā formā. Itaq̄ sublato principali cessant omnia accessoria. Secus tñ credendū est si p̄ferēs hoc nō dixit licet in mēte gereret interdictū relaxare: qz sicut verbalit̄ lata fuit interdicti sn̄a: sic vbo relaxatio fieri debuit: vt de re. iur. oīs res. Excipit tñ papa qui non subiacet legibus. Si vero queritur ex qua causa profertur interdictū. Ad hoc dicendū q̄ ab homine profertur quando qz propter contumaciā: et tūc necessaria est monitio precedens: et forma que tradit̄ de sen. ex. c. j. lt. vj. et sic intelligit̄ extra de ap. reprehensibilis: quandoqz profertur propter delictū: et tunc monitio non est necessaria: vt patet. v. q. iij. c. in loco: et sic itelligit̄ notata per Inno. et alios de ap. c. ad h̄ qm̄: de excels. prelato. c. j. Sed a iure profertur propter excessum siue delictū sine monitiōe p̄uia: siue sit interdictū generale siue speciale: scz cōtra personā. Profert̄ autē ab homine sub hac forma verborū. Nos p̄pter talē causā

talem ecclesiam vel terram supponim⁹ in /
terdicto: vt extra de verbo. significa. c. cuz
in partibus. Verumtamen extrauagans
Bonifa. que incipit: proinde attendentes:
prohibet interdictum in aliquem locū fer-
ri pro pecuniario debito sine licentia sedis
apostolice: et si contrariuz fit est irritū. No-
ta tamē q̄ ibi loquitur de interdicto gene-
rali: et ergo putat Johan. cald. q̄ illa ex-
trauagans non habet locuz in speciali in-
terdicto ecclesie: vt quod de nouo prohibe-
tur in vno casu non habeat locum in alio:
vt de senten. excōmunic. c. si sententia. j. et
ij. responso: libro. vj. Preterea si queri-
tur vtrum interdictum ad tempus suspen-
di potest per alium q̄ per papam. Ad hoc
dicendū scōm Innocē. et Hostien. q̄ quā-
do locus interdicitur vel ecclesia tunc ta-
lis sententia suspendi potest: et cum suspē-
sa fuerit celebrari poterit: extra de priuile.
vt priuilegia: argu. de spon. c. non est vo-
bis: sed si est interdicta persona siue suspē-
sa: cū hoc factum est propter culpaz ipsius
interdicti vel suspēsi: tunc interdictuz vl
suspensio persone suspendi non potest: sic
nec excommunicatio: ad hoc de senten. ex-
cōmunic. c. cum desideres. Quando vero
factum est propter culpam alterius: tūc di-
ci potest sicut et de interdicto loci: scilicet
q̄ talis sententia suspēdi potest per episco-
pum sicut et tolli. Sed vtrum interdictū
speciale relaxari potest ad cautelam si dica-
tur nullum: notat Archidiacon⁹ de sentē.
excōmunic. c. presēti: libro. vj. q̄ nō. Sed
Johan. mo. tenet ibidem contrariū: et hoc
placet Johan. and. Johā. vero cald. tenet
aliter in tractatu suo de ecclesiastico inter-
dicto. Ceterum queri potest de effectu ec-
clesiastici interdicti quottuplex sit. Ad hoc
dicendum q̄ generaliter duplex est ei⁹ effe-
ctus: scilicet phibitiōis diuinorū officiorū
exceptis quibusdā casibus: et prohibitiō-
nis ministratiōis sacramentorū: exceptis
quibusdā sacramentis interdicti tēpore p-
missis. Q̄tū ad primum scienduz: q̄ olim
et scōm antiqua iura tempore interdicti nō
permittēbātur ecclesiastica officia celebra-
ri vel audiri: vt extra de pe. et re. c. quod in-
te: et de spon. nō est vobis: nisi semel in eb-
domada celebrari causa conficiendi corp⁹
christi: vt de senten. excōmuni. c. permitti-
mus: q̄ scilicet tunc decedentib⁹ potest da-
ri. Sed per noua iura fuit istud extensum
per. c. alma mater: de senten. excōmuni. li.

vj. per istū: videlicet modū: q̄ singulis die-
bus in tali loco debent si possunt in ecclesi-
is siue monasterijs misse et alia officia cele-
brari: sicut pri⁹ submissa voce ianuis clau-
sis: nō pulsatis cāpanis: excōicatis et inf-
dictis exclusis: vñ p̄ quolibet horū de p̄ se
si nō obseruet tribus alijs obseruatis vio-
laf interdictū: vnde si clericus in loco inf-
dicto alijs celebrantib⁹ sonat cāpanā: vel
aperit ianuas ecclesie incurrit irregularita-
tē: secus tñ si nō fieret celebratio: quia irre-
gularitas requirit actū pfectū: vt. xv. q. j.
c. si. Interdictū etiā violaf cū q̄s celebrat
in ecclesia ianuis pforatis vel fenestris fa-
ctis in eis: ita q̄ existentes extra ecclesiam
possunt in ecclesia celebrātes audire et corp⁹
christi videre: vt patz in cle. ex frequētib⁹:
de sen. ex. Predictus tñ effectus cū sua mo-
deratiōe locū nō habet in inf- dicto ppli vel
vniuersitatis nō expresso loco: sed in inter-
dicto loci generalis: vt patet i. c. alma ma-
ter. Dic queri potest vtrū om̄is celebrā-
s in loco interdicto: vel interdictus a diui-
nis celebrans in quocunq; loco fit irregu-
laris. Ad hoc dicendū q̄ clericus sic inter-
dictus vbicunq; celebrat efficit irregulari-
ris: vt. xj. q. iij. si quis episcopus damnaf:
et. c. sequē. de cle. ex. minis. c. clerici. et. c. se-
quen. Similiter clericus nō inf- dictus qui
celebrat in loco interdicto: agēs in officio
suo sicut prius efficitur irregularis: id est
solenniter dicens officiū diuinum quod ei
cōpetit rōne alicuius ordinis fm̄ Inno. et
alios: hoc patet de excessi. plato. c. vlti. de
sen. ex. is qui: li. vj. ij. respōso: et. c. is cui. j.
responso: li. vj. et hoc est vex si sciēnt hoc fe-
cerit: nam ignorātia probabilis excusaret
eū ab irregularitate scōm Johan. an. in di-
cto. c. is qui. h. is vero: de priuile. episcopo-
rū: li. vj. ibi sciēnter a cōtrario sensu. Qui-
dam etiā dicunt: q̄ si clericus scit interdi-
ctum loci quod tamē non est publicū p̄ de-
nunciatiōem: si illud non seruat efficitur
irregularis: et huius opintonis est archi-
quod est verum nisi fuerit occultum ita q̄
legitime probari non posset: vt. vj. q. ij. c. si
tantum. Et dicit Johan. and. q̄ expediret
per constitutionē prouideri clericos nō te-
neri ad obseruantiam interdictorū prola-
torum a iure: nisi primo fieret ipsorū decla-
ratio ppter id qd̄ habet de cens. c. q̄. li.
vj. Et in cle. p̄nti. c. ti. qd̄ etiā postea factū
est per Mar. v. in concilio Constantiensi:
vt patz supra. Cleric⁹ tamen nō interdictus

absoluere potest et ligare subditus secundum Inno. quia talia non sunt ordinis sed iurisdictionis.

B Ceterum queri potest utrum non interdicti possunt admitti in loco interdicto ad diuina cum celebrant singulis diebus submissa voce: iuxta moderationem. §. ad iurisdictionem: i. c. alma. Ad hoc dicendum secundum omnes doctores. quod laici nequaquam possunt admitti: quia interdictum loci excludit omnes siue sint de loco interdicto siue extranei: nisi si fuerit specialiter priuilegiati: ut de priuilegio. c. licet. li. vj. De clericis autem extraneis utrum possint admitti ad celebrandum vel celebrandum: tenet Archidiaconus. quod non: in. §. ad iurisdictionem: in glo. super verbo celebrant. Jo. an. respondet quod si est durum: et quod nimis emungit elicit sanguinem: et sic videtur tenere contrarium: et hoc probat multas rationibus Jo. cal. dicit quod si dubium frequenter pulsauit aures suas: tandem concludit quod nunquam fuit ausus pulsare quod tales extranei admitterentur: si pulsatus esset romanus pontifex ut de terminaret quod sibi videretur. Verum super hoc fratres maiores habent priuilegium speciale quod dicit mare magnum Alex. pape. iij. et Clemens. pape. iij. et approbatum a multis aliis summis pontificibus: quod etiam extendit ad eorum familiares. Super quo quiri potest an priuilegium alicui monasterio vel religioni concessum de admittendis familiaribus ad diuina tunc interdicti: extendit ad familiares assumptos post datum priuilegium. Ad hoc respondet Hein. boye. i. c. quod in te: de pe. et re. quod Jo. an. in. c. l3 de priuilegio. et in regula: quod sentit: li. vj. in nouel. dicit quod si assumpti post priuilegium subrogati sunt illorum quod extabant tunc priuilegium: tunc ad illos extendit: aliter priuilegium non esset perpetuum. Si vero sunt illis adiuncti vel supradicti sed ex causa rationabili tunc idem est. Si vero nuda voluntate tunc ad illos non extendit ne censura eneruetur. Rectores etiam ecclesiarum tunc interdicti habere possunt clericum familiare ad fruendum in diuinis: ut de vi. et ho. cle. c. ut quisque: imo secundum Jo. cal. habere possunt et retinere laicum non interdictum quem prius habebat etiam si esset de loco interdicto: quod recedente possunt alium etiam laicum non interdictum cessante fraude quolibet: de ver. sig. c. vl. li. vj. loco illi surrogare: quia tales dicuntur familiares domestici qui in hoc gaudent priuilegio ab homine concessio: ut i. c. licet. §. j. de priuilegio. li. vj. multo fortius iuris promissione: de qua in. §. ad iurisdictionem: nisi talis surrogatus esset de illis quorum culpa dolo vel fraude lata fuit sententia: vel qui ad perpetrandum delictum peruenit consilium auxilium vel fauorem: ut in. c. licet: in si. secus tamen si esset de populo interdicto.

Et nota generaliter quod irregularitas contra ad istum casum non cadit nisi in clericos: hinc si religiosus ad nullum ordinem promotus celebraret secundum Jo. cal. non includit in predicta regula irregularitatis: eo quod non habet ordinem clericalem: multo minus monialis vel secularis laicus vel laica coadiuuans presbyterum interdictum in celebrando: vel non interdictum in loco interdicto. Et contra omnes etiam in ordinibus minoribus constituti secundum omnes doctores. si agunt in officio suo sicut presbyter: ut offerendo in missa calicem vel thuribulum aut aliquid quod ad officium suum spectat: siue dicendo matutinum aut vespas sunt irregulares. Et Hostiensis arguendo per et contra in. c. ij. de cle. ex. finaliter dicit quod quicquid subtiliter tenendum est tales irregulares esse: quia clerici sunt: et iura generaliter loquuntur de clericis: et hi habent officia ipsorum ordinibus deputata: ut patet. xxij. di. c. acolytus: et c. sequentibus. Si tamen clericus inter est diuinis officiis: si non est principalis celebrans sed audit ea ex quadam simplicitate siue deuotione: non tenendo: non efficit irregularis: et sic debet intelligi dictum Inno. sed si hoc facit contra tenendo et faciendo celebrare diuina seu auctoritatem prebendo: subaudi vel coopando tunc irregularitatem incurrit: et sic intelligitur dictum Hostiensis. cui concordat Jo. cal. Archidiaconus. ad h. c. tanta: de excels. pla. et c. ij. de cle. ex. Unde et si duo vel tres in itinere dicerent horas canonicas in loco interdicto tamen aliter quod ab alijs audiri possent: tenent quidam quod si non possunt facere sine violatione interdicti: ut de pe. et re. c. quod in te. Item licet mulier post partum intrare potest ecclesiam in loco interdicto sita ad reddendam gratiarum actionem: tamen hoc fieri non potest cum solemnitate sine pena irregularitatis ipsius sacerdotis. Sic in die parasceues laici possunt accedere ad crucem et orare cum nullum officium diuinum celebrent nec illud in prohibitione interdicti contineant Insuper secundum Inno. clericus interdictus vel in loco interdicto cum solemnitate faciens aqua benedicta est irregularis: quia hoc competit ordini clericali: de conse. di. iij. c. aqua. Possunt tamen benedici in loco interdicto a non interdicto cum moderatione. c. alma: nec cum illa aqua benedicta possunt seculares aspergi: quoniam ad hunc finem prohibitio benedictionis est iuducta in hoc casu ne tales aspergantur. Asperges tamen non efficitur irregularis: quia non violat interdictum: nec in celebratione diuinorum: nec in collatione sacramentorum: cum proprie non sit sacramentum: nec hoc est in iure cautum: peccat

tamen huiusmodi. Sic fieri nō pōt officiuꝝ p̄ baptismo in sabbato sancto: vel p̄ p̄fecti one chrysmatis in die cene dñi v̄l p̄ anni uersario defuncti: nisi cū moderatiōe. c. alma. Et idē est dicendū de bñdictiōe calicis paramentoꝝ v̄l corporalū aut candelaruꝝ in festo purificatiōis: vel oliuay in die palmarū. Itē ecclesiarū: altariū manentiū aut vlaticoꝝ. Verūtamē sicut cōcedit̄ tempore interdicti sacramentū penitētie: vt postea videbitur: sic etiā fieri pōt p̄ officiuꝝ cōmendatiōis aīay: eo qđ officiuꝝ illō videt̄ quā si annexū ad absolutiōnē q̄ fit in penitētia cū moderatiōe tñ. c. alma. Deniq̄ notandū ē qđ cāpane ecclesiarū pulsari p̄nt p̄ aue maria ⁊ similib⁹: sicut est de laudabili consuetudine: quia hoc non est officium alicui ordinis deputatū: sed illud maxime p̄p̄t̄ laicos diuoscit̄ introductū. Similit̄ p̄ auditiōe verbū dei etiā in ecclia qđ vtiq̄ licitū est: vt de sen. ex. c. rñso: vbi exp̄sse de hoc. Nō tñ debet sonari cāpanella p̄ diuinis officijs celebrādis: ita vt audiat̄ exteri⁹ a secularibus: qz phibitio pulsatiōis cāpanarū minores cāpanellas includit: cū h̄ consideretur nō quātitas sed son⁹ cāpane: de pe. ⁊ re. c. qđ in te. Secundus aut̄ effect⁹ interdicti est phibitio administratiōis sacramentoꝝ: sub quo parit̄ includit̄ phibitio ecclesiastice sepulture. Pro quo sciendū qđ licet p̄ ecclesiasticū interdictū ecclesiastica sacramenta generalit̄ phibeant̄: quedam tñ specialit̄ pmittunt̄ tanq̄ animay salutis magis necessaria. Nam in interdicto lato ī locū vel terrā: p̄mo cōcedit̄ sacramentum baptisimi nō solū puuloꝝ: vt. d. c. qđ in te: s̄ etiā adultorū ⁊ aliorū quorūcunq̄: de sen. ex. c. qm̄. li. vj. ⁊ fiet cathesisatio vt eictum est. s̄. Secūdo cōcedit̄ sacramentū p̄firmatiōis in frōte: vt d. c. qm̄: ex quo p̄sequenē fieri pōt p̄fectio chrysmatis cū moderatiōe. c. alma. Tertio p̄cedit̄ sacramentum eukaristie ī q̄ntū dicit̄ viaticū: qz dari pōt decedentib⁹: vt. d. c. qđ in te. ⁊ despō. c. nō est vobis: de sen. ex. c. pmittimus: nec enī debz alicui penitēti in extremis denegari: vt. d. l. c. penitētes: in fi. nō tñ pōt dari sanis s̄m Archi. in. c. alma. ⁊ Job. an. super verbo: admittat̄: sanis aut̄ dānat̄ ad mortē eo tpe dari possit: ad hoc de pe. ⁊ re. c. cū s̄m. ⁊ ibi nota in. ilij. glo. planū est enī qđ tales censent̄ tūc in mortis articulo: quo casu appellatiōe penitētie itelligit̄ viaticum d. c. qđ in te. Mulierib⁹ aut̄ partui appropin

quātib⁹ s̄m Job. an. in. c. qđ in te: nō est dandū nisi aliud imineret piculū mortis: qz nō sunt pprie in mortis articulo: ⁊ idem dicendū est de intrātib⁹ mare v̄l bellum cāpestre v̄l etiā obsessis. Sed vtrū cleri ⁊ religiosi nō interdictis sacramentū eukaristie dari nō pōt p̄terq̄ in mortis articulo. Ad hoc dicendū qđ de sacerdotibus celebrantib⁹ s̄m formā. c. alma. nō est dubitum: de alijs aut̄ nō inuenit̄ p̄cessū in iure scripto: nā in edictis pmissorijs certoꝝ casu suū qđ nō inuenit̄ exp̄sse pmissū subiacet illo phibitū: cū igit̄ in edicto phibeat̄ ministratio ecclesiasticorū sacramentoꝝ certis casibus ⁊ sacramentis exceptis: vt in. c. alma: specialit̄ sit pmissum corpus christi ī q̄ntū dicit̄ viaticū ⁊ nō alit̄: sequit̄ qđ aliter q̄busuis psonis ministrari nō debet: et si religiosi suis fratrib⁹ v̄l sororibus siue monialibus quarū curā gerūt eo tpe īdisferent̄ cōicare p̄sumūt: videāt quā auctoritate hoc faciāt cū nō video hoc posse fieri sine p̄uilegio speciali. Deniq̄ cū corpus christi portat̄ ad infirmū: hoc fieri potest cū pulsatione nō ac lumine p̄cedenti cere risq̄ p̄suetis: eo qđ nō inuenit̄ cautū in iure ⁊ vt videntes reuerent̄ se inclinent: vt de cele. mis. c. sane: vnde pōt etiam dari infirmo in p̄sentia astantiū ⁊ ad infirmū veniētium: vt intelligat̄ pmissio scđm cōditionē status p̄sone cui fit: nā infirmi conditio requirit astantes: nec reperit̄ exp̄ssum in iure qđ visio tantū sacramēti sit phibita tēpore interdicti: nisi cū officia diuina celebrantur actualit̄: ⁊ sic intelligi pōt. c. ex frequētib⁹. in cle. de sen. ex. Quarto cōcedit̄ sacramentū penitētie: pro quo notāduz: qđ olim morientibus tñ p̄cedebat̄ sacramentū penitētie: vt de spon. c. nō est vobis: de pe. ⁊ re. c. qđ in te: hodie vero etiā sanis cōcedit̄: nisi fuerint excōicati: q̄ p̄terq̄ ī mortis articulo ad penitētiā nō debēt admitti vt in. c. alma. s̄. sane: vel nisi p̄pter eorū culpā vel fraudē lata fuerit snia interdicti: v̄l ad p̄petrādū delictū cuius actiōe latū ē interdictū p̄buerūt p̄siliū auxiliū v̄l fauorē: his enī casibus penitētia nō est p̄cedenda nisi prius satisfecerint si possent: vel de satisfaciēdo cautionē idoneā p̄stiterint: qđ si neutꝝ facere p̄nt tūc iurabūt qđ cuz potuerit satisfaciēt ⁊ om̄ib⁹ modis q̄b⁹ poterunt ad satisfaciōnē fidelit̄ laborabūt: tunc etiam potest h̄mōi sacramentū penitētie p̄cedi vt in. c. alma. s̄. illis: ⁊ ex p̄nti a talib⁹ dece

dentib⁹ licite recipi p̄nt mortuaria post susceptā penitentiā ⁊ p̄ eis orandū ē. xj. q. iij. c. quicunq; ⁊ hoc a strario sensu: sec⁹ ante penitentiā: vt ibi: ⁊ hoc fatef. Job. an. in cle. eos: de sepul. esse vex de relictis in morte: sed q̄ darent cū funere sepulto in cimiterio de facto tpe interditi nō licet clericis recipere: qz tūc p̄ciparet delicto fm eundē. Itē recipi p̄nt oblatiōes ab interdictis penitentibus etiā in loco interdicto: vt di. xc. c. oblatiōes: in glo. vñ ⁊ tales gaudere p̄nt indulgētijs ⁊ remissiōib⁹ q̄ generalit̄ sunt interdicti: vñ etiā specialit̄ post susceptā legitime penitentiā. Quinto ꝓcedit sacramētū matrimonij tpe interdicti p̄ legitimū ꝓsensū viri ⁊ mulieris: vt ex de ferijs. c. capellanus: etiā si ꝓtrahētes essent interdicti fm Inno. de spō. c. nō est vobis: imo p̄ ex cōcitos: vt de eo q̄ duxit in ma. quaz pol. p̄ adul. c. significasti: sed solēnis b̄ndictio nuptiarū fieri nō pōt fm hosti. qz illd̄ est officii ordinis clericali deputatū: vt de secū. nup. c. j. ⁊. iij. etiā si tm̄ alē eorū esset interdictus: si tm̄ mulier nō esset nominatim interdita s̄ tm̄ de vniuersitate interdita: vir autē nullo mō est interdictus: tūc si post desponsationē de ꝓnti fieret b̄ndictio: sic etiā est de mēte iuris: vt de spō. c. ꝓsultationē. tūc possunt parit̄ in loco nō interdicto b̄ndici: qz si mulier p̄ dispensationem de ꝓnti desijt eē de vniuersitate interdita: ex q̄ vir ei⁹ non erat interdictus: extūc em̄ sortit̄ munera et honores viri: vt. ff. de sena. l. femine: s̄ non ecōuerso. Sexto cōcedit sacramētū ordinis clericis: si tm̄ laici sunt interdicti: ita qz tales clerici p̄nt ordinari in loco nō interdicto: similiter laici p̄nt ordinari ad clericatus si tm̄ locus est interdictus: nec quomodolibet fuerūt culpabiles delicti p̄pter qd̄ sentētia lata fuit nisi p̄pter delictū vniuersitatis lata fuisset sentētia in locū interdicti: qz tūc null⁹ de vniuersitate posset ordinari: oēs em̄ tūc intelligunt̄ interditi: vt in di. c. si sn̄a: interdict⁹ tm̄ si postea monasteriū ingredit̄ ordinari pōt post ꝓfessionē nō ahi: si tm̄ ordinat̄ tenet: rō ꝓmi est: qz desijt esse de ꝓlo interdicto sic ꝓpetue b̄n̄it⁹. Septimo sacramētū extreme vntiōis tpe interdicti nulli ꝓcedit: vt de pe. ⁊ re. c. qd̄ i te: naz fm Job. an. nec clerici priuilegiant̄ sup̄ extrema vntiōe in. d. c. qd̄ in te: ⁊ ꝓ ꝓhis nec religiosi nisi specialit̄ de hoc fuerint ꝓuilegiati ⁊ exp̄sse: qd̄ tm̄ mlti religiosi male aduertūt. Octauo nō cōcedit sepultura cle-

ricis ⁊ alijs interdictis a diuinis: vt de ꝓ. uile. c. vt ꝓuilegia. s̄. sane: ⁊ eo. ti. c. ep̄o: u. li. vj. de sen. ex. c. is cui. Sicut̄ in dicit̄ oībus laicis nō interdictis vñcūq; veniētibus in locis interdicto generali vñ speciali suppositis: vt de priuile. c. cū ⁊ plantare: c. vt ꝓuilegia: ⁊. d. c. qd̄ in te: ⁊ in cle. eos: de sepul. clerici tm̄ q̄ nō sunt culpabiles ⁊ suauerūt interdictū in locis interdicto generali dū taxat suppositis sine pulsatiōe cāpanaz: ⁊ cessantib⁹ oīb⁹ solēnitatib⁹ publicis cū silentio tumulari p̄nt: vt in. d. c. qd̄ in te: ⁊ i. d. cle. eos: nō tm̄ sepeliri p̄nt in ecclia vñ cimiterio specialit̄ interdict⁹: vt de sen. ex. c. si ciuitas: li. vj. in fi. naz tūc clerici culpabiles ibi nō sepeliunt̄: de q̄ ꝓ Inno. de excels. ꝓ. la. to. s̄. fi. glo. penul. in fi. ⁊ ꝓ cimiteriū b̄ itelligit̄ locus deputat⁹ auctoritate ep̄i ad sepulturā q̄tm̄ ad penā icurrēdā: s̄ fm Job. an. ⁊ Job. de lig. ⁊ Job. cal. Sepeliētes autē interdictos ex eccliaz ⁊ cimiteriū sine officio diuino nō incurrūt penā: secus si cui⁹ officio clerici s̄ facerēt priuilegiati: similiter quo ad sacramētū ꝓceptionē p̄nt sic clerici eccliastricā recipere sepulturaz: si tm̄ eēt solū sub auditiōe diuinorū ꝓuilegiati tūc est dubiū an sic sepeliri p̄nt: ⁊ hec sūt vera nisi ꝓl⁹ in ꝓuilegio ꝓtineref. Itē oēs cooperantes in sepultura cōtra ꝓhibitionē ecclie penā incurrūt: nō tm̄ portātes crucē vñ ceos aut associātes: qz illi ꝓꝓte nō cooperant̄. Deniq; quattuor sūt festiuitates: scz natalis dñi: pasche: penthecostes ⁊ assumptionis virgīs gloriose: i q̄b⁹ in. c. alma mater: ꝓcedit qz officia diuina celebrent̄ solēniter alta voce ianuis aptis ⁊ pulsatis cāpanis: excōcatis tm̄ ꝓrius exclusis: s̄ interdictis admissis: q̄bus obreueretiā dictarū solēnitatū: ⁊ vt ipi ad humilitatis grām ⁊ recōciliatiōis affectū facili⁹ inclinēf: ꝓ fatis dieb⁹ ꝓcipatio ꝓmittit̄ diuinorū: sic tm̄ q̄ illi ꝓꝓt qz excessū interdictū hmōi ꝓlatū est altari nullaten⁹ appinquent. Dicit tm̄ Archi. b̄ qz corp⁹ xpi sanis ⁊ extrema vntiō infirmis tūc ꝓcedi nō pōt: qz. s̄. adijci cimus: cū se. nihil imutat de ꝓhibitionē sacramētū sed solū diuinorū officiorū: vñ iura q̄ canūt de sūptiōe sacramētū: de ꝓse. di. j. c. ⁊ si nō frequenti⁹. c. seculares. c. oīs homo: ⁊ de pe. ⁊ re. c. oīs: loquunt̄ interdicto ⁊ alijs ꝓhibitionib⁹ cessantib⁹. qd̄ tenet Job. an. pōt insup̄ in dictis festiuitatib⁹ aq̄ solēniter benedici ⁊ aspgi: sic pōt panis ⁊ fructus b̄ndici ⁊ ministrari: ⁊ Job. an. in cle.

eos de sepul. tenet q̄ in dictis dieb⁹ ecclia-
stica sepultura dari nō pōt: licet Jo. cal. cō-
trarium teneat: nā Job. de ligñ. ⁊ Rod. te-
nēt cū Jo. an. Possunt etiā nuptie solēnī
bñdici in festo assūptiōis: in tribus autem
alijs bñdictio solēnis nuptiāz generalit̄ ē
phibita. xxij. q. ij. c. nō oportet a septuage-
sima: de ferijs. c. capellanus: sic in quattu-
or festiuitatib⁹ publice pnt consecrari v̄ be-
nedici virgines: abbates: abbatisse: alta-
ria: calices: paramēta ⁊ silia: cuz pprie non
sunt sacramēta s̄ certa officia diuina. Et no-
ta q̄ in dictis festiuitatib⁹ dies incipit in ve-
sp̄is vigiliāz vsq; ad cōpletoriū diei se-
quētis exclusiue: s̄ etiā tuti⁹ videt: licet q̄
dā dicere volūt q̄ scōm cōpletoriū etiā ca-
tari pōt: nā solēnitas celebratiōis vni⁹ diei
naturalis incipit in vesperis vigilię ⁊ t̄minat
in vesperis festi: vt in. c. ij. de ferijs.

De suspēsiōe ⁊ quib⁹ suspēsi sunt
pferētes v̄ recipiētes idebite bñfi-
cia v̄ ordines: Ser. XXVI

Non occides *Exod. xx.*

Non occides *Exod. xx.*
de cēsure excōicatiōis ⁊ interdi-
cti: iaz ordine debito de suspēsiōe
videndū est. Pro quo notādū q̄ suspen-
sio put est species eccliaſtice cēsure est cen-
sura eccliaſtica ſubtrahēs facultatē admi-
niſtrādi eccliaſtica sacramēta v̄ etiā exeque-
di diuina officia. Et quib⁹ multiplex inuenit̄
in iure suspēsiō: qz glo. in cle. cupientes: de
penis psequit̄. xxv. species suspēsiōis cuz
suis adiectiōib⁹: de qb⁹ pñc grā breuita-
tis ſupſedeo: tñ s̄ solū p̄ſeq dignū duxim⁹
de ea put est species eccliaſtice censure: q̄
quib⁹ differt ab excōicatiōe ⁊ inēdicto v̄ ſuz
est. s̄. Hūc aut differētiā inē depositū: de-
gradatū ⁊ suspēſū: p̄mo videam⁹: nā lar-
ge loquēdo frequēter in iure vnum p̄ alio
positū repim⁹: cuz tñ pprie loquēdo diffe-
runt: nā suspēsiō videtur importare priuatio-
nem legitime executionis ordinū vel offi-
cium eccliaſticoz simpliciter vel ad tē-
pus: ⁊ cū ſpe dispensationis: que quādoq;
infertur a iure: et quādoq; a iudice. De-
positio vero priuationē importat legitime
executionis officiorum et beneficiorum ecclie-
ſticatorū possessionis simpliciter ⁊ ex toto
absq; ſpe restitutionis: retento tamen pri-
uilegio clericali: quia conueniri nō potest
in iudicio ſeculari: nec capi: nec puniri a lai-
cis: ⁊ fit per ſententiā hominis cōmuniter

ſed ſine ſolennitate: nec potest hec pena in-
ferri ab inferiori episcopo q̄ hoc facere pōt
erga ppriū ſubditū aſſiſtēte ſibi canonico
numero episcopozū ſi deponēdus est in ſa-
cris: al̄s ſufficit ppria ſentētia episcopi ſi-
ne aliozū preſentia: nec taliter deſiſt⁹ re-
ſtitui potest niſi per diſpenſationez pape.
Poſtea tamē moderatū est: q̄ quando ſa-
cerdos vel alius in ſacris conſtitutus debe-
at degradari ⁊ ſeculari curie tradi p̄ here-
ſi: tūc hoc fieri pōt per ſolū episcopū cōuo-
catis abbatib⁹: prelat⁹ ⁊ religioſis ſue dio-
ceſis: eo q̄ numerus episcopozū deſacili nō
potest haberi: vt de hereti. c. qm. li. vj. De-
gradatio vero vltra penā deſiſtiōis hoc
addit: q̄ priuatur omni priuilegio clerica-
li cū certa ſolennitate: quia auferūt illi q̄-
dam inſignia: vt. xj. q. iij. c. episcopus: vn-
de quō fit degradatio habet lib. vj. de pe-
nis. c. degradatio. Nota tñ q̄ non ois de-
gradatus est ſeculari curie tradēdus: s̄ ſo-
lū in trib⁹ caſibus. Primo in crimine here-
ſis: ſi noluerit ad pēnitētiā redire: v̄ ſi poſt
penitentiā recidinauerit: vt extra de here-
c. ad abolendā: vbi expreſſe de hoc. Secū-
do in falſario litteraz pape: vt extra de cri-
mi. fal. c. ad falſarioz. Tertio cū quis pro-
pter talē calumniāz puniē quā intulit ſuo
episcopo: que tangitur. xj. q. j. c. ſi quis ſa-
cerdotū: ⁊. c. ſe. cū glo. Ad maiorē autēz
euidentiā ſciendū ſcōm Huil. ⁊ alios q̄ tri-
plicit̄ quis dicit̄ ſuſpenſus. Primo quo
ad ſe tñ: quādo ſc̄z non est phibitus abſti-
nere ab officio diuino ⁊ huiusmodi p̄ ſentē-
tiā canonis v̄ hominis: ſed tñ per ſimpli-
cem prohibitionē iuris absq; ſententiā la-
ta: ſicut quilibet exiſtens in peccato mor-
tali tenet abſtinere a celebratione: ſi tamē
celebrat nō tenetur ſubditus eius vel qui-
libet alius euz vitare: etiā ſi ſciſet peccatū
eius: quib⁹ celebrās mortalit̄ peccet. di. x
xviij. c. vlti. ex de coha. cleri. v̄ra. Si ſr exi-
ſtēs in excōicatiōe minori dicit̄ ſuſpenſus:
quia debet abſtinere a celebratione ⁊ exe-
cutione ordinū al̄s mortalit̄ peccat cum
minori excōmunicatione recipiens aliq̄
ſacramentū: vel ſolēniter in officio ſuo tra-
ctās: vt di. xl. c. multi. j. q. j. c. ſacerdotes:
⁊ exp̄ſſe p̄z ex de cle. ex. miniſ. c. ſi celebrat:
nec mix cū talit̄ excōicat⁹ ſm Huil. ſepatū
est etiā ab oſculo pacis q̄ daf in miſſa: q̄
ē loco cōionis: nō at ab horū dicēdis cū ali-
is. Et quib⁹ ſm Inno. talis ſacramēta p̄ſe-
rēdo v̄ ordinē ſuū exeq̄ndo. grauē peccet

nō tñ efficiť irregularis. Et licet fm Tho. in. iij. nō debeat qđ inducere talē ad dicē. dum missam vl' als ad exequenduz officia sua: dñ certus est de malicia sua ⁊ obstinatione: si tamē aliū habere nō pōt excusatur a tali recipiēdo sacramēta: cū est ei' superi' or vel parochialis: qz vtrif iure suo ⁊ malo illius in bonū suū. j. q. j. si iustus fuerit: sicut etiā licitū est fidelivti iuramēto facto ab infideli p falsos deos: vt patet. xxij. q. j. c. monet. Secūdo dicit quis suspēsus qđ ad alios tñ: ⁊ hoc mō large dicit qđ suspēsus: sicut cleric' peregrin' dicit suspēsus qđ celebrare pmittit' occulte ex deuotione: vt extra de cle. pegrin'. c. tue fraternitatis: sed nō publice nisi cū qñqz sigillis epōz: vt di. xcvij. c. j. ⁊ ij. ⁊ ex eo. ti. tua nos. ⁊ hoc si sigilla sunt ignota als sufficeret sigillū epī / scopi sui: vt ibidē in glo. ⁊ lxxj. di. c. priuatus. xix. q. ij. due. Etiā sufficit pbatio testi um: vt in dicto. c. tue. multo magis aut' sufficit aplice sedis mādatū: vt extra de cler. nō resi. c. tue. Batio huius est fm Hosti. qz in publica celebratiōe pōt eū mouere ianif glia vl' cupiditas nō aut' in priuato: similif in publico pōt accidere cōmune malū ⁊ scādalu si nō ordinat' celebraret: in secreto vero solū esset periculū celebrātis. Ad b' aut' fm Hosti. qz tales suscipi debeāt in executione ordinū: debent littere cōtinere hanc clausulā uel similit': quē gradatim ad tales ordinē pmouimus: vt di. xxij. c. in nomie dñi: verūtamē sic suspēsus si celebrat etiā in publico nō efficitur irregularis. Tertio modo dicit qđ suspēsus pprie: scz taz quo ad se qđ quo ad alios: ⁊ hoc qñ p sentētiam canonis vel hominis est suspēsus ab officijs suis: ⁊ talis abstinere tenet' ab officio etiā post stritionē ⁊ pessionē quousqz sit relaxata suspensio p eū qui pōt: als suspēsus a diuinis officijs vl' a celebratiōe ⁊ huiusmodi: si strā fecerit mortalif peccat ⁊ efficitur irregularis fm Inno. de sen. ⁊ re iudi. c. cū eterni. li. vj. hoc etiā patet: xj. q. iij. c. si qđ ep's. Et fm Inno. ⁊ Huil. si tal' etiā extra eccliam dicat horas officia do populum sicut fieri solet in exercitu efficiť irregularis: secus tñ si nō officia do dicat cuz vno vel duobus. Suspēsus tñ a pōtificialibus: si celebrat in pontificalibus nō erit irregularis: cuius ratio est: qz pōtificialia nō sunt de substantia celebratiōis: nec debem' aliquē irregularē iudicare nisi reperiat' ex p'ssum ar. de pe. di. ij. h. pene. Similit' suspē

sus a p'ticipatiōe sacramētoꝝ de qua habetur. xvij. di. c. placuit. c. si quis aut. ⁊ c. de cernimus. Si strariū faciat nō efficiť irregularis. Et simile dicendū est de suspensione que ponit'. lviij. di. c. si. ⁊ extra de elec. c. osius. ⁊ extra de his que fiunt a maio. p. ca. c. j. nā tales nō efficiunt' irregulares fz Hostien. ⁊ Inno. de qbus singulis gratia breuitatis supsedeo. Notanduz est igit' B qđ ex pluribus causis ⁊ modis quis incurrit censurā suspēstonis: tā quo ad se qđ quo ad alios. Primo nāqz pferēs ordies alie / no clerico sine licētia sui epī vl' superioris et hoc sciēť vl' saltē ex affectata ignorantia: suspēsus est per annū a collatiōe ordinū: ⁊ postqđ suspētio fuerit manifesta poterunt interim clerici sui absqz sui p'ius licentia a vicinis epīs ordines recipere: vt de tēpo. or. c. eos. li. vj. p quā dec. reprobaf opinio dicentiū: qđ ordinare poterat alienum sub spe ratihabitōis: ⁊ intelligit' superior in hoc casu epus de cuius diocesi is qđ vult ordinari est oriūdu: vl' in cui' diocesi beneficium ecclesiasticuz habet: vel vbi habet domiciliū licet alibi natus fuerit. Nullus aut' inferior episcopo hāc licentiā dare pōt nisi ex priuilegio singulari: nisi tñ vicari' eius generalis in spūalibus epō in remot' agente: vel sede vacāte capituluz seu is ad quē tunc administratio spūalium ptinet: hec oīa habent' de tēpo. or. c. cū nulli. li. vj. Secundo cōferēs tonsurā clericalē infanti nisi forte religionē intraret vl' illitterato seu homini aliene dio. sine licentia: vl' etiam p'ugato nisi volēti religionē intrare: aut ad sacros ordies pmoueri: qñ. s. de iure potest talis suspēsus est p annū a collatione tonsure tñ: vt de tēpo. or. c. nullus. lib. vj. Tertio pferēs ordinē vl' beneficium simonia / ce ac mediator existens talis simonie scdm Bay. si simonia est notoria tūc ipō iure suspēsus est etiā quo ad alios: vt extra de simo. c. accusatū. ⁊ in glo. diffusius: ⁊ sol' pa dispēsat. Si vero occulta: suspēsus est quo ad se: nō quo ad alios: ar. de simo. c. et si questioes. ⁊ c. veniēs. Idē dicit' in directorio iuris. li. iij. ti. xvj. Et nota fm Hof. ⁊ Hosti. qđ dispēsatio pape solū requirit' in maioribus ordinibus: sed epus dispēfare pōt de tonsura ⁊ minorib' ordinib': sic etiā epus dispēfare pōt in simonia qđ cōmittitur circa exequias defūctoꝝ psecratiōes cimiterij ⁊ sacroꝝ vasoꝝ in venditiōe chrysmatis in benedictionib' nubētū ⁊ hmoi:

q̄ nō est et p̄hibitū in iure: et sic intelligit̄ cōcessum: extra de sen. ex. c. nup. fm Ray. et Al. q̄d etiā intelligit̄ videt̄ cū hmōi simonia esset manifesta: nā occulta non inducit irregularitatē: q̄uis simonia in ordine occulta inducit suspēsiōnē: et p̄ h̄is irregularitatē si se ingerit diuinis sic p̄us: vt videbit̄. Quarto aliquē ordinās vel ad ordinandū p̄sentās q̄ p̄misit vel iurauit ordinatori vel p̄ntatori nīl petere de illa ecclia ad cui⁹ titulū ordinat̄: tūc ordinator triennio suspēsus est a collatiōe ordinū: et p̄sentator ab executiōe suoz ordinū: vt p̄ exp̄sum de simo. c. si quis. vbi addit glo. Sed intellige si crimē sit occultū: s̄ si esset manifestū sp̄ essent suspēsi: et si accusarēt et cōuincerent: deponerēt ex tali p̄missiōe et iuramento: hoc ibi. Secūdo p̄ncipaliter ordinēs recipiens suspēsus est multis modis. Primo nāq̄ vltimōtan⁹ ordinat⁹ ab ep̄o italie nisi licentiā habeat a papa v̄l ab ep̄o v̄n est oriūdus: vel i cui⁹ diocesi ē h̄nficiat⁹ et hoc p̄ patētes ip̄i⁹ ep̄i l̄ras cām rōnabilē cōtinētes cur ip̄m ordinare nō velit vel nō possit: ip̄o facto suspēsus absq̄ spe dispēnsatiōis: vt de tēp. or. c. sepe. li. vj. S̄l̄r recipiens aliquē ex ordinib⁹ sacris ab ep̄o q̄ renūciavit loco et dignitati et h̄ sc̄l̄ter vel ex ignorātia crassa nō recipit ordinis executiōnē s̄ suspēsus est: solūq̄ p̄ papā cū eo dispēnsari p̄t: vt ex d̄ ordinat⁹ ab ep̄o q̄ renū. c. j. Secus t̄n si t̄n resignauit loco: et rogatus ab ep̄o loci h̄ fecerit et si p̄babilis ignorātia h̄ factū est: vel si t̄n recepit ab eo ordinēs minores poterit ep̄us cū eo dispēnsare: vt ibidē. Secūdo v̄o ordinat⁹ a simoniacō in ordine suscepto quātūcūq̄ occulto: aut etiā in dignitate vel a simoniacō notorio in collatiōe ordinū: aut in collatiōe seu receptiōe vel mediatiōe h̄nficioz non recipiunt ordinis executiōnē sed sunt ip̄o iure suspēsi: q̄uis i sua ordinatiōe nulla sit cōmissa simonia: et h̄ in detestatiōez simonie: vt. j. q. j. grā si nō gratis. c. si q̄ a simontac̄. Et est rō: q̄ tales cū ordinū executiōe sint p̄uati: q̄d non h̄nt dare nō p̄nt: vt. d. c. grā. c. q̄ sacros ordines: et. j. q. vij. c. daybertū. Nota t̄n q̄ a talibus ordinati ex ignorātia facti excusant̄ a peccato: nō solū q̄tū ad ordinatiōnē s̄ etiā q̄tū ad ordinū executiōez: abstinere t̄n debēt cū sciunt quousq̄ cū eis dispēnsat̄: q̄d fieri debet p̄ papam: vt dicit glo. in dicto. c. si qui. Ignorantia v̄o iuris nō excusat. Hinc fm Tho. sc̄da 2. q. c. po-

tlus p̄mitteret q̄ se excōicari q̄ a talib⁹ ordinari: q̄ obediēdo nō excusaret. xi. q. liij. quid ḡ. iniustā aut excōicationē patiēdo meret: vt. xxiiij. q. liij. c. cōperim⁹. cū diuersis. c. se. cōcor. Hoff. Tertio oīs simoniace ordinat⁹ etiā si vitiū simonie sit occultū est ip̄o iure suspēsi: nō solū ab ordine quē simoniace suscepit s̄ etiā fm Hug. et Inno. ab actib⁹ omniū alioz ordinū: et fm Inno. etiā in t̄palib⁹: v̄n et p̄dit administratiōnē. j. q. j. repiunt. ex de simo. c. tanta. nec potest cū tali dispēnsari nisi p̄ papā: vt. j. q. j. erga. Qui etiā facilliter nō dispēnsat q̄n cōmissa ē simonia ex pte v̄riusq̄. s. ordinatoris et ordinati: vel etiā q̄n cōmissa ē ex pte ordinati t̄n: vt plane patet. j. q. j. c. statum⁹. ij. et. c. qui studet. Si v̄o cōmissa est ex pte ordinatoris t̄n: vt ordinati cōsanguineo ordinatori aliqd̄ dante ip̄o ordinato penit⁹ ignorante: tūc nō potest ip̄e ep̄us dispēnsare cū eo p̄pter turpitudinē suā sed successor ei⁹ in ep̄atu: vel si habet domiciliū in alio ep̄iscopatu: tunc ep̄us ille potest: et multo magis papa: dicto. c. statum⁹. ij. et. c. se. et h̄ fm Inno. Hosti. Ray. et Hoff. Item q̄n simonia cōmissa ē t̄n ex pte ordinati: tūc si talis nō ministrat p̄t ep̄us cum eo dispēnsare in ordinib⁹ rite susceptis: q̄uis nō in illo quē simoniace recepit: nec etiam q̄ recipiat alios ante dispensatiōnē: s̄l̄r si talis ante dispensatiōnē post ordinē simoniace susceptū ministrasset: tunc etiā in ordinib⁹ ante rite susceptis nō poterit ep̄iscopus dispēnsare.

Quarto p̄inde ordinatus ab heretico: scismatico: excōicato vel degradato nō recipit executiōnē: licet fm Tho. Pe. Ray. et Hoff. tales ordinatores veros cōferāt ordines q̄tū ad characterē: sicut et oī alia vere cōficiūt et cōferunt sacramēta: excepta penitētia quo ad excōicatos manifeste: secus de occultis qui absoluūt fm Rich. et Pe. de palu. dūmodo tamē p̄dicti tenēt formā ecclesie. j. q. j. c. d̄ns declarauit. de p̄se. dist. liij. nō est vobis. peccāt tamē mortalit̄ tam dantes q̄ recipiētes ab eis quecūq̄ sacra sc̄l̄ter: nisi baptismū in extrema necessitate: q̄uis aut̄ ignorātia p̄babilis nō crassa facti nō iuris: tales nō excusat a peccato i ip̄oz ordinū receptiōe et in eorūde executiōe q̄dū i eadē ignorātia laborāt: postq̄ t̄n h̄ sufficiēter sciūt: abstinere debent quousq̄ cū eis fuerit dispēnsatū. Erga quā dispēnsatiōnē dicit Hosti. q̄ i ep̄atu solus papa dispēnsat: vt ex de elec. papa dispēnsat: imo

fm Ray. et Hoff. si ordinati fuerunt a tali q̄
recepit ultimā manus impositionē: id est
ep̄alē consecrationē eē ecclesiā nunq̄m tole-
rant. ix. q. j. ordinationes. Si nō factū est
ex ignorātia pbabili: tūc s̄ Hosti. p̄ discre-
tū plati cū tali poterit dispēsari: et sic tole-
rant in ordinib⁹ susceptis: vt p̄ eē de ordi-
natis ab ep̄o q̄ renun. c. vlti. Preterea fm
Ray. et Hoff. si ordinat⁹ est ab eo q̄ recepit
ultimā man⁹ impositionē in ecclesia: id est
anteq̄m efficeret hereticus: scismaticus vel
excōicatus: tūc ex dispēsatiōe tolerat̄ mini-
strare in ordinib⁹ susceptis: siue sciebat si-
ue ignorabat: sed ad supiores pmoueri nō
debet nisi esset necessitas magna et cōuersa-
tio sancta: vt. ix. q. j. c. ij. et. iij. et idē videf
dicere Hoff. de interdicto et suspēso a diui-
nis. s. q̄ nō cōfert executionē: vt. ix. q. j. c. j.
et se. Quinto ordinat⁹ ad aliquē sacrum
ordinē extra statuta tpa ordinationū: de q̄-
bus vide in. vij. p̄cepto sermone. xliij. suspē-
sus est: nec debet pmitti in susceptis ordini-
bus ministrare: q̄uis characterē recepit: vt
eē de tēp. or. c. ij. ep̄us tñ imposita eis pri-
mo penitētia cōpetenti sustinere poterit vt
in susceptis ordinib⁹ ministrat: vt ibi. c. cōsul-
tationi. et in glo. Cōcor. Inno. et etiā Alri.
qui addit q̄ secus est de ordinibus suscipi-
endis. Dicunt etiā quidam q̄ si talis ante
dispensationē in ordine suscepto ministra-
uerit: non posset episcopus cum eo dispen-
sare: verius tamē videf q̄ possit per. c. Lu-
gdunē. ix. q. ij. nisi forsā executio sibi in-
terdicta fuisset. et nihilomin⁹ postea mini-
strasset. Ratio est: q̄a omnis suspensus in-
terdictus vel excōicatus se diuinis inge-
rens efficit irregularis: nec subleuari pōt
nisi p̄ papā: vt p̄ de sen. re et iud. c. cū eter-
ni. li. vj. et de sen. excō. c. cū medicinalis. li.
vj. Sexto ordinatus p̄ saltū. s. aliquo or-
dine p̄termisso ad ordines supiores ascēdē-
do q̄uis characterē recipiat: tñ est suspen-
sus ab executione ordinis sic recepti: vt dis-
v. c. sollicitudo. eē de cle. p̄ sal. p̄mo. c. j. et
in glo. q̄ si nō malicia sed ignorātia vel ne-
gligētia hoc egit: q̄uis de rigore deponi
deberet: tñ ex dispēsatiōe ep̄i ad ordinem
p̄termissum poterit pmoueri. Et si aī dis-
pēsationē h̄mōi et repationē ordinis omissi
ministraverit in ordine illo vel supiori: cre-
dens q̄ gradatim pmotus fuisset poterit
etiā ep̄us cum eo dispēsare. Si nō scienter
vel p̄ saltū pmotus in ordine sic suscepto
vel sciēter omissi: sine dispēsatiōe et ordi-

nis omissi recuperatiōe ministraverit: tūc so-
lus papa q̄ ulterius ascēdat cū eo dispen-
sare poterit: q̄uis in ordine rite suscepto
sufficeret ep̄i dispēsatio: fm Ray. Hosti. et
Huil. ar. de cle. nō or. minis. c. ex lris. Se-
ptimo recipiens vno die minores ordines
cū subdiaconatu vel duos sacros ordines
ordinatore sciēte vel ignorāte: suspēsus est
ab ordinib⁹ sic receptis. l. j. dis. c. qui in aliq̄
imo deponi debet: vt. lxxvij. di. c. sub dia-
conus. et extra de eo q̄ fur. or. re. c. Inouit.
possunt tñ h̄mōi pmitti misericordie in m̄-
noribus ordinibus tñ ministrare: et si reli-
gionē intrauerint ac vita moresq̄ eorū exe-
gerint: potest abbas si voluerit etiā i alijs
ordinib⁹ secū dispēsare: vt extra de eo qui
fur. or. rece. c. latoz. Idē Ray. et Hosti. De-
rū si lata fuisset p̄us excōicationis sentētia
cōtra taliter recipiētes et nihilomin⁹ rece-
perūt. nō poterit cū eis dispēsari nisi p̄ pa-
pam: vt papa exemplariter in dicto. c. inno-
tuit. et in glo. et addit Hosti. q̄ etiā papa cū
talibus defacili non dispensat: ar. extra de
cle. excō. mi. c. latores. Octauo recipiēs
ordinē se q̄ pmoueri faciens cū falso titu-
lo est suspēsus: vt p̄ exp̄ssum eē de sumo. c.
p tuas. iij. vbi rñ det papa q̄ nisi cum h̄mōi
fuerit misericordie dispensatū nec ad supi-
ores ascēdere: nec in suscepto debet ordine
ministrare: adducēs ad hoc ibidē triplicē
rationē: vt pater latius in septimo p̄cepto
sermone. xliij. cū tali tamē fm Huil. in or-
dinibus ante rite susceptis p̄ episcopū dis-
pensari poterit: sed in ordine sic suscepto et
alijs postea susceptis solus papa dispēsat:
vt patet eo. ti. c. penul. in fi. Nono recipi-
ens ordinē excōmunicatiōe ligatus suspen-
sus est: et quidez si sciens se excōmunicatū
ordinē suscepit: tūc est a susceptis ordinib⁹
p̄petuo deponēdus: si nō non recoluit fa-
ctū p̄ quo canonē incidisset: vel factū qui-
dem recolens: sed iuris ignarus nesciuit
exinde se teneri in excōicatione: tunc cū eo
si secularis sit solus papa dispensare pote-
rit. Admirū cum et pape soli talitū est abso-
lutio reseruata: qd̄ tñ minus est vt ceteri
plati intelligant eis maiora phibita q̄bus
vetita sunt minora: hec plane patet de sen.
excō. c. cū illoz. vbi etiā subdit: q̄ si religi-
osi fuerint vel regulares: tūc abbas eorū p̄
iniūctā et pactā penitentiā cū eo dispēsare
poterit: nisi fuerit adeo grane et notabile
q̄ aplica sedes esset merito cōsulēda: vt est
mēbrū mutilatio: copiosa sanguis effusio:

vel in ep̄m aut abbatē vel aliū p̄latū violē
ta manus iniectio ⁊ similia: put ibidē ex
emplificat: vel etiam nisi qui fecit adultus
vel discretus fuerit q̄ violēter s̄ eū de ob
liuione ⁊ ignorātia p̄sumet: vt patz ibidē.
Decimo religiosus recipiēs aliquē ordi
nem in apostasia suspensus est: ⁊ quātum
eūq̄ postea fuerit recōciliatus p̄lato suo ⁊
penitentiā receperit: tñ absq̄ dispēnatione
in ordine sic suscepto ministrare nō poterit:
vt p̄z eē de apos. c. vlti. Si tñ ad religionē
aliā transisset ⁊ ibidem ordinationē susce
pisset: in ordine suscepto sine dispēnatione
ministrare posset: vt dicit ibidē glo. qz tūc
ordinē in apostasia nō recepisset: eē de tēp.
ordi. c. ex pte: dicit tñ glo. qz si monasteriū
ad qd̄ transiit fuit maioris religionis tūc
nō peccauit: vt extra de regul. c. licz. ⁊ tūc
de iure cōmuni pōt in ordine suscepto libe
re ministrare. Si x̄o minoris tūc peccauit
mortalit̄: ⁊ tūc cum eo dispensandū est al̄s
nō debet ministrare: hoc ibi. Itē oīs aposta
ta quācūq̄ religionē fuerit tacite vl̄ exp̄sse
p̄fessus: temere sue religionis habitū di
mittens: ip̄o facto sententiā excōicationis
incurrit: vt li. vj. ne cleri. vel mo. c. vt picu
la: ⁊ sic suspēsus est. Undecimo strabēs
matrimoniu de p̄senti ⁊ faciens se ad ordi
nes sacros pmoueri: aliē q̄ a sacris cano
nibus est cōcessum: etiā ante carnalē copu
lā: q̄nis characterē recipiat: tñ ab ordinis
executiōe suspēsus est: ita qz nec post mortē
uxoris poterit in ordine suscepto ministrare
nec ad alios ascēdere: nec aliqd̄ officiu vel
beneficiū ecclīasticū obtinere: ac matrimo
niū nihilominus sic cōtractū p̄pter hoc nō
dissoluit: qd̄ intellige nisi religionē appro
batā ante carnis copulā intrauerit ⁊ pro
fessionē fecerit: hec patent in exuagan. Jo.
xxij. que incipit: antiqua. Ad lau. dei.

De diuersis suspēsiōibus quas
q̄s incurrit ip̄o iure p̄pter diuer
sas causas: Sermo XXVII

Non occides Exo.

xx. Expediti de suspēsiōe q̄ con
trahit̄ in collatiōe vel susceptiōe
ordinis: iā breui stilo de diuersis alijs suspē
siōib⁹ p̄sequēdum est. Prima suspēsiō
est in b̄ficijs cōferendis vel acquirendis:
nam b̄ficiū simoniace cōferens vel etiam

mediator existens: est ip̄o iure suspensus:
dictū est in sermone p̄cedenti de eo qui cō
fert ordinē simoniace vel mediator est: ac
quirens x̄o beneficiū cum cura: vel etiam
dignitatē p̄ simoniā: si est occulta: tunc idē
est iudicium fm̄ Hoff. sicut de illo q̄ recipit
ordinem simoniace: vt dicit̄ est iupra: quia
suspēsus est ip̄o iure etiam quo ad alios: ⁊
nō solū ab actibus omniū ordinū sed etiā
ab administratiōe tpaliū: fm̄ Inno. ⁊ i tali
beneficio ⁊ dignitate dispēsat solus papa:
p̄cipue qñ b̄ficiatis sciētibus est cōmissa:
⁊ de hac simonia plenius vide in. vij. p̄ce
pto. Qui aut̄ recipit simplex b̄ficiū simo
niace fm̄ Ray. suspēsus est etiā q̄ ad alios
ab actib⁹ omniū ordinū: si simonia fuerit
notoria: si tñ occulta non est suspensus ip̄o
iure quo ad aliquos sed suspendendus: vt
j. q. iij. c. j. et. ij. Idē Tho. ⁊ Hosti. Et si qui
dem cōmissa ē simonia ip̄o b̄ficiato igno
rante: tūc ep̄us cum eo dispēiare potest in
tali b̄ficio: postq̄ pure ⁊ simpliciter ei renū
ciauit: ac etiā qz ministrare possit in ordi
bus ante ⁊ post b̄ficiū susceptis: qd̄ intel
lige si ep̄us ignorauit: nam si sciēter simo
niace cōtulisset nō ip̄e sed supior dispēiare
posset: ar. j. q. j. c. j. Idē Tho. Ray. ⁊ Alri.
Si deniq̄ simonia cōmissa est b̄ficiato sci
ente: tūc solus papa dispensare potest: tam
in illo b̄ficio q̄ in quocūq̄ alio fm̄ Alri.
Tan. ⁊ Hosti. Secūda suspēsiō cōcernit
iudices ⁊ cōseruatores: nā iudex ecclīasti
cus vel delegatus q̄ cōtra p̄scientiā ⁊ iustit
ciā in grauamē ptis alteri⁹ in iudicio q̄cūq̄
fecerit p̄ gratiā vel p̄ sordes: puta p̄ pecu
niā: odiū: fauorē: timorē ⁊ silia: ab execu
tione officij per cōtinuū annū suspēsus est.
Et si suspēsiōe durāte se diuinis ingesse
rit efficiē irregularis: nec releuari poterit
nisi p̄ papā: vt de sen. ⁊ re iudi. c. cū eterni.
li. vj. Sic etiā ferentes excōicationis sen
tentiā cōtra aliquē vel cōtra aliquos: nisi
p̄mittāt trinā admonitiōē: vel saltē vnā
p̄ tribus: ⁊ hoc p̄sonis idoneis p̄sentibus
suspēsi sunt p̄ mensem ab ingressu ecclesie
vnde si tempore intermedio diuina officia
celebrauerit in ecclesia efficeret irregula
ris. Similiter aliquis existens cōseruator
auctoritate illius cōseruationis se nō po
test introuere de alijs q̄ de māifesti in
iurijs ⁊ violentijs: vt de offi. dele. c. statui
mus. qz si de alijs que scz iudicialē indag
nem requirūt se introuiserit: est suspēsus
per annum ab officio: vt patet ibidem. c.

hac cōstitutioe. Tertia suspēſio cōcernit notorios fornicatores q̄ sūt ip̄o iure suspēsi quo ad se et quo ad alios: vt. xxxij. dist. c. nullus missam. et. c. se. et. lxxxj. di. c. si qui p̄byteri. cū. c. sequētib⁹. Pro quo notandū ēm Tho. et Ray. q̄ dupliciter dicit notoriū. s. notoriū iuris: cū q̄s in iudicio confitef vel de crimine cōuincit. Et notoriū facti: cū. s. crimē ita populo manifestū est q̄ nulla tergiversatioe celari pōt. Quocūq̄ igit̄ modoꝝ istoz fornicatio clerici notoria fuerit: suspensus est tā quo ad se q̄ quo ad alios ēm Tho. Ray. Berh. Inno. Hosti. et alios. Nec solū sacerdos s̄ etiā i quocūq̄ ordine cōstitut⁹: etiā in minorib⁹ ex notoria fornicatioe suspensus est ip̄o iure ab omnibus actib⁹ ordinū: ēm Inno. qd̄ etiā notat Archid. xxxij. dist. h. ad hec. qd̄ probat etiā p. c. mīstri. di. lxxxj. in fi. et ex de coha. cle. et mu. c. vestra. et. c. quesitū in glo. vnde tā diu talis est suspensus q̄ diu p̄seuerat i vitio: et interim si exequit̄ officia sua etiā semel: efficit̄ irregularis: et indiget dispēſatioe pape ēm Inno. Hosti. vt notat Archid. et An. de bu. Hinc etiā si postea cessaret a vitio et ante dispēſationē vteret̄ officio suo semp mortalit̄ peccaret: q̄uis nouā irregularitatē nō p̄traheret. Si v̄o cū esset suspensus nō executus est officia sua: nihilomin⁹ indiget dispēſatioe ab illa suspēſioe: quā facere poterit ep̄us ēm Inno. Secūdo nota q̄ ēm iura cōmunia tales euitari debēt tā in missa q̄ in alijs diuinis officijs: vt di. xxxij. c. null⁹. et. c. p̄ter hec. sed in hoc variatur opinio doctoz. Aliqui dicūt q̄ euitari debēt in diuinis post amonitionē eis factā si se nō correxerint: ēm Hu. et Lau. que admonitio fieri pōt a quocūq̄ ēm Hu. sed ēm Lau. fieri debet ab ep̄o qd̄ videt̄ veri⁹ et p̄bat̄ p. c. sacerdos aliq̄s. et. c. si q̄s ep̄us p̄byter. lxxxj. di. Sed alioꝝ opinio cōmunior est et solennior docto. Quis Archid. dicat eā durā: q̄ statim euitari debet ante quācūq̄ amonitionē: q̄ ius suspēdit eos quo ad se et q̄ ad alios: s̄ tenēt Tho. Ray. Al. Inno. Hosti. Jo. cal. An. de bu. A talib⁹ ē ēm ea q̄ habent̄ in corpe iuris nec se audiēda diuina: nec sumēda sacra nisi baptisim⁹ et eucharistia i extrema necessitate: vt dist. xxxij. h. verū. Ceterū: q̄ frigescente charitate supabundat iniquitas: et p̄sertim carnalitas in ecclesiasticis: ad vitandū scandala et etiā multa picula q̄ p̄scientijs timoratis cōtingere possent: p̄uisum est: nō no-

torijs fornicatorib⁹ sed christi fidelib⁹ p̄ijs mētibus: vt libere et licite valeāt audire eorū diuina et recipere sacramēta: cū non teneant tales vitare p̄textu cuiuscūq̄ sentētie vel censure ecclesiastice: a iure vel ab homine generalit̄ pmulgate: donec talis sententia vel censura fuerit a iudice publicata v̄ denūciata specialit̄ et exp̄ſſe: vt patet in extra uagan. Martini pape. v. quā dedit in cōcilio Lōstañ. vt p̄z. s. q̄ incipit: ad euitandū scandala. Quarta suspēſio cōcernit p̄latos quoscūq̄ q̄ p̄textu visitatiois ecclesiarū vel monasterioꝝ exigūt vel recipiūt indēbitas p̄curatioes s̄ cōstitutioes Inno. pape. liij. q̄ ponit̄ ex de cens. c. p̄curatioes: et Grego. x. que ponit̄. e. ti. in. vj. c. exigit. vñ cōstitutionē illam violātes duplū eius qd̄ recepint: ecclie a qua id̄ receptū fuerit infra mēsem reddere obligant̄. Alioq̄n ex tūc patriarche: archiep̄i: ep̄i duplū ipsum vltra p̄dictū temp⁹ restituere differentes: ingressum ecclesie sibi sciant interdictum. Inferiores v̄o ab officio et b̄nificio nouerit se suspēſos quousq̄ de duplo h̄mōi grauat̄is ecclesijs plenariā satisfactionē impendant: nulla eis in hoc dantiū remissione liberalitate seu grā valitura: s̄ ibi. Quia suspēſio fef̄ s̄ p̄latos ecclesiarū in. c. si quorūdā: extra de solu. vñ p̄latus ecclesie pro alienis debitis obligās: ip̄o iure suspēſus est ab admīstratioe tam sp̄ualit̄ q̄ tp̄aliū: nec ecclesia tenet̄ obligata: sed idē p̄latus p̄ debitis illis r̄ndere debet: vt ibi. Et dicunt An. et Hoff. q̄ hoc p̄cedit siue si ecclesia cōmendata vel intitulata seu etiā ad p̄curādū data: de elec. cū nobis: siue sit etiā occupata ne p̄do sit melioris cōditiois: vt de p̄ben. c. eū qui. Dicit tñ An. q̄ si ecclesia monasterio subiecta p̄ debitis alienis obligat̄: abbas nō incurrit hanc penā: s̄ p̄latus cui⁹ est admīstratio: secus aut̄ esset abbas: et si q̄s nō grauaret ecclesiam obligādo sed remittēdo: dicit An. q̄ tenet̄ ad penā. Hoc tñ nō placet Jo. an. q̄ nō debet s̄ ius penale ex suos terminos extēdi: et s̄ placet Inno. Si tñ ecclesia pecuniam haberet supflūā: dicit Hosti. q̄ eā mutuare poterit indigētī: et etiā de supfluo tenet̄ facere elemosynā paupib⁹. Et addit Jo. an. in regula. in penis. li. vj. q̄ q̄nq̄ p̄ attēptare cōsumat̄ delictū etiā si nō sequat̄ effect⁹: et tūc ius punit: ad hoc facit̄ de homic. c. p̄ hūāni. li. vj. vbi mādato pficit̄ delictū: sic etiā hic tradēdo l̄ras vel sigillū incurrit hanc

penā etiā si obligatio nō sequat: vt qz ste-
 tit p creditore nō p platiū: cum pcesserit ad
 actū quātū in se fuit: loquit̄ in hic de plato
 inferiori epō: cū ep̄i nō incurrāt suspēsiōnē
 iuris nisi d̄ ip̄is fiat exp̄sse mētiō: vt d̄ sen.
 excō. c. qz piculosū. li. vj. de elec. c. si cōpro-
 missari. eo. li. Sed dicit Hosti. qz ppter hāc
 causā deberet ep̄us a sup̄iore suspēdi. Pre-
 terea q̄uis fm̄ Ain. r̄ Inno. prim⁹ sup̄ior
 absoluere potest ab hac suspēsiōne: ex quo
 papa sibi nō reseruat: vt d̄ sen. excō. c. nup.
 tamē fm̄ Hostiē. si ante relationē imisceat
 se diuinis: efficiē irregularis r̄ erit p soluz
 papam absoluēdus: vt de sen. r̄ re iudi. c.
 j. li. vj. Sed Jo. an. hoc nō credit: cū nō sit
 suspēsus ab officio vl̄ diuinis. Jo. cal. dicit
 qz cū sit suspensus a sp̄ialib⁹: pōt teneri cū
 Hosti. qz sit irregularis: eo qz administra-
 tio sp̄itualium large sumpta potest include-
 re diuinorum celebratiōez. Ad h̄ facit de cor.
 vi. c. ex pte. ij. r̄ hoc videt̄ securius. Si vō
 suinat̄ stricte: put̄ denotat quādam prela-
 tionē r̄ potestātē cōpetentē nō ratiōe ordi-
 nis sed dignitatis: tūc verum est dictū Jo.
 an. r̄ hoc est benignius. Sexta suspensio
 cōprehendit religiosos p̄sidentes mona-
 sterio: prioratū: ecclie vel administratiōi:
 qui cōcedunt alicui ad vitā vel ad certum
 temp⁹ iura: redditus aut possessiōes eius-
 dem: pecunia etiā inde recepta nisi necessi-
 tas aut utilitas monasterij p̄oratus ecclie
 seu administratiōis hui⁹ hoc exposcat:
 accedente nihilomin⁹ ad hoc cōsensu con-
 uentus sui: vel si cōuentū non habent pla-
 ti sui: alioq̄n ip̄o facto sunt suspensi ab offi-
 cio: vnde nec valet dicta cōfessio: hec patet
 de reb⁹ ecclie. nō alie. c. monasterioz. in cle.
 Excipiunt̄ t̄n̄ ibi duo casus. s. locatio r̄ v̄-
 ditio reddituū vel fructuū ad modicū tem-
 pus. Modicū aut temp⁹ licet sit arbitrariū
 tamē intelligit̄ decēniū fm̄ oēs docto. Sz
 vtrū hec suspensio intelligat̄ ab officio di-
 uinorum vel officioz tp̄aliū administratiōis
 puta prelati pcuratoz cancellarij r̄ hmōi.
 Jo. an. remittit ad notata de deci. c. j. in
 cle. r̄ ibi ponit vtrāqz opinionē: sed ad vlti-
 mū dimittit sub dubio: quapropter opinio
 securior est eligenda. Septima suspensio
 fertur cōtra p̄cipantes scienter excōmu-
 nicatis ī diuinis: excōmunicatis dico ma-
 iori excōmunicatiōe: nam p talem p̄cipa-
 tionē peccat mortaliter contra p̄hibitionē
 ecclie faciens: etiā si ius ignorat: preci-
 pue si talis conditiōis est qz scire potuit et

debit huiusmodi p̄cipationis p̄hibitio-
 nem: non tamē est excōmunicat⁹ maiori ex-
 cōmunicatiōe sed minori: nec est irregularis
 sed vicinus irregularitati: nam ingres-
 sus ecclie est illi interdictus si publice ex-
 cōmunicatos admittit ad officia diuina seu
 ecclastica sacramēta vel ecclasticā sepul-
 turā: donec de huiusmodi transgressione
 satisfecerit cōpetenter ad arbitriū eius cu-
 ius sententiā cōtempserit: vt patet lib. vj. de
 priuil. c. episcopoz. vnde si postqz est inter-
 dictus ingressus ecclie se diuinis ingerit ī
 suo officio sicut prius irregularis efficiē: r̄
 sic videt̄ intelligendū de clericis seculari-
 bus r̄ regularib⁹. Sed et si sepellret excō-
 municatū publice: tūc esset excōmunicat⁹:
 vt supra: nec etiā metus in talibus excusa-
 ret: fm̄ Hosti. nisi metus qui cadit in con-
 stantē virum fm̄ Huil. r̄ Hug. Hic nota qz
 p̄cipatio cum excōmunicatis est mortale
 peccatum in quattuor casibus fm̄ Tho. in
 iij. dist. xvij. Primo p̄cipando ī crimie.
 Secūdo in diuinis. Tertio in p̄temptu ec-
 clesiastice discipline. Quarto cōtra probi-
 tionē p̄ceptoriam superiorū. Idem de.
 abbas r̄ Archi. xj. q. ij. c. sicut apostoli. et
 sic intelligit̄ idem. c. scz cum quis p cōtem-
 ptū p̄cipat tūc excōicari potest: quia mor-
 taliter peccat. Idem Jo. an. r̄ Jo. de ligna.
 r̄ Rich. in. iij. Et hoc est verum fm̄ ea que
 sunt in corpe iuris. Sed hodie secus ppter
 extrauagan. Martini pape. v. de qua patz
 supra. Octaua suspensio fert̄ contra pa-
 triarchas: archiep̄os r̄ ep̄os qui locant vl̄
 alio titulo cōcedunt aliquam domū vsura-
 rijs alienigenis ad fenus exercendum: vel
 etiā si pmittunt qz vsurarij alienigene: scz
 non oriundi de terris ip̄oz locoz publice
 vsurā exercentes vel saltem exercere volē-
 tes: habeant domos cōductas seu al̄s ha-
 bitent in terris suis: id est eoz iurisdicciōi
 subiectis: nisi infra tres menses om̄s tales
 de terris suis expellēt: nunq̄ decetero ta-
 les aliq̄s admittunt: eo ip̄o censurā suspen-
 sionis incurrūt: vt patet li. vj. de vsur. vsu-
 rarū. Nonā suspensio est lata cōtra b̄ndi-
 centes secūdas nuptias. Pro quo nota eē
 de secū. nup. dicit̄. c. v̄r autē vel mulier ad
 bigamiā trāsiens nō debet a p̄sbytero b̄n-
 dici: qz cū alia vice b̄ndicti sunt eoz b̄ndi-
 ctiō iterari nō debz: hoc ibi. glo. dicit̄ qz hoc
 debet p̄termitti ad exhortationē cōtinētē:
 r̄ etiā qz sac̄m iterari nō debet: v̄r d̄ ibidē
 c. j. capellanū quē b̄ndictionē cū secūda cō-

iterit celebrasse ab officio beneficiorum et
 suspensum: cum litterarum tuarum testimonio ad sedem
 apostolicam nullatenus destinare postponas.
 Hinc quiri potest: utrum vltiter verum est quod seculum
 de vel vltiores nuptie benedicti non possunt. Ad
 hoc respondet Hein. boye in dicto. c. vir autem. quod
 duplex est benedictio nuptialis. Una que fit in
 facie ecclesie per quam matrimonium publicatur: et
 sine qua matrimonium clandestinum reputatur: de
 qua habetur. xxx. q. v. c. ij. et. liij. et per totum. et de
 clandest. de spolio. c. cum inhibitis. et tunc quantum
 cum fuerunt alii benedicti ambo vel alter ipso-
 rum debet nihilominus denuo benedici: ut patet
 in iuribus allegatis. Alia que fit specialiter
 cum pallio vel libro cui nubentes supponunt
 et quibusdam propriis orationibus et alijs benedictis:
 de qua benedictione dicitur hic in duobus. c. et tunc
 si notorium est virum esse corruptum vel mulierem
 corruptam secundum Hosti. in sum. benedictio non pro-
 stat: quia nisi virgo cum virgine contraxerit non
 debet interesse sacerdos: ut dicit. c. de his.
 xxxj. q. j. hoc intelligitur quod non debet prebere
 benedictionem. Sed si esset nimis rigorosum:
 pauciores benedicerent: nec videtur hoc innue-
 re textus. hic qui loquitur de secundis nuptiis: et
 sic requirere videtur primas nuptias precessisse: et
 ideo dicendum est: quod si non est notorium virum
 esse corruptum vel mulierem corruptam: et sunt
 prime nuptie quo ad utrumque: tunc debet benedi-
 ci ut hic: et dicto. c. de his. Et idem dicendum est
 cum non est notorium mulierem esse corruptam. Si
 vero sunt secunde nuptie ex parte utriusque: tunc
 cum alii benedicti fuerint non debet iterari benedi-
 ctio: sicut dicitur de alijs sacramentis non ite-
 randis: quia talis benedictio quasi sacramentalis est
 secundum Hosti. in. d. c. capellanum. Et hoc verum est
 etiam si consuetudo sit in contrarium: et papa eam
 sciat quod consuetudo non excusat in talibus: ut patet
 de heret. c. ad abolendam. nisi et papa ex cer-
 ta scientia approbet ipsam. Et idem iudicium est
 si sunt secunde nuptie ex parte mulieris tantum: ve-
 rumtamen cum sint secunde nuptie ex parte viri tantum
 nec est notorium mulierem esse corruptam: tunc
 secundum quosdam benedici possunt: et hec est opinio
 Tho. in. liij. dist. xliij. Ratio est: quia ibi aliquod
 modo saluat significatio: et hec opinio contra
 servatur: et licet secundum iura communia cum sacerdo-
 te talis suspensus solus papa dispensare possit: tamen
 Jo. xxij. in exuagano. que incipit: concertationes
 antique. dicit quod cum talibus presbyteris a pena
 suspensionis preedite absolueret ac super executi-
 one ordinum et retentione huiusmodi beneficiorum: eorum
 dicitur libere dispensare valeat. quod sane intel-
 ligitur nisi si an dispensationes huiusmodi divinis offi-

cijs ut prius se ingesserint. Decima suspen-
 sio fertur contra clericos qui scienter indignum eligunt
 ad episcopatum: et illam formam que ponitur ex de elec. c.
 cum in cunctis. vnde tales sunt per triennium suspen-
 si a beneficijs tam habitus quam habedus. Similiter
 eligentes aliquem siue facta fuit electio concor-
 diter siue in discordia: si infra. viij. dies ex
 quo poterunt commode distulerunt ipsam electi-
 onem electis presentare qui culpabiles in hoc fue-
 rint: a persecutione electionis sunt exclusi ac
 suspensi per triennium a beneficijs: qui obtinent in
 secunda ecclesia. Insuper si infra tempus illud
 temere vel colorate se immiscuerint illis: ipso
 iure perpetuo sunt privati: ut de elec. in. c. cu-
 plentes. §. ceterum si. li. vi. Preterea si facta
 est compromissio in aliquem et compromissarius
 scienter eligit indignum: ipso facto per triennium
 suspensus est a beneficijs ecclesiasticis: ut de
 elec. c. si compromissarius. §. porro. hec tamen
 suspensio non tangit episcopos licet effecti compro-
 missarii indignum elegerint: nec intelligitur
 de electionibus inferiorum prelatorum: sed tantum de
 electionibus episcoporum et superiorum: ut ibidem subditur.

Hic que ri potest: utrum suspensus a beneficio esse
 seatur etiam suspensus ab officio vel e converso.
 Ad hoc dicendum secundum De. de anch. sup. cle.
 cuplentes. de penis. cui concordat. Basp. de cald.
 quod aut quis est suspensus a beneficio vel ab offi-
 cio seu ab utroque. Si vero a beneficio tunc siue
 sit suspensus a iure siue ab homine non est suspensus
 ab officio: ar. c. dilectus. de offi. or. nec etiam
 officium est accessorium ad beneficium: licet sit e converso
 so: et est regula iuris. in. vj. que dicitur: in penis
 benignior est interpretatio faciend a. Si vero
 suspensus est ab officio cum illa adiunctione tantum:
 tunc planum est quod non suspensus a beneficio: cum
 tantum sit suspensus ab officio: hoc enim ostendit
 sententia promulgatio: nec ultra preferretis in-
 tentionem sententie vires se extendunt: salvo
 casu. c. pastoralis. ex de appel. Si vero suspen-
 sus est ab officio simpliciter sine adiunctione
 tantum: et hoc a iure: tunc si hoc est propter crimine: pu-
 tat in illo casu quod suspensus ab officio sit etiam
 suspensus a beneficio: ut etiam habetur exempla-
 riter. lxxxj. dist. c. eos. et. c. si quis sacerdotum.
 Si vero propter infamiam vel contumaciam suspen-
 sus est ab officio: tunc non est suspensus a benefi-
 cio: ut. ij. q. iiij. c. presbyter si a plebe. Porro
 si ab homine suspensus est ab officio simpliciter:
 et hoc propter crimine graue: tunc etiam suspensus
 est a beneficijs. Si vero propter crimen leue vel
 propter infamiam aut contumaciam: tunc non est
 suspensus a beneficio: ut in iuribus allegatur.
 Si denique suspensus est ab utroque: et hoc per

Illam dictionē: et tūc planū est q̄ exclusus ē ab utroq; aut p̄ illā dictionē: vel: et tūc abstinere debet ab utroq; donec sciat intentionē p̄ferentis: vt de cleri. excō. c. illud. fm glo. et Hosti. e. ti. c. latores. vult tñ Hoff. q̄ talis sententia nō valet p̄pter incertitudinē. Undecima suspēso ferē cōtra religiosos medicātes et possidētes: nā in. c. nō solum de regula. in. vj. fratres p̄dicatores et minores ad p̄fessionē recipiētes aliquē in ordine suo seu ad renūciationē faciendam seculo ante p̄bationis annū elapsū: ipso facto a receptione quozūcūq; sunt suspēsi et extendit etiā ad alios mendicātes in. c. se. Similit̄ religiosi medicātes et qui decimas nō recipiūt: scienter obmittētes cōscientiā facere cōfitentib⁹ de decimis soluendis: a p̄dicatiōis officio sunt suspēsi: donec eis faciāt cōscientiā si cōmode possūt: et si interim p̄dicauerint erūt extunc excōmunicati: vt patet in cle. cupientes. de penis. hoc tñ intelligūt p̄de. de anch. et Paulus: si fuerint sup hoc requisiti. s. a p̄latis. Similit̄ religiosi grauātes vel fraudātes ecclesias cōtra decimas eis debitas: si requisiti p̄ illos quozū interest nō desistunt infra mēsem: vel de usurpatis vel retentis infra duos menses nō fecerint emendā: suspēsi sunt ab officio admīstrationis et b̄ficijs: s̄ talia non habētes excōicati sunt: vt in cle. illa de decimis. et dicit hic Jo. an. in glo. se credere q̄ sufficiat iudicis declaratio: nec sit necessaria alia absolutio quo ad suspēsiōnē: sed quo ad excōicationē bene requirit absolutio. Deniq; Huil. durādī i suo repertorio aureo: multos casus posuit in q̄b⁹ aliq̄s ip̄o iure suspēsus est: s̄ multos hic causa breuitatis omīto. Annū dumtaxat in fine queri pōt: vtrū suspēsi postq̄ satisfecerint indigent absolutiōe. Ad hoc r̄ndet glo. in cle. j. de deci. q̄ sic in illo casu: secus tamē si fuissent suspēsi ad certū terminū: dic tñ q̄ sufficeret d̄claratio iudicis super satisfatione: secus in excōicatione sup qua oīno requirit absolutio: et hanc glo. notat singulariter Paul. tamē ibidē latius loquit: nā p̄ eo q̄ dicit glo. inducit qd̄ notat Inno. extra de eta. et quali. c. cū bone. In contrariū inducit qd̄ notat idē Inno. de cohabi. cleri. c. sicut. Post multa tandē Paul. cōcludit q̄ melius dicendū: q̄ quicq; tempus vel factum adijci ut absolutiōni fiende: et tunc necessaria est absolutio: vt exemplariter patet de senten. excō. c. par-

rochianos. c. cōquesti. de offi. ordi. c. significauit. Aliquādo x̄o adijcitur durationi sentētie: et tunc absolutio nō est necessaria sed sufficit declaratio: vt de immu. eccle. c. aduersus. in fi. de spon. c. nō est vobis. nā absolutio tūc videt̄ facta in diem vel cōditionē cōstituētis: vt de appel. c. p̄terea. cōmuniter tñ fm Paul. in excōicatione t̄pus vel factū adijcit absolutiōi: q̄ in ea requirit satisfactio p̄rimi que certa esse potest: et dei p̄ peccato q̄ est arbitraria: vt de peni. dist. j. c. mensurā: et ideo de eo posset dubitari: nā peccator nō habet in hoc arbitrari qd̄ placet Francis. ibidē. Absolutio autē a suspēsiōne fieri pōt sub hac forma vel simili. Ego absoluo te a vinculo suspēsiōis quā incurristi p̄pter talē causam: et restituo te executioni ordinū et officiorū tuorum: in nomine patris et c. nihilominus tamē quia suspēsiō ptinet ad forum cōtentiosum: nec repit̄ forma determinata necessaria huiusmodi relaxatiōis: ideo quicq̄ dicat et quibuscūq; verbis utat̄ is qui valet absolue re veraciter absoluit. Quis autē absolue re pōt de singulis gr̄a breuitatē sup̄sedeo.

De irregularitate et q̄ nō possūt effici irregulares: ac de irregularitate q̄ diuersimode p̄hibet̄ ex nature vitiate corruptiōe: Ser. XXVIII

Non occides Exo.

xx. Expediti put potuim⁹ de censura ecclesiastica q̄ pp̄rie comprehendit excōicationē suspēsiōnē et interdictū. Jam de nota irregularitatis p̄sequēdū est. Unde irregularitas sic diffinit̄ a speculatore: q̄ est nota seu impedimētū canonicū ex facto seu defectu pueniēs: q̄ q̄s p̄hibet̄ ad ecclesiasticos ordines pmoueri et in eis dē mīstrare. Et dicit Huil. q̄ est de iure positiuo: licet in lege veteri fuerit p̄ordinata in p̄sonā dauid: q̄ p̄pter multū sanguinē effusū p̄hibet̄ ē edificare tēplū dñi: vt de pse. di. j. c. j. vbi etiā dic̄ glo. q̄ lz fuerit dauid in veteri testō: fuit tñ p̄figurator noui: et iō in figura t̄pis isti⁹ dictū est ei nō edificabis mihi tēplū. s. spūale vt celebres ē eo: et ē argumētū a mīore: si em̄ pp̄ homicidū repulsus fuit a p̄structione: mīto potius a mīsterio. Et dic̄ Inno. de renū. c. nisi cū p̄dē. q̄ papa cū oīb⁹ irreglarib⁹ disp̄sat: q̄ iste pene sunt de iure positiuo: olim enī li-

citū erat sacerdotib⁹ interficere. Hinc moy-
ses erat homicida & sacerdos egyptiū inf-
ficiens. Et samuel agag pinguissimū regē:
phinees quoq; iudeū cū madianita coeun-
tem. Sic petrus ananiā & saphirā. Et si
queris que fuit causa institutiōis irregula-
ritatis. Vndet Huil. q. horroz & scādalum
inde oriēs: nā abominabile esset q; qui in-
tinxit manus in sanguinē humanū offerat
sanguinē & hostiā imaculatā vel aliud offi-
ciū exhibeat christo: vt. xxij. q. vlt. c. his a
quib⁹. Nota tñ q; plures sūt psone in qb⁹
nō cadit irregularitas: nā fm Jo. cal. mu-
lier quecūq; sit ex quo nō est capax ordinis
sive characteris clericalis: irregularitas ī
eam nō cadit p quā impedit q; ordinari vl
ordinis officium celebrare. Unde mulieri
phibent ea q; ordinis officio cōpetunt: vt
xxij. dist. c. sanctimonialis. c. sacras. de
peni. & re. c. noua quedā. verūtamen quib⁹
nō efficit irregularis: temerarie tñ agit et
grauiter puniri debet. Similit̄ in cle. vna
de homi. ponit tria genera hoīm: qui ppe-
trantes homicidiū non efficiunt irregula-
res. Primo furiosi: & dicit ibi glo. q; furio-
sus q; siue cōtinuo furore laborat siue p in-
terualla q; diu fuerit iniuriā pōt pati: s; nō
agere. xv. q. j. c. illud. c. aliquos. hinc etiaz
q; p eum fit: sic habet p inde ac si casu ac-
cidisset siue facto psone: & si damnū dat nō
tenet. l. aquilia. sed est p inde ac si quadru-
pes fecisset vel tegula cecidisset. ff. ad. l. aq-
līā. l. s; si quotiēs. s; ij. nec etiā peccāt ī tali
amētia cū nō sit cōpos rōnis. Secūdo infā-
tes nō efficiunt irregulares: q; de his idē
est iudiciū. Dicit enī alibi q; infans vel fu-
riosus pdidit vel corripit impunitū est: et
rationē reddit lex q; de homicidio loquit̄.
ff. ad. l. corne. de sic. l. infans vel furiosus
si hominē occiderit lege cornelia nō tenet:
cū alterū innocētia psilij alterū fati infelici-
tas excuset: satis q; suo furore puniē: & dicit
glo. q; infans hic dicit minor septēnis: q;
etas illa ignorat quid faciat: hinc ex taliū
sponsalib⁹ non cōtrahit publice honesta-
tis iusticia: de despon. impu. c. lras. Dicit
tamē Hosti. in. c. illo de delicto pueroꝝ: q;
puer dolicapax si pijciendo lapidē vel cul-
tellū occidit aliquē irregularis est: licz nō
habuerit animū occidēdi: q; in lege pmo-
tiōis nō volūtas s; factū attēdit: tale tamē
homicidiū fatef dispensatiōe dignū. Dicit
Benzelin⁹ q; talis tenet q; dolicapax: licz
fauore etatis cū eo miti⁹ agat: vt de delict.

pue. c. j. Et addit q; q; dolicapax dicitur
primus est pubertati: id est cū magis pro-
pinquat etati puberi q; infantie: hoc ī ma-
sculo est in decimo anno cū dimidio & ali-
quātulū vltra: in femia vō in. xj. anno cū
dimidio & aliquātulū vltra: sic no. insti. de
inutilib⁹ stipulatiōib⁹. s; pupillus. ad hoc
de despō. impu. c. cōtinebat. c. attestatiōes
& ī glo. Tertio dormiētes: nam fm Lauō.
dormiētes furioso comparant: vt extra de
baptismo. c. maiores: & hoc ideo: q; domi-
tio reddit hominē totaliter extra mentem
velut esset in extasi: nam aliqui dormiēdo
loquunt: aliqui aliqd agunt: vtpote se ar-
mant: vadūt: ascendūt & descendūt: Unde
refert Lauō. de socio suo anglico: qui dor-
miens parisius inuit de ecclesia sancti Be-
nedicti vsq; ad flumē secane de nocte & ibi
puerū interfecit: & reuersus dormiens po-
suit se in lecto: & de hoc videt q; nō sit irre-
gularis et hoc tenendum est: verūtamen
ebrius occidens aliquem licz vsu ratio-
nis ptunc nō habeat: non excusat a deli-
cto nec ab irregularitate fm Benzelin⁹ &
Matth. xv. q. v. c. inebriauerūt. quia si de
īpō intelligi voluisset: cum alijs etiam ex-
pressisset: vt de deci. c. ad audientiā. p̄dicti
autē nullam irregularitatē vel peccatū in-
curunt nec celebrando nec officijs ordinis
vtēdo: nec etiā diuinis interessendo. Ad
maiorē autē enidentā sciendum: q; irregu-
laritas p̄t sumi in p̄senti speculatiōe tri-
plicit̄ cōtrahit: scz nature vitiate corru-
ptione opis vel oris obligatione: & ecclia-
stice censure violatione. Primo nāq; con-
trahit nature vitiate corruptiōe: & s; dupli-
citer. Primo ex nature p̄prie defectiōe: nā
fm Aug. incōpositio corporalis ineqlitatē ī-
dicat mētis: & iō in lege veteri corpe vitia-
ti phibebāt a sacerdotio: vt p; Leui. xxj.
& recitat. xlix. di. c. Hinc eteni supna voce
ad moysen dicit in Leui. Loqre ad aaron:
hō de semie tuo p familias q; habuerit ma-
culā non offerat panē deo suo nec accedat
ad mīsteriū eius: vbi repēte subiūgit: si ce-
cus fuerit: si claudus: si paruo vel grandē
naso & torto: si fracto pede: si mācus: si gib-
bus: si lippus: si albuginē habēs in oculo:
si tugē scabiem: si impetiginē in corpe vel
pōderosus: hoc ibi. Et exponit singula ap-
plicās ad vitia: vt defectū corpis mēt̄ de-
fect⁹ corrūdeat. Preterea tñ in noua lege
sunt arbitraria & cū eis dispēsari pōt: vt p;
e; de cor. vitia. c. cū in tua. Sup q; materia